

K 59.669
3

UNIVERSITY
OF TORONTO

K 59.669
3

ნ. მერი

იერუსალიმის
ქართულ ხელნაწერთა
მოკლე აღწერილობა

0 91 + 499 9621

ნ. მ ა რ ი

იერუსალიმის ბერძნული საკათრიარქო
წიგნსაცავის ქართული ხელნაწერების
მოკლე აღწერილობა

K 59.669
3

დასაბეჭდად მოამზადა ე. მებრძველმა

სკეპ-2000
ფაბრიკა

Н. Я. МАРР

КРАТКОЕ ОПИСАНИЕ
грузинских рукописей библиотеки
греческого патриархата
в Иерусалиме

Подготовила к печати Е. П. МЕТРЕВЕЛИ

წინასიტყვაობა

აკად. ნ. მარის წინამდებარე ნაშრომი „იერუსალიმის პერძნული საპატრიარქო წიგნსაცავის ქართული ხელნაწერების მოკლე აღწერილობა“, რომელიც პირველად ქვეყნდება, შედგენილია ავტორის მიერ 1902 წლის ექსპედიციის დროს.

1902 წელს რუსეთის პალესტინურმა საზოგადოებამ ნ. მარი, ი. ჯავახიშვილი და ა. ვასილიევი მიაველინა სინას მთასა და იერუსალიმში იქ დაცული ხელნაწერების შესწავლად. 1903 წელს ნ. მარმა გამოაქვეყნა მივლინების წინასწარი ანგარიში¹, საიდანაც ჩანს, თუ რა ფართო გეგმით მუშაობდნენ ხსენებული მკვლევარები ექსპედიციის დროს და რა დიდი მნიშვნელობის მასალამ განვლო მათ ხელთ საზღვარგარეთის ქართული მწიგნობრული კულტურის ამ უძველეს კერებში.

1897 წელს ნ. მარმა ათონის მთაზე იმოგზაურა. ათონის ივერიის მონასტრის ქართული ხელნაწერების შესწავლამ მრავალი საინტერესო საკითხი წამოაყენა მკვლევრის წინაშე, განსაკუთრებით აღრეპრისტიანული ხანის ქართული მწერლობისა და ქართულ-სომხური ლიტერატურული ურთიერთობის სფეროდან. ამ საკითხების გაშუქებისათვის დამატებითი მასალის მოპოვებას ვარაუდობდა ნ. მარი, როდესაც მიემგზავრებოდა თავის კოლეგებთან ერთად სინას მთასა და იერუსალიმში. მისთვის აშკარა იყო, რომ ქართული კულტურის უძველესი კერების, სინას მთისა და იერუსალიმის ქართული წიგნსაცავების შესწავლის გარეშე შეუძლებელი იყო ათონის მასალების შეფასება: «Для меня стало ясно, что нельзя издавать афонских материалов, не порывшись в синайской и иерусалимской библиотеках за новыми данными для пополнения, а особенно правильного освещения собранных в Ивере текстов»².

¹ Н. Марр, Предварительный отчет о работах на Синае, веденных в сотрудничестве с И. А. Джаваховым, и в Иерусалиме, в поездку в 1902 г. (апрель—ноябрь). ცალკე ამონაბეჭდი.

² Н. Марр, იქვე, გვ. 2.

იერუსალიმისა და სინას მთის ხელნაწერებმა სავსებით გამართლეს ექსპედიციის წევრთა მოლოდინი. ექსპედიცია პირველ რიგში სინას მთაზე გაემგზავრა, სადაც მან თავისი დროის უდიდესი ნაწილი სინას მთის ეკატერინეს მონასტრის ხელნაწერებზე მუშაობას მოანდომა. ამ მუშაობის შედეგია სინას მთის ქართული ხელნაწერების აღწერილობა, შედგენილი ნ. მარისა¹ და ი. ჯავახიშვილის² მიერ, რომელიც დღესაც ფასდაუდებელ სამსახურს უწევს ქართულ მეცნიერებას.

სინას მთიდან იერუსალიმში ნ. მარი მარტო გაემგზავრა. მიუხედავად იმისა, რომ ნ. მარი იერუსალიმში მცირე ხანს დარჩა, მუშაობამ აქაც კარგი ნაყოფი გამოიღო. ნ. მარმა იერუსალიმში შეისწავლა ქართული მწერლობის ისეთი შესანიშნავი ძეგლები, როგორც არის გრიგოლ ხანძთელის ცხოვრება³, ჯვრის მონასტრის ალაპები⁴ და იერუსალიმის წარტყუნვა⁵.

აქვე შეადგინა ნ. მარმა იერუსალიმის ბერძნული საპატრიარქო ბიბლიოთეკის ქართული ხელნაწერების მოკლე აღწერილობა. ეს აღწერილობა ნ. მარს, როგორც ჩანს, არ მიაჩნდა სრულად დასაბოლოოდ დამუშავებულად. ის ვარაუდობდა, რომ კვლავ დაუბრუნდებოდა ამ სამუშაოს. აჯამებდა რა ექსპედიციის შედეგებს, ნ. მარი წერდა: «Итак, мы поехали на Синай и в Иерусалим за сырыми материалами, чтобы разрешить некоторые свои сомнения. Но материалов, материалов захватывающего интереса, оказалось такое обилие, что они подчинили нас себе и в свою очередь сами поставили нам ряд новых животрепещущих вопросов по истории христианства в древней Грузии и Армении и по культурному взаимодействию названных соседок не только между собой, но также с прочими народами Передней Азии, преимущественно христианскими. Разрешение этих вопросов облегчилось бы в значительной степени, если бы удалось описать гру-

¹ Н. Марр, Описание грузинских рукописей синайского монастыря. М.—Л., 1940.

² ივ. ჯავახიშვილი, სინას მთის ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა, თბილისი, 1947.

³ Георгий Мерчул, Жизнь Григория Хандзтийского, Т. Р., кн. VII, 1907.

⁴ ალაპნი ჯუარის მონასტრისანი იერუსალიმს შინა, გამოსცა ნ. მარმან. Bibliotheca Armeno-Georgica, III, ს. პეტერბურგი, 1914.

⁵ Антиох Стратиг, Пленение Иерусалима персами в 614 г., Т. Р., кн. IX, СПб., 1909.

зинские рукописи Иерусалима и Афона с такой полнотой, как теперь описано синайское собрание. На это предприятие я смотрю, как на ближайшую задачу, не только потому, что оно обещает хорошую добычу, и без него наше дело есть лишь полдела, даже менее того, но и потому, что время не терпит. Опыт показал, что каждый год обезценивает эти сокровищницы»¹.

დროის სიმცირის გამო ნ. მარის იძულებული იყო ხელნაწერები გამორჩევით აეწერა. „აღწერილობის“ ავტორისეული შენიშვნებიდან ირკვევა, რომ ნ. მარს ხელნაწერების ანდერძები და მინაწერები სრულად არ გადმოუღია, ისინი შეურჩევია თავისი სამეცნიერო ინტერესის თვალსაზრისით. ყველა ამის მიუხედავად, ნ. მარის „აღწერილობას“ აშკარა უპირატესობა აქვს არა მარტო ნ. ჩუბინაშვილისა² და ალ. ცაგარლის³ აღწერილობებთან, არამედ რ. ბლეიკის⁴ კატალოგთანაც, რომელიც ორი ათეული წლით უფრო გვიან არის შედგენილი.

ზემოთ დასახელებული კატალოგებისაგან განსხვავებით ნ. მარის ნაშრომში სრულად არის წარმოდგენილი ყოველი ხელნაწერის შედგენილობა. განსაკუთრებით გულდასმით აქვს ავტორს აღწერილი ჰაგიოგრაფიული, ჰომილეტიკური და დოგმატიკური კრებულები. ზედმიწევნითია ხელნაწერის რაობის განსაზღვრა. აღწერილობაში ვხვდებით ისტორიული ხასიათის მნიშვნელოვან ანდერძ-მინაწერებს, რომლებიც არ შესულა ზემოთ დასახელებულ კატალოგებში. ეს კატალოგები ვერც ფილოლოგიური გამართულობით შეედრებიან წინამდებარე ნაშრომს. ნ. მარის გადმოწერილი ტექსტები მრავალ შემთხვევაში ასწორებენ ალ. ცაგარლისა და რ. ბლეიკის გამოქვეყნებული ტექსტების წაკითხვებს. ყველა ამის გამო აშკარაა, რომ ნ. მარის „იერუსალიმის ბერძნული საპატრიარქო წიგნსაცავის ქართული ხელნაწერების მოკლე აღწერილობას“ დიდი მეცნიერული ღირებულება აქვს, რის გამოც აკად.

¹ Н. Марр, Предварительный отчет, гл. 51.

² Описание Крестного монастыря, близ Иерусалима, и некоторых грузинских рукописей, хранящихся в нём, сделанное Н. Чубиновым с 3—4 по конец мая 1845 г. «Сведения о памятниках груз. письменности». т. I, вып. III, СПб. 1894, стр. 44.

³ А. Цагарели, Памятники грузинской старины в св. Земле и на Синае. IIIС, IV, вып. I, СПб. 1888.

⁴ R. P. Blake, Catalogue des Manuscrits Géorgiens de la Bibliothèque patriarcale Grecque à Jérusalem. Orient Chrétien, 3-série, t. III—V 1924—26.

ს. ჯანაშიას სახელობის საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ხელნაწერთა განყოფილებამ განიზრახა მისი გამოქვეყნება.

ნ. მარის „აღწერილობის“ ავტოგრაფის როტოპირი, რომელიც საფუძვლად დაედვა წინამდებარე გამოცემას, დაცულია აკად. ს. ჯანაშიას სახ. საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ხელნაწერთა განყოფილებაში (ფოტოკოლექცია, № 122). ეს როტოპირი, ჩვენი თხოვნით, მუზეუმს გამოუგზავნა ГАИМК-ის ნ. მარის კაბინეტმა¹ 1949 წელს.

წინამდებარე გამოცემაში ავტოგრაფი თითქმის უცვლელად არის წარმოდგენილი. ჩვენ შევიტანეთ მხოლოდ მცირეოდენი ტექნიკური ხასიათის ცვლილებები: განკვეთილობის ნიშნები შევცვალეთ სასვენი ნიშნებით; ტექსტებიდან ამოვიღეთ ანმეტიან ფორმებთან დასმული ძახითი ნიშნები (!); შემდგენელის სხვადასხვა ხასიათის შენიშვნები, მიწერილი ტექსტის გასწვრივ თავისუფალ კიდებზე, სქოლიოში ჩავიტანეთ; ხელნაწერის ნომრის ქვეშ კვადრატულ ფრჩხილებში მოვათავსეთ ამავე ხელნაწერის შესატყვისი ნომრები ალ. ცაგარლისა და რ. ბლეიკის კატალოგებიდან (ცნობათა სიმცირის გამო შესატყვისი ნომრები ყველა ხელნაწერისათვის ვერ დაიძებნა).

ნ. მარი თავის აღწერილობებში უთარილო ხელნაწერებს პირობითად არ ათარილებს. იმისათვის, რომ მკითხველმა მიახლოებით წაინც წარმოიდგინოს ხელნაწერის დაწერის დრო, ჩვენ საჭიროდ ვცანით ხელნაწერის ტექნიკური აღწერილობის ბოლოს კვადრატულ ფრჩხილებში მიგვეწერა რ. ბლეიკის მოწოდებული დათარილება.

იმ შემთხვევაში, როდესაც ხელნაწერის ანდერძ-მინაწერებში აშკარად ჩანდა ხელნაწერის გადამწერი, მისი სახელი, კვადრატულ ფრჩხილებში ჩასმით, შევიტანეთ აგრეთვე ტექნიკურ აღწერილობაში.

აღწერილობას დაუერთეთ საძიებლები².

ე. მეტრეველი.

¹ დედნის შიფრია — ГАИМК, кабинет Н. Я. Марра. № А 2925.

² ნ. მარის „იერუსალიმის ბერძნულ საპატრიარქო წიგნსაცავის ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა“ სასტამბოდ გულდასმით გადაწერა ნ. კასრაძემ.

[Б. 1]

Рукопись на бумаге под бомбицину in-fol., [279 л.]; в два столбца церковным строчным. [XIII].

Содержит:

ალექსანდრიელ მთავრ
ეპისკოპოსთა ათანასესი
და კვირილესი და სხთა
შემდგომთა მთათა თრგმნბე
ფნთა წიგნისაჲ, რლ არიან
ას ორშეოცდაათნი ფსნნი
ლთისნი, ხ ბერძულისაგნ
ქართლდ ითრგმნა ნტრისა
მშისა ეფრემის მიერ.

Александрийских архи-
епископов Афанасия и
Кирилла и прочих следовав-
ших за ними толкование
книги псалмов, кои суть Да-
видовы сто пятьдесят. С гречес-
кого же на грузинский переве-
дено блаженным отцом Ефре-
мом.

Начало с этим заглавием помещено на обороте седьмого листа. Ему предшествует предисловие, дефектное.

Наличное его начало: შობილსჲ და კდ უსრულე-
სი-რე მლლდ მქცვა არს, ოდეს დაისხნეს მტრნი მისინი (!)
ქუშე (!) ფრტა მისთა. Содержит предисловие—толкования,
в большинстве символические, различных слов, употребляемых
в связи с богом, напр., ყური ღთისა ყო ბოგა, საყდარი ღთისა
престол бога, ფრთენი крылья бога и т. п.

¹ [Примечание составителя к Описанию рукописей].

Указание листов делается по пагинации, которой решил библиотекарь снабдить все грузинские рукописи к концу моих занятий (აკ შენიშნავს ბ. მარო: выставление страниц было поручено ученикам греческой школы. Некоторые рукописи, как потом пришлось видеть, все же остались без пагинации). В пагинации этой встречаются недосмотры, иногда пропущены листы, напр., в рукописи № 8, между 248 и 249 имеется лист без номера.

Записи и особенно приписки я выписываю или отмечаю лишь выбором, именно те, которые казались мне или особенно важными, или имеющими значение для занимающих меня вопросов. Возможно, что любопытные в этом отношении записи были не замечены мною. Во всяком случае, почти во всех описанных рукописях остались неотмеченные мною приписки, для которых я не располагал временем, и без того в высшей степени ограниченным.

В конце предисловия читаем:

„... რიცხვ ას ერგასისთა ფნთაჲ, რნი იგი ჰრთა შს ხუთ წიგნად გნიყოფებიან, ხ გნიყოფებიან ესრეთ:

პლით ფნითგნი ვე მეორმოცედმდე—ერთ წიგნად. და ამიერთგნი ვე სამეოცდამეათერთუმეტედმდე—მეორედ. და მიერთგნი ვე ოთხმეოცდამერვედმდე—მესამედ წიგნად.

და მიერთგნი ას და მეხუთედმდე—მეოთხედ და მიერთგანი ას ორმეოცდამეათედმდე—მეხუთედ წიგნად.

ხ ბერძენთა და ქრთვლთაჲ წიგნი ფნთაჲ ყივე სწორ არს და ერთ წიგნ შეწევნითა ღისდთა და მოსწრფედ მოღუაწებითადიდისა მის მნათობისა გი მთაწმიდელისაჲთა, ვინაჲცა მისითავე ლცვითა და მდლითა ბერისა ჩნისდთა, ყლსავე ამს ლთისა თრგმნსა შა არცა ერთსა მუჯლსა სადა ეგმარა ცვალებჲ, ად მისივე თრგმნილი მუჯლი დავწერეთ მის მიერთთა უხითა (!) გნმწნობილთა, რისა იყავნ სკნჲ ნეტარებაჲ და ქსენებჲ მისი, ამინ.“

Между «прочими» толкователями цитируется и егесუქი.

Наличный конец (из толкований егесуქი):

„... რლ არნ სიპართლე და სიმჴნე, სიმჴდე და სიბრძნე, რნი ესე საკუთრად მონიქებად რწმუნებულ არნ სლისადა (!), ად ქნ ამათისა მის მძღვრებისაგნ გნათავისუფლა ნათე (!)“¹.

Запись ркп. № 1.

На боковом поле одной из страниц толкования, в средней части, почерком текста:

„ქე ლო აცხოვენ ქ მ ი ე მ უ ს ლ უ გ უ რ ი, ან, რნ ესე წიგნი (!) მოიგნა“.

Приписки в [ркп.] № 1:

В конце предисловия военным письмом:

„ქ. ეპა, შენ, წმიდაო დავით წინასწარმ-
მეტყველო, შემწე მეყავ ტომსა
შენსა ქართველთ ბატონი შვილს
დომენტი ყოფილს დამიანეს.
ოდეს მოველ, თაყვანი ვვიც“

¹ Ср. Тарасий у Жордания, I, стр. 128, пов. по 130—131 (იგულისხმება არქიმანდრიტის ტარასის მიერ 1830 წელს გადაწერილი „დავითნის განმარტება“ რომელსაც ეხება თ. ჟორდანია „ქრონიკების“ I ტომში, გვ. 128, 130—131.—ე. მ.)

მე ცოდვილმა წმიდას ქალაქს.
მოიხსენე, უფალო, გამზრდელი
ჩემი ბ ა რ ბ ა რ ა. ვინც შენდობა ბრძანოთ,
ღმნ თქვენც შეგინდოს.
და მ ი ა ნ ე“ (ვიაზუ)

4

[Б. 10]

Бомбицина in-fol., лл. 252, строчным церковным в два столбца, в переплете.

Дефектна в начале и конце. [XIII—XIV].

Толкование Четвероевангелия.

5

[Б. 9]

Периамент, in-fol., в два столбца строчным церковным, в переплете, 195 лл. В начале недостает 15-ти тетрадей. Обрывается на 41-ой тетради, [первая половина XI в., переписчик: დოსითე—65 v B.].

Толкование апостолов с весьма обстоятельными кое-где разъяснениями к тексту на полях, напр:

1. л. 110 а:

„შეისწავე, რ ლირწებაჲ ვერ ვბოე ჩემთა ქონებულთა სამთა პავლესა თარგმანთა და ერთსა პავლესა ბერძულთა შა“.

2. л. 114 в:

„ჟ, ყდ ბრძენო, ვრ დაგვიწყებეს, რ ეხილვენესა ეფესელნი, და ესწავლაცა მთდა.“

„შეწავის (sic), რ ესე ცდომილი ბერძულადცა არს და, მგონია, რ ლ მწერლისაგნ. ამისთს ესე ზემონი სტყუნი ბერძულადვე ვპოვენ, საბრალობლდ დაწერილნი ვისგნმე ფილოსოფოსისა“.

Записи:

1. „ღნ დიდბლ ყენ სლი დოსითესი“ (л. 5 в).

2. „აღდგომელს შილას და მისთა მზობელთა შნ ღნ, ან ორა“—

(л. 34 в).

ПРИПИСКИ:

1. лл. 34 в—35 а церковным строчным:

„ცოდვილსა უნაყოფოსა სულით-საბრალოსა ჯვისა მონასტრის მამასა მაკარეს და მისთა მიცვალებულთა შეუნდეს ღწ. ვინცა ბრძანოთ, თქნცა შწს ღწ, აწ, κερλεισον“.

2. лл. 35 а военным письмом:

„ბესარიონს და მისთა მშობელთა და მიცვალებულთა მისთა შწ ღწ. ვინცა ბრძანოს, შწს ღმერწ, ამინ. ქრანიკრს (!) ჩყიე“.

6

[Ц. 1 Б. 7]

Пергамент in-fol, строчным в два столбца, в разбитом переплете. Начинается со 2-ой тетради. В конце сохранилось пять листов после 44-ой тетради, [первая половина XI века].

П р о р о к и

Листы с тем началом, которое приводится у Чагарели, нашел я в сундуке с дефектными рукописями. Собственно это 3^{1/2} листа с текстом ветхозаветным.

В начале первого листа, сохранившегося в менее чем половинной форме, читаем:

„... უღელ
 მძლავრ
 რა. დათ
 წ გწმდიდ
 გწსუენებქ
 მისაჲ. და ყწ.
 მისნი. ვერე
 მას. სიცწრუი
 და
 მე ოწლი ღწთი შწნი. [
 მოგიყვანე შწნი [
 ეგვბტით. მერმ [
 და გამკვდრო შწ...“

Полулист, на котором это начало, с листом, почти вполне сохранившимся, составляет одну «связь» (*ყაყ*) тетради. У дру-

гой такой пары пострадал первый с лицевой стороны от влаги, чернила смыты в значительной степени. На обороте этого листа второй пары, во втором столбце читается красной киноварью:

„დაესრულა ოსესი
იოველ წწყლისაჲ“.

Первый раз рукопись я увидел без этих 4-х листов. Рукоп. тогда начиналась с 1-го листа II-ой тетради так:

1 „... ლნი, რ მოწვევულ არს სა-
სთულებელი. შევედით წნ-
ეხდით, რ საესჴ არს საწ-
ნეხელი. და გარდაეცემიან
ტაგარნი, რ გწმრაველდა
ბოროტი მთი, ოხრით ოხრიდ-
ეს დღესა მას სშჯლისსა...“

Это Иоила, из пророчества которого сохранились 1^{1/2} столбца. В рукоп. именно то чтение, которое Пагарели (стр. 145, 1) приписывает только Афонскому და ოწ და იმკკდროს სიონს შა.

Вообще выписки Пагарели из этой рукописи неточны, а в орфографическом отношении полны искажений.

2. ამოს წწყლისაჲ (листов восемь).

3. აბდია წწყლისაჲ (сохранились 1^{1/2} столбца)

Здесь нехватает 16 тетрадей (დ—ით), см. Описание рукоп. № 20

4. იერემია წწყტყლმნ იტლმით:

Нач.:

„მოხუცებულთა წარტყუენუ-
ლთა და მღდელთა ცრუ წწყლთა
და ყწისა მიმართ ერისა წიგნი
ბბლწენდ წარტყუენულთა მი-
მართ და ყწისა მიმართ ერისა...“ } sic.

В новом переплете, эта часть рукоп. № 6, именно недостающие там 16 тетрадей (დ—ით), с недостаею некоторых листов, почему всего 107 листов. [XI].

[Пророки]

Наличное начало из пророка Авдии:

„ კვლისა მისთ^ს და შე-
 ცოდებისა ძმისა შ^ნისა
 იაკობისა დაგფაროს
 შ^ნ სირცხვლმ^ნ და ა-
 ლეწოცო უქ^შ, ვინაჲთ
 დლითგ^ნ წინა აღუდეგ^ა.“

Иона (лл. 1 в² — 4 а²), Миха (მიქია, лл. 4 а² — 10 в²), Наум (10 в² — 15 а²), Молитва Аввакума (лл. 15 а² — 16 а²), Софония (16 а² — 19 а¹), Аггей (ანგია, лл. 19 а¹ — 21 а¹), Захария (лл. 21 а¹ — 31 а¹), Малакия (лл. 31 в¹ — 34 в²), Исаия (лл. 34 в² — 77 а²), Иеремия (лл. 77 а² — 107 в¹)

Обрывается (тетр. 19, л. 8 в) на следующих словах:

„ ... და მოკუდა ა-
 ნანია ცრუ წყ^სელი მას წელსა,
 თოთუესა მეშუდესა. და ესე
 სიტ^ყენი მის წიგნისანი, რ^ლ მიუძღუანა:¹
 რ^ლ წარტყუენა ნაბუქოდო-
 ნოსორ ი^სმით ბ^ზლენდ შ^დ
 გამოსლვისა იექონია შ^ფისა...“

Рукопись нуждается во внимательном описании. В пагинации замечаются странности: за II (б) тетрадь, на восьмом листе которой стоит г (III), а не б (II), следует тетрадь XX-ая (к); эта высокая нумерация продолжается и далее. Имеются пробелы. Первые цифры (так до 30) этой высокой нумерации кажутся позднейшими.

Записи:

В заглавии плача (48 а¹)

„ქ^შ შე პ^რბ^რშ“.

Приписки:

Приписка Макария, о которой говорит проф. Чагарели (стр. 144), написана почерком, не «близким к тесту Пророков», а совершенно от него отличным, хотя и церковным письмом.

¹ Подчеркнутые слова киноварью.

Периодонт in-fol., строчным церковным 1056 юда. С 11-ой тетради—в два столбца (до 11—в один). В переплете. Заставки. Вырезаны два первых листа 49-ой тетради. [Переписчики: იოვანე დვალი и მიქაელ. см., запись 7 с].

I. Григория Богослова похвальное слово Василию Великому, Кессарийскому.

II. Григория Нисского похвальное слово тому же Василию, в переводе Евфимия.

III. Слова Василия Великого:

1. О посте, в двух главах.
2. Что бог не есть причина зла.
3. На евангельский текст Луки—«დავარღვნჳ (!) საუნჯენი ჩემნი და უდიდესნი (!) აღვაშენნჳ (!)», и о жадности (ანგაპრებისა).

4. მადლობისათჳს.

5. О гневе.

6. О зависти.

7. К богатым (მდიდართა მიმართ).

8. Во время голода и засухи (უწყმბრობისასა).

9. უწყებისათჳს სოლომონის ივაგათა.

10. О вере в св. троицу.

11. О начале Евангелия Иоанна.

12. О св. духе.

13. მომთრვალეთათჳს, რი თქუა შგდ აღვსებისა დლითა ერთითა.

14. რი თქუა ლაკიზის შა ქლქსა.

15. О гордости и смирении.

16. არა შექცევისათჳს სქმეთა სოფლისათა და ცეცხლისა მისთჳს, რი შეედევა კესარიელთა ქლქსა.

✓ 17. სწავლაჲ წისა და ნეტრისა მამისა ჩნისა ბასილისი.

18. Об отшельничестве в переводе Евфимия.

19. О покаянии. №№ 20, 21, 22, 23 без специального предмета, как № 17.

IV. Послание Василия Великого к Григорию Богослову.

V. Учение о молитве и прочих добрых делах (სათნობებ-
თა) для спасения души.

VI. Чтение об успении богородицы.

VII. О св. крещении к тем, которые поздно крещаются.

VIII. О воздвижении (ამაღლებისათვის) честного и живот-
ворящего креста.

IX. Похвальное слово Георгию Победоносцу.

X. Похвальное слово ივლიტა მოწამისაჲ, და ნაკლულევა-
ნებისათვის პირველ თქუმულსა.

XI. Похвальное слово сорока мученикам.

XII. О слове пророка Моисея: «ეგრძალე თავსა შენსა».

Следует оглавление на двух страницах, с красными ини-
циальными строками в начале:

„სწერია წსა ამას წიგნსა
წდისა და ლთ შემოსილისა
მშისა ჩნისა ბასილისსა
სკთხეები თავი ლვ“.

В заключении, на пяти листах заметка о значении Васи-
лия Великого, как писателя, с пространным введением ка-
сательно ветхозаветных великих учений¹.

Записи:

1. В заглавии похвального слова Нисского Василию
Великому:

«ქე შე მშჲ პ რო ხ ბ რ შ, ჯ რისა მშზბლი, ან».

2. В заглавии чтения об успении богородицы, сочинения
Василия Великого Кессарийского:

„ივ ქე ადდშ სლითა მშჲ პ რ ხ ბ რ ე, ან“.

3. Мелким почерком на последней стр. 49-ой тетради:

„ქ. ივ ქე შე ყთა დბდბლთგნ უცდვლესი დიაკნი და გზკი სლითა
სმიონ (!), ან“.

¹ „აღწერილობის“ ამ ფურცლის მეორე მხარეზე ნ. მარის მიერ წარწერი-
ლია: Ср. Жордания, стр. 177—181, равно, 201“ (იგულისხმება თ. ყორდანია
„ქრონიკების“ I ტომის დასახელებული გვერდები, სადაც განხილულია გ. ავალი-
შვილის მიერ იერუსალიმის ჯვრის მონასტრიდან ჩამოტანილი გრიგოლ ღვთის-
მეტყველის სიტყვების შემცველი ხელნაწერის ანდერძი.—ე. მ.)

4. В конце 31-го по моей нумерации слова **Василия Великого**:

ა) начальными буквами:

„მადლი და დბა ლა ყლისა კეთილისა მიზეზსა.
გნსრლდა წიგნი წდისა ბ ს ლ ი ს ი ჯ რისთჳს.
ი ჳ ქ ე, ა დდშ ს ლითა მ მ მ პ რ ხ რ ე, ჯ რისა მ შ მ ბ ლ ი,
და აღუტოცენ ცდენი მ მ მ ა ე ფ თ ჳ ს მ ე ს (!),
მომგებელსა ამისსა, კხლსა ს ლითა, ა ნ.“

ბ) непосредственно мелким строчным:

„უღირსნი ამისნი მწრლნი იო ვ ნ ე და მ ქ ლ ლ ც ს ა
მოკვჳსნით, წ ნო მ მ ნო.“

5. В конце 32-го слова **Василия Великого**, инициальным письмом:

„ქ ე. მეუფეო დიდებისაო, ადიდშ
სულითა მამაე იო ვ ა ნ შ, ა ნ.“

6. В конце оглавления

ა) начальными буквами:

„დაიწერა და გნსრულდა
წ ე ეგ წიგნი ს ლთა გ ნ მ ა ნ -“

ბ) строчным:

ათლებელი წდისა და ლ თ შ მ ს ლ ის
მ მ ისა ჩ ნ ისა დიდისა ბ ა ს ი ლ ი ს ი მონსტრი-
სათს ჯ რისა, რ ი აღ შ ნ ა წ ნ მ მ მ ნ პ რ ხ რ შ,
ბ რ მ ნ ბ ითა და მ ლ წ ბ ითა კ ხ ლ ისა კ ც ისა
მ მ ისა ე ფ თ ჳ მ ე ს ი თ ა, ქ ნ მიეცინ მადლი კ თ ლ ი,
ჴელითა უღირსისა ბერისა იო ვ ა ნ ე დ ვ ა -
ლ ი ს ა ე თ ა და შვილისა ჩემისა კ ხ ლ ისა
მ ქ ლ ი ს ი თ ა. ლ ც ვ ყ ვ თ, წ ნო მ მ ნო,
და რ ი დაგუეკლოს, შენდობა ყავთ.“

7. Основная запись, на лицевой стороне последнего листа, сохранившаяся лишь отчасти и не в первоначальном порядке. Последние листы, теперь всего в числе трех, были перерезаны поперек пополам и сложены невпопад, низом вверх. На указываемой странице последнего листа имеем три части основной записи:

ა) второй столбец верхней половины, склеенный с нижней верхом вниз (эта половина была при первоначальном состоянии нижней):

2. 6. მარი

K 59665
3

.....
 „ვემოწათშ ღთ შემოსილ-
 სა და წსა მშსა კროხორის,
 რნ დიდითა მოღუაწებო-
 თა შეუნიერად და კეთილა[დ]
 ალაშენა მონასტერი ცხო-
 ველს მყოფელისა და პატი-
 ვოსნისა ჯრისაჲ და დას-
 ხნა მას შინა ყნივე შეუნი-
 ერნი და კეთილნი წიგნნი
 საღმრთონი.

ხ არა იყო მუნ შეუნიერი
 ესე და საწადელი განმა-
 ნათლებელი სულთაჲ წიგნი,
 თქუმული წდისა ღთ შე-

b) первый столбец нижней половины листа:

.....
 . . . იელად სარწმუნოებით
 ვევედრებოდე, და მომ-
 მადლა ღნ. აღვასრულშ
 საკმრითა ჩემითა და წე-
 რით და შემოსით, და შეე-
 წირე მონასტერსა ჯრისა-
 სა იშლემს, რლსაცა აღ-
 უთქუ საკსენებელად
 და სალოცველად ფდ ცო-
 დვილისა სულისა ჩემისა
 და სულსა (!) მშობელთა ჩემ-
 თასა სულსა ფარსმანისსა

c) второй столбец той же нижней половины листа:

.....
 და მმოსელთანი იოვანესი
 და მქლისი, რა ღნ წდითა
 ლცვითა თქნითა და მხბითა
 წდისა ბასილისითა ყოს აღ-
 კოცაჲ ყლთა ცდწეთა ჩნ-
 თაჲ. და ჩნ და თქნ ერთო-
 ბით ღირს გუყვენს მარ-
 ჯუენეთა მისთა თანა. რ
 მისი არს დბჲ უკი უკე, ან.
 დაიწერა და შეიმოსა კელი-
 თა იოვანე დვალისაჲთა და
 კხლისა შეილისა ჩემისა მქლი-
 სითა, ლცვყვთ წწო მმნო.
 ქრკნი იყო სოე.“

Приписки: ¹

1. Церковным строчным в конце Похвального слова Василию Великому:

„ეს დიდებული და ყდ პატიოსანი დიდი ბასილი მე ცოდვილმუნ და საწყალობელმუნ გერმანე მონახონმუნ ეზდაველიძემუნ შევკაზმე სრლისა საოხებლად მს უა, ოდეს მოწყლებიისა კარი ჩამოაჯსნეს თათართა და ზღუდე გაათავეს, არაცა (!) ამა წიგნისა კლის შეხებასა ღირს ვიყავ, მაგრა პატიოსანმუნ ჯრმნ იპრიანა² ამისი შეკაზმა. აწე ვინცა შენდობითა მოგვკსენოთ, ღნ თქნცა მოგიკსენოჲს (!) სასუფეველსა ცათასა. სლსა გერმანეს ეზდაველიძესა (!) და მისა მეუღლესა თმრს და მისთა დედა-მამათა, ძმათა, დათა, ძმისწლთა შნს ღნ, ან და კსნ. გედევენს მაქავარიანსა და მისთა დედა-მამათა და ძმათა და დათა შნს ღნ, ან და კსნ.“

2. На одной из страниц 17-го слова Василия (в рп. 21-го) церковным:

„ქ: სიგლკლსა (!) ბრზმელსა, მახარობელსა და მისთა ძმათა შნ ღნ.“

3. На одной из стр. учения Вас. В. о молитве военным письмом:

„ქ: წო ბასილი, მიშუელე ცოდვილსა ნიკოლოზს, ჯუარისა ძმასა, ზენარ! ვინც შენდობა ბრძანოთ, თქუნცა შეგინდენს ღთმნ, აჰა ზენარი.“

8.

[Б. 13 Ц. 131 (?)]

На бумаге, in-fol., 382 л., в новом переплете, строчным церковным письмом в два столбца (письмо крупное до 278-ю листа, затем сравнительно мельче; с этим мелким письмом встречаются листы и до 278-ю листа). Листы местами перемешаны, как вообще в ркп. с новым переплетом. Дефектная ркп., начинается листами 7-ой тетради, ныне всею четыре. [XIII—XVI]. [перетисчик გოქუტირელი, зап. 277 а]

¹ Есть и другие приписки.

² В рп.: „სუსიტ“

Начало:

„არა გ^ნმავალთა-
 თჳს არა რაჲ დიდი
 და გ^ნჭაბუკებული
 მოგენობად (!), გინა თ-
 ქუმად შასაძღებ-
 ელ არს. ხ^ნ ესე და-
 ლათუ სხჳთ მდაბა-
 ლ იყო, ამას ზ^ა
 არა მდაბლოდა, ა^ნდ
 მალლად აღიღო თ-
 ავი“.

Это же есть наличное начало первого произведения (лл. 1 а¹—30 а²), состоящего из 130 строф (строфы отмечены красными чернилами).

1. Григория Богослова ეპიტაფიად ბასილისსა.

2. სტიხოსნი, იროიკონი, პარაფრასნი ნიკიტაფილოსოფოსისანი (лл. 30 а²—32 в²), в 12-ти строфах.

3. Григория Богослова слово ნათელთათჳს (лл. 32 в²—46 а²).

4. Григория Богослова ნათლის-ღებისა მიმართ მ^აწუშეველობითი (!) (лл. 46 в¹—83 в²).

5. Григория Богослова (Послание) к Григорию Нисскому, брату Василия Великого, пришедшему после рукоположения (შ^ნდ ჳელთ-დასხმისა მოსრულისა, лл. 83 в²—89 а¹).

6. Григория Богослова слово об Афанасии Великом (лл. 89 а¹—114 а²).

7. Григория Богослова ასერგასისთა მიმართ ეპისკოპოსთა სიტყუაჲ ჳმნისაჲ (лл. 114 а²—133 в²).

8. Его же слово о любви к бедным (133 в²—163 а¹).

9. Его же слово წყლულებისათ^ნ სეტყჳსა მიერისა (лл. 163 а¹—178 в²).

10. Его же პასხაჲსთჳს და დაყოვნებისათ^ნ (лл. 178 в²—180 в¹).

11. Его же второе слово о Пасхе (лл. 180 в²—204 а², л. 203 случайно попал сюда).

12. Его же ахалкзрიაკისათჳს და არისა და ენკენიათათჳს (აღ. 204 ა² — 223 ვ²).

13. Его же о Маккавеех (აღ. 223 ვ² — 235 ვ¹).

14. Его же слово о священномученике (მღვდელმოწამისა) Киприане (აღ. 235 ვ² — 248 ვ²).

15. Софрония, иерусалимского патриарха, похвальное слово о Григории Богослове (აღ. 249 ვ¹ — 277 ა¹).

16. Акrostих Ефрема — „ჭ, ფრიაღო მოძღურებისა, უფსკრულთაგან შემწე ჩემდა იქმენ დღესასა განშჯისასა სრულითა მით საზომითა სრულქმნილითა, რომლისათჳს გხადი უნდოდ მცირე ეფრემ.

ჭ, აღამის ზეშთა ქმნულო დამცველ ხ^რტისს
 ფრთე ოქროვან სსოებით ენუსისებრ
 რისათს ნოვე ყოფ^ე ითქუმოდის თუ
 ისაკისებრ აბრაჰამის მსხრპლ ხ^რ დაკ[ლ]ულ
 ათორმეტ შვილ-მამად მ^რთვრად გ^ნკუთენვილი
 დიდ იოსებ იფქლის მცემელ უხრწნლ^ბითი
 ორკ^რძო მვს^ნლ მოვლინლ მსგავს მოსესსა
 მეექუსისა გ^ნმზ^დებდ ჰყ^ვ დასაბამ
 ოტებითა ბანაკ^თით ისო ქმნული
 ძეობისა პ^რტიესა რაჲ წარმატებით
 ლ^ივ წოდებით სმ^გზის დაასხ საკ^შრობხსა მას
 უპირატეს ელისესა განაპრობითა
 რ^ქს შ^ნცა აპრონიტელ ყ^დ მსხმო ვაჴ
 ეჰა თ^ვთა მოციქულთა მოსაყდრემ
 ბესელელ კარვის მოქმედ და ზ^ა მდგომ¹

(აღ. 277 ვ¹ — 278 ა²)

17. სიტყათა მ^რთ და ივლიანეს განმასწორებელისა (აღ. 279 ა¹ — 284 ა¹).

18. ბასილი უნდოდ კესარია კაბადუქისაჲ ქ^ნეს მყ^რესა მეუფესა თჳთმპყრობელსა კოსტანტინეს (აღ. 284 ა¹ — 299 ა²), с объяснениями деления «этого чтения» на четыре главы, თქუმული ბასილი კესარიელ პროტო[რ]ონისაჲ: უწყებაჲ მიზეზისა რაჲსათჳს ეპიტაფიად ზ^აწარწერილ არს საკითხავი ესე (აღ. 299 ა² — 328 ა¹), с дополнительными толкованиями. В этой части имеем

¹ Имеется в Кватахевской рп. in—40. 1800 года, военным письмом, судя по характеру (Ж[ордания, „ქრონიკები“] I, стр. 228, 37).

вообще толкования слов, подлежащих в первой части, так именно толкование на слово, начинающееся словами „გუმინ ბრწყინვალე“, т. е. ნათლის-ღებისა მიმართ მაწუეველობითი Григорია Богослова (ჟლ. 328 ა¹ — 336 ვ²).

19. თარგმანებაჲ გრგლის მრთ ნოსელისა საკითხავისა (ჟლ. 336 ვ² — 338 ა²).

20. თარგმანი (!) წისა ათანასისთჲს სიტყუსაჲ (ჟლ. 338 ა² — 355 ვ²).

21. თრგმნბჲ გლახაკთ მოყუარებისათჲს (ჟლ. 355 ვ² — 361 ვ¹).

22. თრგმნბჲ რად (!) დაჰჳსნილისაჲ (ჟლ. 361 ვ¹ — 364 ა²).

23. უწყებაჲ მიზეზსა აღვებისა და პონტოს დაყოვნებისათჲს თქმლისა საკითხვისა (ჟლ. 364 ა² — 365 ვ²).

24. პასექისთჲს მეორე სიტყჲ (ჟლ. 365 ვ² — 372 ვ¹).

25. თარგმნბჲ ახალკრკისა სიტყათჲ (ჟლ. 372 ვ¹ — 379 ვ²).

26. თრგმნბჲ სიტყათა მეერგასისათჲს და სლისა წისა თქმლთა (ჟლ. 380 ა¹ — 382 ვ²).

Обрывается на словах:

„...იტყუან ვიეთნიმე, ვდ სამ არიან სახენი სიტყუერთა არსებთა ქმნლებისნი: ყოფაჲ, კოლყფჲ, მდის ყფჲ. ძლისა...“

Текст везде разделен на строфы или стихи (მუგლო) и часто снабжен примечаниями на полях.

Записи:

1. Сравнительно мелким почерком в конце слова о Кириане (л. 249 ა¹):

„დბჲ და მადლობჲ დასაბამსა და სრულმოფელსა ყლთა კეთილთასა, წა სამებასა, ერთარსებასა, რნ სრულ ყვნა ათეჳსმეტნი ესე საეკლესიონი სიტყანი დიდისა გრიგული (!) ლთისმეტყულისანი მეოზები-თა ყდ წისა ლთის მშობელისა და ყლთა წთაძთა და ლოცვითა ბერი-სა ჩნისა საბაჲსითა, რლისა ჳენე-ბაჲ და ნეტარებჲ საუკუნო იყავნ წთა თანა, ამინ. ლოცვა ყავთ იო-

ვანესთჳს ხუცისა მთავარაჲს ძი-სა,
 რ'ნ არა დაგჳშურვა თჳსი ქალღდი
 სასურელად და პური საზრდელა-
 დ თანამდგომითურთ თჳსით, რ'ა ეს-
 რეთ სრულ იქმნეს მრავალ-ჟამე-
 ული იძულებით ბრძანებაჲ ს'ლიე-
 რისა მ'მისა ჩ'ნისა ბერისა კჳრიკე ალე-
 ქსანდრიელისაჲ კ'დ მეორედ ბერ-
 ძულისაგ'ნ თარგმნითა ამთ სადღ-
 ესასწლოთა საკითხავთაჲთა, რ'ა
 ცხად იქმნეს მეძიებელთა მ'რ და მაც-
 უშდრებელთა, თუ ვ'რისა სიღრმის-
 ა და სიტყუა-მოკლეობისაგ'ნ, ვ'რად
 სივრცედ და განათლებად მიეწინეს
 ესენი წ'ა მ'მასა ჩ'ნსა ეფთჳმეს, დიდი-
 სა პავლეს მსგავსად, სძითა მზრდ-
 ელსა ჩ'ნისა სიჩ'ოების'სა. და ესოდ-
 ენად ჰასაკად მიმწეველსა,
 ვე'ლა აწ უმტკიცესისა საზრდელი-
 სათჳს აღვისურვეთ, და უკ'თუ
 ვპოვეთცა, ესე მისთა ოხათა და
 წინადამაშურალობათაჲ არს, რ'ლ-
 სა ვხადი სასოდ ჩემდა და ყ'ლთა მო-
 რწმუნეთა. და თქ'ნ, ყ'ლთა ს'ლიერ-
 თა შეილთა მისთა, რ' ჩემთა უფალ-
 თა და მ'მათა ლოცვითა ვითხოვ
 ღ'თისაგ'ნ ავოცასა წ'თა ბრალ-
 თა და უშჯულოებათა ჩემთასა, ა'ნ.
 გვედრები კ'დცა ქ'ეს მცნებისათ'ს
 ყ'ლთა ლმობით ქმნილისა (!), ულმო-
 ბელად მიმსთულებელთა, რ'ა უს-
 ასყიდლოდ ლოცვასა მომიკსენ-
 ოთ მრავალ საღმობიერად მკვ-
 დრი ჯოჯოხეთისაჲ ყ'დ უბადრუკი
 მცირე ეფრემ; შემიწყალეთ,
 წმიდანო, შემიწყალეთ
 და სასოებასა ჩე-
 მსა ნუ არ-
 ცხუშ-
 ნთ.“

2. Почерком текста в конце похвального слова Софрония
 о Григории Богослове (л. 277 а²):

„ო'ო ღ'თო, ადიდე შ'ნმი-
 ერთთა დიდებითა და ა-

გმარენ წნი ესე წიგ-
 ნნი დღეგრძელება-
 სა შა და ც'დვათა შე-
 ნდობასა წა მუჟ-
 ფესა დ'თ ქყონ-
 დიდელსა, ა-
 მინ, იყავ-
 ნა“.

В том же столбце, внизу:

„დაეწერნეს (!) წნი ესე
 წიგნი ჳლითა ჩ'მ ცო-
 დვილისა გ'ი მწერლ-
 ისა ქუტირელის'დ-
 თა. წნო ღისანო, ჩ'მ-
 თსცა ლ'ცვა ყვთ“.

Приписки:

1. Церковным (л. 130 в):

„აქათგნ შეცვლებით იყო თარგმანზედა
 ნიშნები საკითხავისა ამის,
 და მე, ცოდვილმან
 წინამძ-
 ლუა-
 რმა
 იოსებ, გწვა-
 კეთ და ლოცვა ყავთ...“

2. Церковным (л. 163 в):

1. ესე გლბქთმოყუარების სკითხვი და ამისი თარგმანი ერთმანერთს არ ემო-
 წმებოდეს, სკითხვის ნიშნებიც
2. შეშლით იყო და თარგმნისცა, და ამ სკითხვის სთვალავი არც ნზევარი იყო,
 და რომელიც იყო, ადგილ-
3. ზედ არც ის იყო, სხუაგან სადმე დაესხა. მე, ფ'დ ც'დვილმან ავალისშვილ-
 მა წინამძღუარმან ი'ვ, ორჯე მოვშა-
4. ლე—სკითხავიცა და თრგმანიცა,—და ახლ'დ გავმართე თვით ბოლომდი, და
 ოდეს აღმოიკითხოთ, მაშინ სცნათ და ლ'ცვას მომი-
5. ჳსენეთ, ღისათს გ'ბი. რად (!) დაჳსნით წესსა, ესეც ცოტად თითოს კ'რით
 შეშლილი არის
6. და ეს თქნ გ'კეთეთ.“

3. Имеются такие или такого рода поправки от «грешного [Гбилели]» (ცოდვილმან ტფილელმ'ნ, л. 317 в), равно вышеупомянутых Иосифа (л. 339 в, 378 в) и Авалишвили (355 в).

9.

[Б. 23]

На бумаге in-fol., 411 л., в разбитом переплете (нижняя доска ободрана), строчным церковным письмом в два столбца. Первые и последние листы—обрывки. Текст кое-где снабжен примечаниями на полях, на полях же бывают указания дней чтения, и эти строки маргинальные обыкновенно срезаны. [XII—XIII].

Наличное начало:

1. „ე [.]
 იოს [.] შესვლად [ვენა?]-
 ჯსა¹ [.] ვა იგი მიდგომილ სლ-
 საგნ წისა. და ქწლი მითხ-
 თელი ქმარსა ჯეროვნად გნ-
 ეგო მსახრბდ გნგებლისა, რა...“
2. Иоанна Дамаскина о рождении богородицы (лл. 6 v¹ — 12 v¹).
3. Андрея Иерусалимского, критского архиеп., о том же (лл. 12 v¹ — 17 a²).
4. Иоанна Дамаскина слово сатყურებისათჳს იშლ-
 მისა, ქს ლთისა ჩნისა აღსადგომელისა, და ამღლებისათჳს
 პტსნისა და ცხვლს მყფლისა ჯისა (лл. 17 a² — 32 a²).
5. 14-го сентября Андрея Критского слово о воз-
 движении честного и животворящего креста (лл. 32 a² —
 — 36 v¹).
6. Андрея Иерусалимского, критского архиеп.,
 слово о воздвижении честного и животворящего креста (лл.
 36 v¹ — 39 v²).
7. 13-го ноября Иоанна Дамаскина похвальное сло-
 во (შესხმად) И. Златоусту (лл. 39 v² — 48 a¹).
8. Георгия, никомидийского ритора (გნი ნიკომიდე-
 ლისა რიტორისად), о введении во храм богородицы (лл. 48 a¹—55 a²).
9. კერძოდ შეკრბული და მცირედ რამე მოყსენებული სიმრ-
 ლისაგნ ცხრბისა მისისა წარმატებათა და ნამუშავევთა გნმრ-
 ლებათაჲსა წდისათს და ნტრისა მმისა ჩნისა ივნე მონაზონისა
 და ხუცისა და მასკელისაჲ, აღწერილი მქლისგან ხუცისა

¹ Него „მისა“.

სიმეონ წმიდელისა ენასა ზა არაბთასა, რი ესე ითარგმნა სამოელისგან, წისა მიტროპოლიტისა ადანაელისა, ბერძულად¹ (აღ. 55 ვ¹ — 65 ა²), в грузинском переводе Ефрема (ეფრემ) (нач.: სწავლის მყრთა და სმენის მოყრეთა).

10. Иоанна Златоуста შესხმ და ქბჯ ნტრისა ფილოლონისი ანტქლ მთვრ ეპისკპსსე, და ვდ ყთათუ სწორი არა რაე არს ღრისა სათნო ყოფად. და ვდ გწუკრძალველდ მიახლბე წთა სდმლოთაე სსჯლისა დიდისა მომატყბლრს, დლთუ ერთ გზის ხ ვინ ეზიარბდის წელიწადსა ზა. ხ აღმოთქა უწინარეს ქე შობისა პლ ხუთსა დღისა, და იკითხვების დეკენბერსა ოცსა (აღ. 64 ა² — 71 ა²).

11. В воскресенье перед Рождеством Иоанна Златоуста учение (სწავლაე) о любви (აღ. 71 ვ¹ — 73 ვ²);

12. Афанасия, александрийского архиепископа, слово აღწერისათუ ს ყდ წმიდისა ქწლისა და ღრის მშობლისა მრმისსა და იოსებისთუ ს, რწ მიითხოვა იგი, (აღ. 74 ა¹ — 78 ა²),

13. Василия Великого о рождении господа нашего И. Х. (აღ. 78 ვ¹ — 82 ვ²).

14. უწყებათაგან პლთა გმოწულილვით შეკრბლი ნტრისა იწნესგნ ხუცისა და მწხნისა დამასკელისა, სკხვი ყდ ქებულისა შობისათუ ს ორისა ჩწისა იჯ ქსსა (აღ. 83 ა¹ — 91 ა²).

15. Иоанна Дамаскина о богородице и рождении господа нашего И. Х. (აღ. 91 ა² — 99 ა¹).

16. Григория Нисского о рождении господа нашего И. Х. и избииени младенцев в Вифлееме (აღ. 99 ა¹ — 107 ა²).

17. Василия, и савврийского епископа, о младенцах, избииенных в Вифлееме (აღ. 107 ა² — 110 ვ¹).

18. 5-го января Григория Нисского толкование слова «сей есть сын мой возлюбленный» (აღ. 110 ვ¹ — 115 ვ²).

19. Василия Великого слово о крещении (აღ. 115 ვ² — 122 ვ¹).

20. Софрония, иерусалимского патриарха, слово о крещении спасителя (აღ. 122 ვ² — 131 ვ²).

¹ С м. Жордания, [„ქრონიკები“, I, стр. 219, по рп. XII-го века перковного музея № 24, стр. 139. Впрочем это—списанный мною на Синае текст.

21. Его же, о крещении спасителя и восстании сарраин (და ზა აღდგომისათჳს სარკონობთაჲსა) (лл. 132 a¹ — 140 a². Нач.: კდ ნთლი გამოგჳზნდების და კდ მე გნენათლდები).

22. Мефодия, епископа и мученика, слово о сретении, Симеоне, Анне и пресвятой богородицы (лл. 140 a² — 152 a¹).

23. Амфилоха Иконийского слово о сретении (лл. 152 a¹ — 157 a¹).

24. Феодора (თე) Исповедника, настоятеля студийского монастыря (სტოდიელთა), похвальное слово об обретеннии главы Предтечи (лл. 157 a¹ — 160 a²).

25. Василия Великого восхваление свв. сорока (лл. 161 a¹ — 166 v²).

26. Григория Нисского восхваление свв. сорока (лл. 166 v² — 176 a¹) в двух главах.

27. Ефрема Сирина восхваление сорока мучеников, замученных в Севастии (лл. 176 a² — 184 a¹).

28. Григория Чудотворца, архиепископа в Неокесарии Понтийской, слово о благовещении (лл. 184 a¹ — 187 a²).

29. И. Златоуста слово о благовещении (лл. 187 a² — 190 a²).

30. Андрея Иерусалимского, критского архиеп., слово о благовещении (лл. 190 v¹ — 199 v¹).

31. И. Златоуста о притче мытаря (მებუტრე) и фарисея (лл. 199 v¹ — 203 a¹).

32. И. Златоуста, უძღების მისთვის შვილისა (лл. 203 a¹ — 208 a²).

33. Анастасия Синайского о почивших во Христе и с верою усонших (лл. 208 a² — 212 v¹).

34. Иоанна Дамаскина о почивших во Христе и о том, чтобы мы совершали вечное их поминовение (лл. 212 v¹ — 222 v²) ჯორცთა აღებასა.

35. Ефрема Сирина слово о втором пришествии И. Х., в переводе Ефрема (ეფრემ, лл. 222 v² — 228 v²; здесь, на л. 223 v, указание на то, что листы перепутаны переплетчиком).

36. В субботу сыродную (ყველრისსა) в память об отцах, слово Ефрема Сирина о почивших отцах (лл. 228 v² — 230 v²) с дополнениями его же (лл. 230 v² — 234 v¹).

37. Нектария, константинопольского патриарха, რი ესე აღწერა სსწლისა მისთვის წრისა თეს მრ აღსრლბლი-სა, რი იგი აღასრულა ყდ ქბლმნ და უძღვევლმნ მწმნნ ქმთა ივლიანე გნდგომილისთა, რი ესე იკითხვების პლსა შბთსა წთა მარხვათასა (ლ. 234^{v1} — 240^{a1}, на л. 239^v—заметка о перепутанных листах).

38. თხრობაჲ მო[ღ]ებული წთა და სამსახურებლთა ხატ-თათუს, და თუ ვრ ანუ რლნისა მიხეზისათუს გნეწესა დღესწლი მართლმადიდებლობისაჲ, რი მიიღო წლითი-წლად აღსრულბდ წნდა (!) დიდმნ ღნისა კათოლიკე ეკლსმნ პლსა კრკესა წთა მრხეთასა (ლ. 240^{a1} — 248^{v1}).

39. В переводе Ефрема, თხრობჲ დბლსა სსწლსა, რი იქმნა წა მს ზა ჯურღმულსა დიდისა ეკლესისსა სოფია წდას, საუფ-ლოაზგნ და პტ[ოსნ]ისგნ ხატისა ონისა და ღნისა და მცხვრისა ჩნისა ივ ქსსა, და მუნ მოსრულისა მისთს პატრიკისა და ქს შყრისა მწიგნობრისა მისისა (ლ. 248^{v1} — 252^{v1}).

40. Сказание (თხრობაჲ) о Халкопрійской иконе спасителя (ლ. 252^{v1} — 261^{a2}, см. в другой рукописи, заглавие выписано полностью.)

41. Жизнь Марии Египетской, описанное Софронием Иерусалимским (ლ. 261^{a2} — 272^{v1}).

42. თხრობაჲ მარგებელი ძუშლთა თხრობათაგნ შეკრბლი მაუწყებლდ სესნბლსა საკავრველებით ქმნულისა სსწლისა, რეს [|||]რსნი და ბარბრზნი დღტლსა ამს ქლქსა [||||] ბრძოლად მოადგეს და წარწყმდენ[ს] სლთოდთა ბქობითა გნსჯილნი. ხ ქლქი ესე უვნებელად დაცველი მხბითა ღთის მშობლისაჲთა, მრითგნ წლითი-წლადსა გ ლობს სამადლობელსა — დაუჯღომელი სახელ-მდებელი დღისა ამის. (ლ. 272^{v2} — 275^{v2}). Начало: წელთა ირაკ-ლის ბერძენთა მეფობისთა ხუასრო სპარსთა სამთავროს მქონე-ბელმნ წარმოავლინა სარვარონ მვედარი.

43. Андрея Иерусалимского, критского архиепископа, слово о Лазаре (ლ. 276^{a1} — 286^{v2}).

44. И. Златоуста о Вербном воскресении (ბზობისათს, ლ. 286^{v2} — 291^{a2}).

45. Андрея Иерусалимского, критского архиепископа, слово о Вербном воскресении (ბზობისათს) и въезде (შესლისათს) И. Христа в Иерусалим (ლ. 291^{a2} — 302^{v1}).

46. Иоанна Дамаскина о смоковнице, засохшей (გმობლისა) и притче касательно виноградника, сказанное в великий понедельник (ლ. 302^{в1} — 306^{в2}).

47. Иоанна Златоуста слово на Великий четверг о предательстве Иуды и страстях господа (ლ. 307^{ა1} — 308^{ა2}).

48. И. Златоуста слово в Великий четверг о предании Иудой и მიცემისათჳს св. таин, и чтобы не были мы злопамятны (ლ. 308^{ა2} — 309^{ვ2}).

49. Георгия (გ^ო) Никомидийского слово о распятии и погребении господа, сказанное в Великую пятницу (ლ. 309^{ვ2} — 324^{ვ2}. На л. 324^{ვ2} замечание против текста: ზე აღდგენ, инициальными буквами).

50. Епифания, кипрского архиепископа, о погребении божественной плоти господа, об Иосифе и Никодиме, о сошествии господа в ад, чтение Великой субботы (ლ. 324^{ვ2} — 333^{ა2}. И здесь против одного места, перед концом, замечание — лл. 332^ვ — ზე აღდგენ).

51. Чтение (საკითხავი ერსა ზ^ა) после лобызания на Пасху (აღვსებასა, შ^რდ ამბორის ყოფისა), сочинение И. Златоуста (ლ. 333^{ა2} — 333^{ვ2}).

52. И. Златоуста о вознесении господа (ლ. 334^{ა1} — 336^{ვ1}).

53. Его же, опять о вознесении господа (ლ. 336^{ვ1} — 337^{ვ2}. На поле, против 12—15 строк: ა.: თარგმანი ეფრემ ჯუმლად წერდა).

54. Кирилла, александрийского архиепископа, слово о пресвятой богородице и святых отцов Ефесского собора, собравшихся для свержения (ღამკობისათჳს) нечестивого (უსჯულთა) Нестория, чтение в первое воскресение сошествия св. духа (ლ. 338^{ა1} — 344^{ა2}. 343 л. едва ли из этого текста).

55. Феодорита, кипрского епископа, Исповедание православной христианской веры (ლ. 344^{ა2} — 348^{ვ1}).

56. И. Златоуста восхваление свв. мучеников (ლ. 348^{ვ1} — 354^{ა1}).

57. Ефрема Сирина შესხმაჲ ყ^ლთა წ^რთა მცხვრისა ჩ^ნისა ი^ვჳ ქ^ს მწმეთა ყ^ლსა სვ^ლსა შ^ა წამებლ^{თა} (ლ. 354^{ა1} — 357^{ვ1}).

58. И. Златоуста слово о рождении Иоанна Крестителя (л. 357 в¹ — 363 в²).

59. მოსაჯენი, რი თითო სახეთაგან თხრობათა შეკრბლ-
ლრს ღწლთათჳს და მიმოსლვათა და აღსსრლისა წთა და ყდ
ქბლთა თვთა მცქლთა პტრსსა და პავლესსა (ლ. 363 в²—374 в².
Сбоку в начале приписано: 29-го июня).

60. И. Златоуста восхваление ап. Петра и Павла (л. 375 а¹ — 378 а²).

61. И. Златоуста восхваление 12-ти апостолов (л. 378 в¹ — 380 в²).

62. Иоанна Дамаскина о преображении господи (л. 381 а¹ — 392 в¹).

63. Ефрема Сирина слово о преображении господи (л. 392 в¹ — 397 а¹).

64. Иоанна Дамаскина похвальное слово об успении богородицы (л. 397 а¹ — 411 в²), в двух главах.

Текст обрывается на словах:

„ ... და გლბ-
დეს გლზსა წა, და შესწირვიდეს
ლთისა მსხუმრბლსა ქებისასა,
ვდის დაიდვა სასძლოსა სა[]რი-
სასა. და მრ მიიწია ედენად ზცისა
საშუმბელთა. ხ იყვენეს მუნ ჰურ-
იათაგნნიცა (!) ვინმე. რაოდენნი (!) ოდენ...“

Приписка

Позднейшая на л. 376 а, военным письмом:

„აქა გავთვე აღდგომელმნ მა ხარებელმნ
ესე მეტფრსი სრულად, შნ ღნ“.

На вошеной бумаге, не особенно толстой, in-fol. 282 л., в разбитом переплете, строчным церковным письмом в два столбца, с заставками в начале каждой новой статьи, с раскрашенными фигурными буквами. Несмотря на успехи червей, источивших особенно края, рукопись сохранила свой роскошный вид. Дефектна и в начале и в конце. [XIII].

Наличное начало:

1. „... უკრთუ მცირედ რასმე
 და რაოდენ ღირს სწ-
 ორ პატივისა თანა
 მდაბალ იყვენენ,
 ესე არს სიტყუა ჩემისა დუ-
 ზილისაჲ, ესე მოთმი-
 ნებისა ჩნისა საიდუმ-
 ლო...“

В конце иаμβიკო в пять стихов о рождении Христа (л. 10ა²) и ბასილი უნდოჲ კესარია კაპადუკიელისაჲ ქრეს მურესა მეფესა თუმპყრობელსა კოსტანტინეს (л. 10в, мелким письмом).

2. Григория Богослова о рождении спасителя (лл. 11ა¹ — 21а, с толкованием и иаμβиკოჲ წრისა ბასილისი, на л. 21в).

3. 1-го января Григория Богослова სიტყუა ეპიტაფიად ღიდისა ბსლისი (лл. 22ა¹ — 77ა¹) и другие произведения, в общем известная под названием ათექუსმეტნი საეკლესიო თარგმანი Григория Богослова, в переводе Ефрема, с многочисленными примечаниями переводчика, усеивающими поля текста, доходящего до л. 255ა². Не только для характеристики переводческой деятельности Ефрема, но и для истории языка грузинского, настоящий список, снабженный научным аппаратом, неисчерпаемый клад. В отношении стремления Ефрема к буквальности перевода достаточно указать на искусственное внесение в грузинский язык женского и мужского рода, так в местоимении „მას“ (л. 4ა¹, примечание: ° შწ: მასი მშაკცისათს, და მასაი დედაკცისათს).

В конце имеем (лл. 255в¹ — 282в²) Житие Григория Богослова.

Обрывается рукопись на словах:

„... ხ სლთა მ-
 ორწმუნეთა ურვისა
 სიმძიმე შეაშფოთებდა.
 და ვა ზოგად შევიდეს
 მეფე და მლდელო მთვრი

კანკელსა შა სკხველი-
სასა, აღილო ერმან
ერთვმობით ვა ყთა
მრ ვედრებისაჲ. ცრე...“

11.

[Ц. 115 Б. 12]

*Периамент in-fol., в новом переплете, строичное письмо. Тем-
радей 59 и 6 листов. [Начало XI века].*

Иоанн Златоуст, Толкование Евангелия Матфея
с 38 поучениями.

Начало:

„ვინაჲთგუნ წა მამასა ჩნსა იოვანე ოქროპირსა ესრეთ
აქუნდა ჩუეულებჲ, რაშცა წარმოთქუა თარგმანებაჲ სახარებისაჲ
მყოვარ ჟამ და მერმე აღსასრულსა ზა სწავლასა წარმოიტყოდა.
ამისთვის ძალი თითოეულისა სწავლისაჲ აქა დაგვწერია, რა რლსა-
ცა ვინ ეძიებდეს, ადვილად პოოს, რ ესრეთ არს ბერძულთაცა
შინა წიგნთა...“

Записи:

1. За заглавием одного из учений:

„ქე შე სტე და ზქრია“.

2. В конце, после известной записи (ანდერძი) Иоанна, отца
Евфимия, о трудах последнего, имеется следующая запись:

„ღო, შე სლი სწვბლისა სტეშსი (!), ან.
მე, გლაზაკი ზაქარია, ღირს ვიქმენ და მოვი-
გენ (!) წა ესე წიგნი სახარებისა თარგმანი წა ქლქ-
სა იშმრსა საესრად სლისა ჩემისათვის, ცდვილისა,
და მშბლთა ჩემთათვის და ყლთა თსთა ჩემთათვის.
აწ ვინ იგმარებდეთ წთა ამათ წიგნთა, გინა სწე-
რდეთ, ანუ თუ იკითხვიდეთ, გინა თუ ისმენდეთ,
ვსნბლმცა ვართ ლცვათა შინა თქნთა, რა ღნ
[| |] სრულ იქმნა ნებითა ღმთა წა ესე
[| |] ყლითა მოძღურებითა საღ-
მართოთა, რ კტდ სლი წა იყო მტყლ პირითა წისა
ლთიე შემოსილისა იოვანე ოქროპირისაჲთა.
აწ გვეედრები ყლთა...“

Завещание Иоанна в рп. II без начала, исчезнувшего с листом предпоследним. Наличное начало завещания на лицевой стороне последнего листа гласит:

„... ამის საქმისათვის, რლ [ესრეთ ნაკლულევან] იყო ქყნად ქართლისაჲ [წიგნთაგან და დიდი მო]-
 ლწე (!) ვაჩვენე და შვილი ჩემი [ევთჳმე განვსწა]-
 ვე სწავლითა ბერძულითა [სდ და გამოთა]-
 რგმანებად წარგჳმართე ბერძულისაგან [ქარ]-
 თულად, და აღეწერნეს ჩნ მიერ რავდენიცა უძლეთ
 წერად. პლდ თარგმანებაჲ წისა სახარებისა მთეს
 თავისაჲ, სწავლანი წისა მამისა ჩნისა ბასილისნი
 ლ თავი, მისივე თარგმანებაჲ ფსლმონთაჲ თვი იბ,
 წისა სინელ მამასახლისისაჲ თვი ლ, წისა მამისა მა-
 კარისი სდ, წისა ისაკისა, რლსა შნა არიან სხუათაცა
 მამათანი, წისა დორეთეშისი (!), წამებაჲ და სასწაულნი
 წისა მწმისა დემეტრესნი, ცხრბჳ და წამებაჲ წისა კლე-
 მენტოს ჰრომთა პაპისაჲ, წმბჳ წისა კლიმიანკჳ-
 რიელისაჲ, ცხრბჳ და წამებაჲ წისა სტეფანეახლისაჲ,
 ცხრბჳჲ წისა ბასილი კესარიელისაჲ, ცხრბჳჲ წისა
 გრიგოლი ღისმტყლისაჲ და თქმულნი მისნი, ცხრბჳ
 წისა ბაგრატისი, წმბჳ წთა სამთა ყრმათაჲ აღფი-
 ოს და ადელფიოს და კჳრინეშისი, ცხრბჳ წისა ონო-
 ფრე მოფრისაჲ, ცხვრბჳ მმ მეგჳპტელისაჲ, სწა-
 ვლანი წისა ზოსიმე და ეფრემისნი, სუნაქარი (!)
 ბერძული, რლ არიან კრებანი, მიმოსლვანი
 და ქადაგებანი წისა იწე მხრბლისანი, თრგმნებაჲ
 გლტლთა და თესალონიკელთა და ჰრომაელთა
 ებისტოლისაჲ, დსდბლნი წთა მარხვათანი, მრ-
 ვალთა წთა გლბანი. ხ, აწ, ჟამსა სიბერისა და
 უძლურებისა ჩნისა, ბრძანებითა ლთ შემო-
 სილისა მამადმთავრისა ილართონისითა, წარგ-
 ჳმართე შვილი ჩემი ევთჳმი, რა თარგმნებაჲცა
 წისა სახარებისა მთეს თავისაჲ აღწეროს.
 მადლითა და ლცვითა თქნითა ჩნ ცოდვანი აღგჳ-
 კოცნეს, და თქნ სასყიდელი მიიღოთ ღისაგნ ჩნი-
 სა ვსნბისათჳს. ჰე, კლდცა გვდრებით, ნუ დაგჳ-
 ვიწყებთ წთა ლცვთა თქნთა.
 დაიწერა და გნსრულდა ველითა უღირსისა დ[ა]
 ჩემ ცოდვილისა სტეფანეშისითა ტფილელისჳთა
 წა ქლქსა იშშსა, მონასტერსა ქართველთასა ჯრს.
 ვინცა ვინ იმსხრბდეთ, წთა ლცვთა თქნთა მომიგ-
 სენთ მე სწყობლი“.

На этом обрывается.

Приписка на нижнем поле последней страницы церковным [письмом]:

„ადგომელსა მხრბელს შნ ლნ.“

12.

[Ц. 118 Б. 22]

Пергамент in-fol., 202 л., в белом переплете досчато-кожаном, строчным церковным, в два столбца, без начала, без конца. Начинается с 7-ой тетради, а не страницы. [XII — XIII].

Толкование Евангелия [Марка] и Луки.

В начале толкования Луки (33 а¹) заставка с переплета излюбленного рисунка и в орнаментах синайских рукописей.

13.

[Ц. 135 Б. 21]

На бумаге in-fol., в переплете, строчным церковным в два столбца. [XIV — XV].

1. Толкование Иоанна Златоуста Евангелия Матфея с 44-ой главы до конца (тетр. 39, л. 3 а¹), с записью о. Иоанна (лл. 3 в¹ — 4 а¹).

2. Чтение на первое воскресенье великого поста: თხრობაჲ სსწლისა მის, რლი აღესრულა ბიჳრიტიას ხატისა მრ ორისა ჩნისა იჳ ქესა (л. 4 а² — тетр. 40, л. 4 в¹).

3. თხრობჲჲ სლთა სარგებელი სსწლისა მისთს რლი იქმნა ხალკუპრატის პტისნისაგან და წდისა ხატისა ქესისა, რლისა მიზეზისათს ეწოდა მს თვსმდებ, და თეს მენავისა და აბრაჳამისთს ჰურიისა (л. 4 в¹ — тетр. 41, л. 8 а²).

4. 31-го августа чтение сочинений Германа, константинопольского патриарха: სიტყჲ სატფურებისათს ტაძრისა ყდ წისა დდფლისა ჩნისა ღთის მშზღლისა, რლ არს ხალკუპრატისა და ეწოდების სორო. და მს შა დადებისათს პტისნისა და წისა სარტყლისა მისისა, და ყდ სამსახრბლთა და თყნის საცემელთა სახუეველთა ორისა ჩნისა იჳ ქესთაჲ (л. 8 в¹ — тетр. 42, л. 4 в²).

Запись на нижних полях (тетр. 41, лл. 7 в — 8 а) черком текста:

„დღეს მართეს მნსტრისა კჳკეთისაჲ,
კრლი არს ვინცა გმვს“.

Имеются десятки приписок, преимущественно на листах перед текстом. Выбираю некоторые:

1. На листе, приклеенном к переплету, военным письмом:

„აცხოვნე, ღო, მონაზონი მართა ყო-
ფილი მაკრინა, ნიკოლწმიდის რაისი, და მშო-
ბელნი და მიცვალეზულანი მისანი, ყოველ-
ნივე. ბეთალემისა, სიონისა, ჯვარისა, გოლა-
ვოთისა. გარადამოხსნისა ნათალითა საესი-
სა და ბრწყავლისა ქრისტეს საფლავისა გე-
სამანისია (!), ამალეებისა, იორდანისა, ვალილისა (!),
ნაზარეთისა და თაბორის მადალითა ნიკოლა-
წმიდა კარაგადა აშენა და მსახურა, ვინცა წა-
იკითხოთ, შენდობა ბრძანეთ ღთის სიყა-
ვარულისათვის, ამინ“.

2. Церковным [письмом] на л. 4 а, перед текстом:

„წ. ჯრის მონსტრისა ტრაპეზისა და იე მზრებლ-
ის საყდრისა მეორედ აღმაშენებელსა, ამალ-
ებელსა (!), ყთა ეპისკოპოსთა უნარჩევესა (!)
კჳმ ურდოელსა სერკიონს შნს ღნ, და მისთა
დედა-მშთცაჲ (!) შნს ღნ, ან.“

3. Церковным письмом, одним и тем же почерком (л. 5 в, перед текстом):

„ესე წიგანი ჯვარისა მფეთ- მფისა დრთის ცოდვთა
შესნდობელდ მე მისმნ მოძღვარამნა (!)
ოპიზარამნ ბერმნ ილარიონ დავისნდა
სპრსთგ მს ყმსა, ოდეს ჯვარის მონა-
სტერი სპრსთა დაეკირა. აწა, ვინცა
წაიკითხვიდეთა, მფეთა მფისა დრთისთრს
შნდობს იტყვადითა.
ესე წიგანი, თარაგმანი, მეფისა სახილსა (!)
უხუცესმნ ბეენმ ჩოლაყს შვილმნ შ-
ევაკაზმე ბატონის მფისა გრისჲ სადღე-
გრძელოდ და ცოდვთა შესნდობელდ.
საუქნმცა არს ხსენებ მთი“.

4. На 1а листе, после текста, крупным церковным письмом:

„სწლითა ღთისათა და მეობრითა წისა
 ღთის მშობლისათა და ძლიერე-
 ბითა პტოისნისა და ცხოველსმყოფე-
 ლისა ჯრისათა, ესე წიგნი, თარგმა-
 ნი სხარებისაჲ კ ა პ ა პ თ უ რ ი, წარტ-
 ყუმწლი სპრსთგწ, მე ა ნ ტ რ ნ ი, ფ რ დ ც დ ვ ლ მ წ,
 ვივსწ ჩრითა სწფასოათა და შევსწირე
 მუნვე კ ა პ ა პ თ ა ს სალოცველდ
 სრისა და მშობლთა ჩრმთა. აწ, ოწნო,
 ვინცა სადა მიეთხვეწთ(!) წა ამს წიგნ-
 სა, რწათაცა მიზეზითა გამოაჯწ წა
 კ ა პ ა პ თ ა ს ა, გწნ-მცა-ჯუმბლ არს სჯწლი-
 სგწ ქწენეთაჲსა, კანონსამცა ქუმწე არს“.

5. На 2в листе, после текста церковным:

„ჯწ. ქწ. მამაო, ძეო და სულა წო და შწ, ჯვარო პატოისანო, შწ ცოდვილო
 აქა იე[ლ]უსრემს(!) მოსრული სვიმონი შვილი საბა, აწ. ოწ მკრალესო(!)“.

ციცი შვილს მერაბს შწს ღწნ მისნი ცდვწნი.
 ბატონო ძამნო, თუ ვინმე შემეწიოთა ამა სავაგლახოს [|||||]
 ცოდვილსა და წყწლობა ჰყოთა, შენდობა ბარძანოთა, თქვენცა
 შენდწოს ღწ. მწვედა გარჯილი ვარა, თქვენმწ მზემწ, დამკირწ
 უსჯულოთა, ქწეს მტერთა თათართა, მრავლა ხანსა სატყვევოს
 შემადგდეს, საქონელი მეანლა ბატონის ჩემისა მერაბისი,
 ისი ვერა მიპოეს. ჩემთვის სწარჯო იყო მოცემული ორამო-
 ცი ფლური, რავა მე წამრთვეს. სხვა მარავლა [|||]
 ჰირი გარადმწდა. ბოლო მიშველა ღწნ, მოველმ(!) აქა, ილლუ-
 სარემს(!), სწხლს ღწისსა მწმისა ზეცთასა. იგიმცა გწყწლობს, აწ. ოწნ“.

6. Под предыдущей припиской военным письмом, кроме заключенного в скобки. Последние—церковным:

„პატრონსა მეფეთ-მეფესა გწის, ძესა მეფისა ა ლ ე ქ ს ა ნ დ რ ე ს ს ა, ცო-
 დვანი მისნი შეუნდნეს იესო ქრისტემან ღწნ, აწ.“

მისგა(!) ჯუარის მამად მოვლინებულსა ჩოლაყას შვილსა
 სწლის უხუცესა(!) ბეენასა და მშობელთა მისთა შეუნდნეს ღწნ, აწ:
 ვინცა შენდობა გუიბრძანოს, მათცა შეუნდნეს ღწნ, აწ, აწ, აწ.“

ცოდვილსა ციცი შვილსა მროველ
 ყოფილსა შიოს შეუნდნეს ღმერთმა.

[ბეენასა ცოდვანი მისნი შწს ღწნ, აწ, აწ. აწ.] ვინცა ბრძანოთ,
 თქუენცა შეგინდნეს.

აქა, მე და სომეხნი დავისარჩლენით იაკობ წმინდისა საყდარზედა, და
 დიდი ჰირი და სარჯელი გარდამზდა ცოდვილსა ბეენასა ძმანო.
 ნებითა ღთისათა აქა ფრანგთა გოლგოთა დაეგადებინე და მათი
 ყუელა გარეთ გამოუყარე, კანდელი და რაცა მათი იყო,
 მე ცოდვილმა ბეენ(!), ამინ“.

На бумаге in-fol., в переплете, строчным церковным в два столбца. Красиво украшенные начальные буквы [XII—XIII]. Иоани и Иосиф, каждый особо, в различных частях, просят в записях, почерком текста, помолиться за них. Прерывается текст на последнем листе 42-ой тетради, [XII—XIII].

1. Слово (თქმლ^ი) монаха Даниила Раифского о книге «Климакс», т. е. «Лествице»; того же Даниила Житие св. отца Иоанна Синайского, Послание Раифского игумена к Иоанну, игумену синайскому; еще послания, а затем поучения Иоанна, главным образом Лествица.

2. Последняя часть рукописи, с 30-ой тетради, содержит агиографические помятники: а) 25 февраля мученичество Абдулмессии, б) 12 января мученичество Филофея (ფილეთეოსისი), с) 15-го августа преставление (მიცვალებაჲ) богоматери, сочинение Василия Кесарийского, d) 17-сентября мученичество св. Харалампия (ხალარამპისი).

Много приписок, в большинстве позднейших, одна 1814 года, священника, единственно говорившего в то время в Крестном монастыре по грузински. Имеется приписка иеромонаха Саввы, «вновь (ახლად) перецлевшего» рукопись, церковным письмом и датированная приписка другого переплетчика, известного деятеля палестинского Беены, военным письмом [перед частью с мученичествами]:

„ქ.: ამა წიგნისა მეორედ შემკაზმავსა ჩოლაყას შვი-
 ლსა ბეენასა შეუნდნეს ლ^ნ. ქკ^სა სბ შეიკაზმა
 და ამა კუირასა, დღესა სამშაბათსა, მეორესა ეამსა
 ლამისსა, შევაბი აღდგომის კარნი ნებითა
 ლ^თისათა. შენდობა ყავთ მადლსა ლ^თისსა, ძმანო“.

15.

[Б. 17]

На бумаге in-fol., 361 л., в разбитом переплете, церковным
 письмом в два столбца. [XII — XVI].

1. Слово Григория Богослова о рождении господа
 нашего И. Христа.
2. Иоанна, иеромонаха Дамаскского, о всехвальном
 рождении господа И. Христа (11 а¹ — 22 а²).
3. Софрония, иерусалимского патриарха, о св. кре-
 щении спасителя нашего (лл. 22 а² — 34 в²).
4. Софрония, иерус. патриарха, о сретении, 2-го фев-
 раля, перевод Ефрема (თარგმნილი ეფრემისი) (лл. 34 в² —
 — 46 в²).
5. 24-го ноября мученичество св. Екатерины, дочери царя
 Косты (კოსტანსი) (лл. 46 в² — 55 в²).
6. 4-го декабря мученичество св. Варвары (лл. 55 в² —
 — 63 в²).
7. Житие св. Николая (лл. 63 в² — 84 в¹).
8. Похвальное слово (შესხმა) Андрея Критского о
 св. Николае (лл. 84 в¹ — 95 а¹).
9. Слово Иоанна Златоуста о вознесении господа
 нашего И. Х., [перевод] Ефрема (ეფრემ) (лл. 95 а¹ — 98 в²).
10. Того же Иоанна о вознесении, перевод Ефрема,
 (лл. 98 в² — 100 в²).
11. Иоанна, иеромонаха Дамаскского, о рождении
 богородицы (лл. 100 в² — 109 а¹).
12. მოსაგსენებელი წთა უქრთამოთა მკურნლთა კზმნ და
 დამიანეთა და დედისა მათისა თეოდოტოჲსა, с пометкой над
 текстом слева: [|||] ნბ[]სა красной киноварью, справа: თეო-
 ფილე Феофил¹ (лл. 109 а² — 115 в²).
13. Слово Кирилла Александрийского о пятидесятнице (лл.
 115 в² — 119 а¹).
14. თა ივნისსა კდ, შობრჲ წისა იე ნთლისმცემლისაჲ,
 სკთხვი საიდუმლოთა დაფარლთაგანი (лл. 119 а¹ — 122 в¹).

¹ До сих пор мы знали только, что Феофил переводчик (см. Жор-
 дания, „ქრონიკები“ I, стр. 225, ⑧). Однако см. там же, стр. 299, по Цаг.

15. თითოსახეთაგან და მიმობაბნეულთა თხრობათა ერთად შეკრებულ მოსახსენებელი წთა და ყდ ქბლთა თვთა მცქლთა პესი და პვლესი (აღ. 122 ა¹ — 137 ა¹).

16. 6-го августа Ефрема чтение о преображении (აღ. 137 ა¹ — 142 ბ²).

17. 15-го августа Иоанна Евангелиста и Богослова чтение о преставлении богородицы (აღ. 142 ბ² — 148 ბ²).

18. 29 августа И. Златоуста чтение об усекновении главы Иоанна Крестителя (აღ. 148 ბ² — 152 ბ²).

19. 8-го июня мученичество Феодора Стратилата (აღ. 152 ბ² — 163 ა¹).

20. 17-го ноября мученичество архиерея (მღვდელ მოძღვროსა) Григория Чудотворца (აღ. 163 ა¹ — 174 ა¹).

21. 26-го сентября труды и изгнание (ღწლნი და ექსორობანი) апостола Иоанна, Евангелиста и Богослова, сочинение Прохора, одного из семи его учеников, племянника первомученика Стефана (აღ. 174 ა¹ — 206 ბ²).

22. 8-го ноября свв. архангелов, чтение от Иоанна Златоуста (აღ. 206 ბ² — 210 ა¹).

23. Другое чтение о свв. архангелах, сочинение Иоанна Дамаскина (აღ. 210 ა¹ — 211 ბ²).

24. 14-го сентября слово Андрея, критского архиепископа (ყდ მსოფლიო მსათს ამღლბისა პტსნისა და ცხვლსმყფლისა ჯნისა), (აღ. 211 ბ² — 217 ბ²).

25. Житие Баграта Тавроманийского, описанное учеником его Евагром (აღ. 217 ბ² — 283 ა²).

26. 25 ноября мученичество Климента, римского папы, ученика Петра, описанное Фивеем (ფიბეოსის მრ), учеником его (აღ. 283 ა² — 289 ბ²).

27. Житие Симеона (რლსა ეწოდა ღთისათს სულელ), сочинение никопольского епископа Леонтия (აღ. 290 ა¹ — 316 ა²; კ 25-იშ გლვე, ლ. 311 ა², примечание на поле к слову სარსიკი: შე, რ ნძეხუსა (!) იტყს სარსიკსად (!)).

28. კერძოდ შეკრებულ და მცირედ რამე მოგსენებლი სიმრვლისაგან ცხრობისა და მისისა (!) წრმატებათა და ნამუშავეთა გნმრავლებათაჲსა წისათს და ნტროსა მამისა ჩნისა ივანე მონაზონისა და ხუცისა დამასკელისაჲ (აღ. 316 ა¹ — 329 ბ². Начало: სწვლის მოყუარეთა და სმენის მოყუარეთა

კცთა სიმრავლისათს არა რქ არს ესრეთ სასწრაფო და სურვლ, ვრ ბრძენთა და საღმრთოთა კცთა ცხრბქ.

29. 19-го января житие Макария Египетского, описанное великим Серапионом, учеником Антония (л. 330^{a1} — 361^{b2}).

Рп. дефектна, кончается текстом на 8 в л. 46-ой тетради:

„... ხ სკრელი მაკარი მწყლე ექმნა გოდებასა და ვედრებასა მისსა. და იწყო ლცვთ ვედრებდ ლთისა ყნითა გლითა ერისათს და ცთომილისა მის მონოზონისათს. და იტყდა ესრეთ: მოიხილე, ივ ქე, ძეო და სიტყო ლთისაო, დაბდბლთა შნთა ზა, და ნუ უტევებ მთ მიდევენებდ საცთურთა უხილვისა მტერისთა...“

Из приписок: л. 22 а, военным письмом:

„ქ: ლთო და ნათლის-ღების მადლო, შეიწყალე ფრიად ცოდვილი ყანჩელი მღვდელმონაზონი ნიკოლოზ. ვინცა შენდობა ბრძანოთ, თქვენცა შეგინდნეს ლთს, ამინ. ეს მეტაფრასი წმინდის თვედორეს მონასტრისა არის.“

16.

[Б. 36]

На бумаге, 314 л., in-fol., в переплете, строчным церковным в два столбца. [XIII—XIV].

1. [Житие Сильвестра], без начала (л. 1^{a1} — 7^{a2}). Наличное нач.: ვა სძლო მოიქცა და მოიწია, აქა დაივნა, რა გნისუწნოს და მეტრფიალა და დაწვა ჩმ თა და მეესლდ მცლდ ვილე და ვშვ ყრმქ ესე, რლსა ხედავთ).

2. თხრბანი წთა და ლთ შმოსილთა მმთნი (ლ. 7^{a2} — 51^{a1}).

3. 20-го сентября мученичество Евстафия, супруги его и детей (л. 51^{a1} — 60^{b2}).

4. 3-го декабря житие Дионисия Ареопагита (л. 60^{b2} — 63^{b2}).

5. Сказание о чуде, совершенном в халкзპრას образом Христа (როსა მიზეზითა ეწოდების თვს-მდებ თესთს და აბრქმ ჰრისისა) (л. 63^{b2} — 69^{b1}).

6. 1-го апреля житие Марии Египетской (л. 69^{b1} — 77^{b2}).

7. [თა მარსსა ით იოდასაფ ინდოთა მფისა] ¹: გვთ-
ხრბდა ჩნ მმა ისკ, ძე სოფრონ პალესტინლისა. და
არს წიგნი ესე სიბრძნე ბალაჰვირის [ი] (მ. 77 B²—107 B¹).

Нач.: „მივიწიე ოდესმე იობედ და მუნ ვპოე წიგნი ესე ჰინ-
დოთა საწიგნესა შა, რლსა შა სწერიან სქმენი ამის სფლისნი
ფდ სრგზლნი სლისნი: იყო ვინმე მეფე ქყნსა ჰინდოეთისსა
რლსა ჰქვან ბოლაძტ. და სხელ[ი მის]ი აბენეს. იყო იგი წრმრთი
კრპთმსხრი“.

Кон.: „შდ მცირედთა ეთა შეისუშნა იოდასაფცა და იყო
მხლობლდ მთსა კცი ერთი მძოვართგნი, მივიდა და და[დ]ვა
გუამი იგი ბლჰვირის გუამსა თა. და წარვიდა წე ბარაქია მფსა
და უთხრა სქმე იგი. ხ იგი წრვიდა ერთთა და მლდლითა და
წრმოიხუნა ნწლნი იოდასფ და ბლჰვირისნი (!), დაჰკრძალნა
ლუსკუმსა შა ოქროდსსა და მსზა აღშნა ეკლესიაჲ სხელსა ზა
მმისა და ძისა და სლისა წისსა, რისჲ არს დბჲ ოკი ოკე-
და რნიცა სრწმნბით მივლენ, ყთაგნ სენთა გნიკრნებიან და
ჩნცა ვევედრნეთ ღა, რა ლცვითა მთითა ვიჰსნთ სკნთა
სტნჯვლთგნ და ვდბდეთ ღა, რისჲ არს დბჲ, პტივი თყნის-
ცმჲთა“.

8. 8-го июля мученичества Прокопия (პროკოპ-
პისი) (მ. 107 B¹—117 B¹).

9. „ცხრბჲ და მქლქობჲ წისა მმისა ჩნისა იე ზადნ-
ლისა (!) და მწფეთა მისთჲ, რ[ლ]თა გნანთლეს ქყნჲ ესე ჩრდი-
ლოეთისჲ. ხ აღწერა არსენი ქრთლისა კთლიკოზმნ
სრგზლდ რნი ისნმენდენ“ (მ. 117 B¹, 119 a—122 B²).

Нач.: „ესე ნტრი მმჲ ჩნი იე იყო ქყნით შუამდინრით,
კერძოთაგნ ანტიოქისთა“.

Кон.: „...ერთჲნ მწფთგნმნ, სხელით თათა, ქუშუე
ძირსა მის მთისსა აღშნა მონსტრი, რლსა შა გნმრავლდეს მო-
ნაზონნი და ყითა წესიერებითა იქცეოდეს. ხ სხნი შდ ამისსა
მოვიჰსნნეთ და ღა ვდბდეთ, რისჲ არს ყი დბჲ, პტივი და
თყნისცმჲ აწ“.

10. „ცხრბჲ და მქლქბჲ ლირსისა მმისა (მ. 123 a¹) ჩნისა
შიოჲსი და ევგრესი“ (მ. 123 B²—129 a²).

Нач.: „ხ ნტრი ესე და ღიე გნბრძნობილი მმჲ ჩნი წჲ
შიო მოვიდა წინამძრბითა სლისა წჲთა და დაემკვდრა დასკვ-

¹ Приписано впоследствии, как в некоторых других случаях.

ლით კერძო დედაქალქსა მცხეთს“.

Кон.: „ხ ნ ტ რ მ ნ ა მ ნ მ მ მ ნ შ ი ო მ ღ ჯ მ ე ს ა შ ა პ ო ვ ა ზ ე ც ი ს ა ი გ ი მ ა რ გ ა ლ ი ტ ი . და მ რ ვ ლ ნ ი ს ლ ნ ი შ ე წ ი რ ნ ა ქ ა , რ ფ დ შ კ რ ი ბ ნ ა მ ო ნ ა ზ ო ნ ნ ი და მ დ ლ ი თ ა მ ი ს ი თ ა ა ქ ა მ ო მ დ ე ც ა ს ვ ს ე ა რ ი ნ ყ რ ი თ ა კ თ ი ლ ი თ ა ს ლ რ ი თ ა და ვ რ ც ლ ი თ ა და ი შ უ მ ბ ნ და ი ხ ა რ ე ბ ე ნ ს ლ ი თ ა და ა დ ბ ნ მ მ მ ს ა , ძ ე ს ა და ს ლ ს ა წ ა ა წ .“

11. Житие о. нашего Макария Римского (лл. 129 v¹ — 135 a¹).

12. 6-го декабря житие Николая (лл. 135 a² — 149 a¹).

13. Похвальное слово св. Николаю, сочинение Андрея, критского архиепископа (лл. 149 a¹ — 158 v¹).

14. 31-го декабря житие св. Мелании из Рима (პრომისაჲ, ლლ. 158 a¹ — 169 a¹).

15. [25-го ноября] житие и повествование Климента, ученика ап. Петра, описание деяний Петра, посланное им в Иерусалим к Иакову, брату господя (лл. 169 a¹ — 193 a¹).

16. Мученичество Климента (лл. 193 a¹ — 198 v¹).

17. 1-го января повесть о жизни и чудотворении св. Василия, написанная Амфилохом, иконийским епископом (лл. 198 v¹ — 212 v²).

18. Житие св. отца нашего Онуфрия отшельника (лл. 212 v² — 218 a²).

19. [24-го мая] житие Симеона Столпника в пределах (სახახებსა) Антиохии (лл. 218 v¹ — 312 v²).

Рукопись обрывается на словах:

„... გ ნ ე კ ვ რ ნ ა წ ს ა მ ს . ე ს ე ი ქ ც ე ო დ ა ქ ჯ მ მ ო ს ა მ ო ნ ს ტ რ ს ა და პ ო ვ ა ვ ე ნ ვ ს ა შ ა მ ს ხ მ ო ვ ვ ა ზ ი და და მ ი ყ ო ვ ჯ ლ ი მ ი ს ი და მ ო ი ხ უ ნ ა ს მ ნ ი მ რ ც უ ა ლ ნ ი ყ ო რ ძ ნ ი ...“.

Записи:

1. В конце мученичества Прокопия (л. 117 v¹).

„წ ო პ რ კ პ ი , შ ე ბ ე თ ლ ე მ ფ დ
ც დ ვ ი ლ ი და სა წ ყ ლ ბ ლ ი .“

2. В конце Жития Макария Римского (л. 135 a¹):

„წ ო მ კ რ ი , და ს ტ უ მ რ ნ ო მ ი ს ნ -
ო , თ ე ო ფ ი ლ ე , ს ე რ გ ი ს და
ე ვ ვ ე ნ ი , შ ე ი ვ ე დ რ ე თ ო რ ი“

ჩი მ'თე ქუშთვ'ის (!) ძე აქა
 სფ'ვითა და მუნ სსფ'ვლი-
 თა. მისსა ძ'ლსა და ს'ხელსა,
 რისათ'ს ღწ'ლნი დაითმინ'ნით:"

Приписки:

1. л. 6 в, церковным письмом:

„ს'ლსა ამა წიგნი (!) კაზმავსა ი'ნე ხუტუნძესა შ'ს ღ'ნ.“

2. 313 в — 314 в, военным письмом (начальные буквы неко-
 торых слов заглавные церковные):

„ქ. დ'ბ'დ შენდა, ქ'ე ღ'ო ჩვენო, რომელსა ყოველთა კაცთა
 გნებაეს ცხოვრება და ქეშმარიტებასა მოსელა, რ'ლნ
 ღირს მყავ მე, არა-ღირსი და ფ'დ ცოდვილი ბერი იმერელი
 ლ ა ვ რ ე ნ ტ ი და მონაზონების არ-ღირსი, რ' სიყრმიტგან ცოდ-
 ვასა შინა განტრდილ და შეგინებულ და შევარულ ვყავ(!)
 მე, უგნურმან და გემოთ მოყვარებითა შევაგინე ტაძარი
 ხორცთა ჩემთა უფროს ყოველთა მეძავთა და ძვირის მოქმედთა,
 ხ' სინანულსსა არავისსა ვებაძვე მე, დაბრობილი დავთ (!)
 არს ჩემდა. არამედ ამას ვიტყვი, რათა თქვენ ცხონდეთ პატი-
 ოსანო მამანო ქართველნო და იმერელნო, და უფროს-ლა ამას
 დაკვირვებულ ვარ, რასათვის გაგიშვიათ და დაგიწყებიათ (!)
 დიდებული და ნათლით შემოსილი ესე ქალაქი იერუსალიმი.
 არა უწყითა, თუ რასა ლაღადებს დავით: უკეთუ დაგივი-
 წყო შენ იერს'ალიმ, დაივიწყე მარჯვენეცა ჩემი. ზ,
 უდებებასა და უსასოებასა ჩვენის ქვეყნისასა, რ' უმფრო
 შორიდამ მოდიან ქრისტეს საფლავის სიყვარულისათვის
 და ჩვენის ქვეყნის აქ აღარავინ მოდიხართ. და ამას
 თქვენის უმჯობესობისათვის ესწერ, რათა თქვენ ცხონდეთ
 და ცოდვილისა ბერისა ლ ა ვ რ ე ნ ტ ი ს ა თ ვ ი ს შენდობასა
 ბრძანებდეთ. ქ'კს ამას ჩ ყ ე მოვედ მადლითა ღ'სათა
 წმინდასა ამას ქალაქსა იერუსალიმსა და ღირს ვი-
 ქმენ თაყვანის ცემად და ზიარებად, დ'ბ'დ ღ'სა!

314 ა გოლგოთას შუა ადგილზე ეპისკოპოზის დასაჯდომი
 ტახტი იხილეთ, ძველათ ნაწერი ქვა ძეს (!), თავდამოქცე-
 ვით ძეს (!). ამ ჟამად ფრანგთა უჭირავთ. მიღით გოლგოთას,
 ვინცა აქ მოხვიდეთ და წაიკითხნეთ, ქვა იგი და სუნაქსარი
 გოლგოთისა ჯვარის მონასტერში ძეს და მით ჰსცნობთ,
 თუ ვისი ჭირნახულია იერუსალიმი და წმინდა საფლავი.
 ღ'ნ დაუმაღლო (!) და კეთილად გადაუხადოს ჯვარის მამას
 არხიმანდრიტს ა თ ა ნ ა ს ი ო ს, მან მომიყვანა მე
 უღირსი ბერი ლ ა ვ რ ე ნ ტ ი ამ წმინდას ქალაქს
 იერუსალიმს და დავეძქი ჯვარის მონასტერში,
 და აწ შემდგომი ო'ნ უწის (!). და ღირს ვიქმენ

ამ სულთა განმანათლებელას(!) წიგინის წამკიხვას (!).

ქე, შე მონაზონი ლავრენტი.

ქეს აქეთ, ჩყვ.

- 314 B წერა არ ვიცოდი, გზაზე დაუწყე ჩხრეკა, ღთსივე სიყვარულისათვის შენდობა ბრძანეთ, (ვიცი იხილოთ მცირე ესე ნაჩხრეკი) ცოდვილისა ბერისა ლავრენტი-სათვის, რათა თქვენცა შეგინდვენს ღწ, ვინათგან სიყვარული არა სადა დავარდების. იერუსალიმს ზის კარები, აბია კვიპაროზის, და ზედ ქართველი გიორგი მეფე სწერია, სცანთ და იძიენით.

ქე შე ლავრენტი. ქეს ქეს აქეთ ჩყვ“

3. л. 314 а, над той частью предыдущей приписки, которая помещена на той же самой странице (314 а), церковным письмом:

„პაპა მკროზ.

† მიგვცემია ჩნ ჯრელთა მარჩილი პლ და უკან ყიფე მთავარ ანგლზთათს ჯუმლად ყიფე სამათას სამასი დასაბამითგნ წელთა შუდიათას ას კზ. ქს ამღლებითგნ ათას ექუსას ით-თა, ინდიკტიონსა ბსა, მოქცევასა მზისსა იე, მოქცევასა მთავარისასა ბსა, ბერძლდ ზანადებსა კე, ქართლდ კზ, ქნიენსა კზ. ამ წელს ვიანგარიშეთ და რამდენიც ზემო სწერია, ეს დადგე (!) პლ და უკან მიცემლი. თა აპრილსა კა, მს წელსა, ოდეს სარდალმზ მოურეავი(!) მოკლა და ქართლნი...“

4. Из остальных приписок как сравнительной древностью, так частым появлением отличается просьба Февды (თევდა) о молитвах для него и его родителей, причем Февда всегда прилагает к себе из духа самобичевания такие эпитеты, как (მეკბრსა აბეზარსა, л. 7 а), «вор образов, светильников и масла» (ხტებისა და კნდლისა და ზეთისა მპარვსა, л. 60 в), «вор книг» (წიგნებისა მპრვსა, л. 63 в) и т. п.

17.

[Ц. 109 Б. 18]

На толстой бумаге, как и предыдущие, in-fol., 245 л., в новом переплете, строчным церковным письмом в два столбца. [XIII — XIV].

1. Текст, относящийся к Богородице (л. 1 a¹ — 7 a²).

Наличное начало:

„...თა თა დამბდბლსა, რა არა გუშსმეს ჩნცა, ვდ ჰმსა-
ხურბდეს დაბდბლსა და არა დამბდბლსა. სწვლდ დ. ნუმცა
უკუშ შთვეყრით თვთა ჩნთა ესე ვრსა ამს წყევსა შა...
ლ. 3 a²... ხ შდ ოცდაათექუსმეტთა წელთა გარდასლვისა, მე-
ფობისა დამართებასა კოსტანტინე პოლონატისსა, კლდცა მოი-
წია აგარიანთა კოლტი დიდითა სტოლითა კოსტანტინოპოლიდ(!)
და მყის მოჰმართა ზღვს კიდესა ევდომოისსა“.

2. 9-го марта мученичество сорока, замученных в Севастии (л. 7 a² — 13 a²).

3. В субботу Лазаря (შაბათსა ლაზარობისსა), чтение о Лазаре, бывшем четыре дня мертвым, соч. Андрея, критского архиепископа, (л. 13 a² — 30 v²).

4. Слово Андрея Иерусалимского, критского архиеп., ზზობისათს და იმლიმდ შესლვისა ორისა ჩნისა ივ ქესსა (ლ. 30 v² — 48 a¹).

5. Григория Богослова ахалцхриякисათს და არისა და ენკენიათათს (ლ. 48 a¹ — 53 a²),

6. Иоанна Златоуста о вознесении господа და გუამათათს წთა მარტულთადასა, რნი მიწასა შა ისხნეს მახლობლდ მწვალეებელთა საფლავებსა, რნი აღმოიყვანნეს მრ და თსაგნ დაისხნეს, და თუ ვრ გლისგმა იყოფების სიტყა იგი ოდ, რსა იტყვს, ვდ ორნი ფქვიდენ ფქვილსა (ლ. 53 a² — 64 a¹).

7. Григория Богослова о пятидесятнице и св. духе (ლ. 64 a² — 73 v¹) со следующей припиской, быть может и современной, в стихах строчным церковным письмом, сравнительно с основным текстом мелким:

ბწწმედილ სადგურ შვდ-მდლთა სლრისათა,
ეთერ პირ სიბრძნის წყარო ღის მეტყულების.
ოკძლ თლ (!), ორპირ მახულ მკრელ მწვლბთა (!),
რიტორ რიტორთა, სამკაულ მდლლთ მთვრთა.
ბიცნობთ, გრგლი, ღირსად მცნობელ ღრისათა,
იამბიკონად მიგიძლანებ თავედოვნად.

მზეებრ მნათობთა, ლომებრ მვეცთა მფდმ,
შუენის ნოსელსა გრგლს ბასილი (!) მმოზად.

მღღღ-თ-მთ-ვრბს ქე-ბრ, ატტიკულობს სოკრატე-ბრ,
 ზესთ ბრძოლობს მისსა, რლ-საცა გნქსნილმ-ნ
 სლი შეარწყუა (!) ლთ მთ-ვრობითსა სლ-სა.

ზესთ ბრწყინვალისა სამების ძლით ზესთ ძნობ-დ,
 გრგლის დიდსა ასახელ (!) ლის- მეტყ-ლებს.
 სათნობ-თა ხუავი ა ზესთ მწყემსთ მწყემს-ბდ,
 შვდ წილ გ-ნწმედაა ა მადლით გ-ნლ-ობილებს (!)
 და ნიეთთა (!) გ-ნყრაა ა ზეცის კამარაებს.

9. Затем следуют: 2-го сентября подвиги (ლწლი) св. Маманта (მამანსი, ლლ. 73 ვ² — 83 ვ¹).

10. 4-го сентября (ლწლი) Вавилы, антиохийского архиепископа, замученного во время Нумериана (ლლ. 83 ვ¹ — 91 ვ²).

11. 15-го сентября св. мученика Никиты (ლლ. 92 ა¹ — 96 ა¹).

12. 20 сентября мученичество Евстафия и Феописты и двух детей их Агапия и Феописта (ლლ. 96 ა¹ — 119 ვ²),

13. 26-го сентября житие и проповеди ап. Иоанна Богослова, евангелиста, сочинение одного из 7-ми учеников его Прохора, племянника первомученика Стефана (ლლ. 120 ა¹ — 153 ვ¹).

14. 24-го октября мученичество Арефы и замученных с ним (ლლ. 153 ვ¹ — 176 ა¹).

15. 1-го ноября дела и чудеса Козьмы и Дамиана (ლლ. 176 ა¹ — 180 ა¹).

16. 14-го ноября (მოსავსენებელი) ап. Филиппа (ლლ. 180 ა¹ — 185 ვ²).

17. 20-го октября мученичество Артемия (ლლ. 186 ა¹ — 215 ა¹).

18. 16-го (!) января, [Павла] Фивейского (ლლ. 215 ა¹ — 227 ა²).

19. 15-го (!), житие Иоанна (გლ-ხაქისა, ლლ. 227 ა² — 235 ვ¹).

20. 24-го января житие Ксении (ლლ. 235 ვ¹ — 245 ვ²).

Обрывается на словах:

„... ად მიხებად, ხ ცხედრისად და შეხებად გუამისდ, ყთა სენთაგნ მვსნელ ექმნებოდ[ა] ჰირვეულთა...“

Запись заглавным церковным [письмом] (86 а):

„ღო, შე ცი რ ო ძ ი“.

18.

[Б. 4]

На бумаге in-fol., 107 л., в новом переплете, строчным церковным в два столбца. В начале недостает 10 тетрадей полностью и 6-ти листов 11-ой тетради. Листы кое-где перепутаны; как вообще часто в новых переплетах, сделанных при незнании грузинского языка, так 1 л. III-ей тетради занимает место 95-го листа, и там верхом вниз. [Переписчик—საბა მწერალი. 90 ა²].

Наличное начало:

„... როთ, მთ თა ლღდებდა და იტყო-
და, ვდ მეცა ქენანე ვარ. მუნ
ალიესნეს გლის წყრომითა
მძლავრნი იგი, და ბრძანეს
თრევით გამოყვანებად...“

1. Василия Кесарийского похвальное слово со-
рока мучеников (л. 1 v¹ — 7 a²).

2. მისივე, სლისათს დბდზისდ მთეს თვრისდ, ოზიადს
თქმლისგნ, დბდზისად, ტიმოთეს ებისტოლისად (ლ. 7 a² — 8 a¹).

3. О богатом и Лазаре (л. 8 a¹ — a²).

4. Поучения И. Златоуста с цитатами из св. писания
(л. 8 a² — 16 v²).

5. Григория Чудотворца о благовещении (л.
17 a¹ — 20 a²).

6. И. Златоуста о благовещении (л. 20 a² — 23 a²).

7. Андрея, архиепископа Критского, о благовещении
(л. 23 a² — 30 v¹).

8. Его же о Лазаре, четыре дня бывшем мертвым (л.
30 v² — 42 v²).

9. Его же бзობისათს და იშლმად შესღვისა ორისა მწიგნისა ორჯა (ლ. 42^ვ — 52^ვ).

10. Иоанна Дамаскина о засохшей (გწვემელისა) смоковнице и притче о саде (ლ. 52^ვ — 57^ვ).

11. თქმლი ევსუქი ხუცისაჲ იშლმლისჲ მკდრთა აღდგმისათს და სარჩელისათს და მიგებად კცდ კცდსა სქმეთა მთთაებრ და ბრძენთა მთ და სულელთა მთ ქწლთათს სკითხავი მთეს სხარებისჲ: ვინმე იყოს მონაჲ იგი ბრძენი და სარწმუნოჲ (ლ. 57^ვ — 65^ა).

12. Иоанна, константинопольского архиепископа, слово, сказанное в великую среду, о ревности фарисеев (ლ. 65^ა — 66^ვ).

13. Его же слово, также в среду, о том, как евреи говорили, собравшись, что нам делать с этим человеком, ибо он творит много чудес (ლ. 66^ვ — 68^ა).

14. И. Златоуста о предательстве Иуды, слово в великий четверг (ლ. 68^ა — 75^ვ).

15. И. Златоуста, константинопольского архиепископа, чтение на великий четверг о предании Иудю и страстях господა (ლ. 75^ვ — 77^ა).

16. Чтение в великую пятницу о распятии и погребении господა, сочинение Георгия Никомидийского архиепископа (ლ. 77^ა — 90^ა).

17. В великую субботу Епифания Кипрского о погребении божественной плоти господა, об Иосифе и Никодиме и сошествии в ад (ლ. 92^ა (sic) — 100^ვ).

18. Григория Богослова о Пасхе და [] აუოვნებისათს პონტოს (ლ. 100^ვ — 101^ვ).

19. Его же второе слово о Пасхе (ლ. 101^ვ — 107^ვ).

Обрывается на словах:

„... და იოვანეს სარტყელსა მიემსგავსო, მეუდაბნოესა და წიხამორბედისა და დიდისა ქტბის ქადგისსა. ვიცო სხჲცა სარტყელი მვედრებრივისა (!)“, [очевидно, это не из слова Григория].

Записи:

1. Крупными заглавными церковными буквами, красной киноварью вдоль поля л. 72^ა:

„ დდფლს რსდნს შნ ლთნ“.

2. В конце слова Георгия Никомидийского (90 a²) почерком текста:

„ ქ ე ლ ო, მ ფ ლ ბ ლ ო ყ თ ო,
 შეუნდვენ ყნი ცოდვანი
 დიდისა მწსტრისა ბერსა
 მოძღვრთ მოძღვრსა ანტ-
 ონი გოდო ბრელსა. ესე
 წიგნი მარგალიტი საწო-
 ლის მწიგნობრობასა (!) მის-
 სა შინა დაეწერინა და მა-
 ლალი და აღმატებლი ა-
 კლდა. აჟა მონასტერს გა-
 თავდა კელითა საბა მწ-
 ერლისაჲთა. სადაცა იყო-
 90 v¹ ს ესე წიგნი, ლოცვა-
 სა მოიკესნეთ ბერი მო-
 ძღვრი ანტონი.
 და მეცა მწირი საბა“.

19.

[Ц. 128 (?) Б. 8]

На бумаге in-fol., 192 л., строчным церковным письмом. [XIII—XIV].

1. Григория Богослова სიტყვა მრთ და ივლიანეს გნმასწორებელისა (!) თა მოსწავლე მისსა ყოფილისა. (ჟლ. I a—10 v).

2. Его же о рождении спасителя (ჟლ. 11 a—22 a).

3. Его же надгробное слово (სიტყვა ეპიტაფიად) о Василии Великом (ჟლ. 22 a—84 a).

4. გრიგოლის მრ ლ თის მტყულისა ეპიტაფიად ბასილისსა სტიხოსნი, იროიკონი, პარაფრასნი ნიკიტა ფილოსოფოსისანი (ჟლ. 84 v—87 a).

Нач.: „ეჰა, ქს მოყუარეო და მსახურო და მონაო მისო, ერთგულო ბსლი, ვჰგონებდი, თუ ნუუკუე და ჯრცნი თჳნიერ სლისა ცხონდენ, ველა მე თჳნიერ შნსა“, в двенадцати строфах.

5. Слово Григория Богослова ნთლთათს (ჟლ. 87 a—100 a).

6. Его же ნათლისღებისა მიმართ მაწუეველობითი (ჟლ. 100 v—133 a).

4. 6. მარი

7. Его же послание к Григорию Нисскому, брату
Василия Великого, შდ ვლთ დასხმისა მოსრულისა (მლ. 133 ვ—
—138 ა).
8. Его же слово об Афанасии Великом (138 ა—
—159 ვ).
9. Его же ასერგასისთა მრთ ეპისკოპოსთა სიტეა ჯმნი-
საჲ (მლ. 159 ვ—177 ა).
10. Его же о любви к бедным (გლახაკთ, მლ. 177 ა—
—192 ვ).

Обрывается на словах:

„... არცა შჯლით გრე შემოსაწერელნი, არცა საზღვრებით
დაწვალებულნი, ად იგინივე საზოგადოცა და მდიდარ, და არცა
ერთი ვინ...“

Приписки все на обороте листа перед текстом:

1. Строчным церковным: молитвенное обращение «мног-
грешного Василия» (ფდ ცოდვილი ბასილი) ко Христу.

2. Военным письмом:

„ქ: ღო და წო ღთის მეტყველო,
შეიწყალე ბატონი შვილი დომენტი
ყოფილი დამიანე, აცხოვნე, უსჯულოს
ხელისაგან გამა (!) გამოუსხსენ, და დედა
ჩემი გურიელის ქალი თუთა აცხოვნე (!).
ვინცა შენდობა ბრძანოთ, ღმნ თქვენცა შეგინდოს.“

3. Строчным церковным:

„შეიკახმა წა ესე ღთის მეტყლი
წლითა ფდ ცოდვილისა საბრსითა,
შეუნდვინს ღნ, ან. (другим почерком) და გბრლს
და მისთა მშობლთა შნს ღნ.“

4. Почерком первой приписки:

„მეთუღე (!). მიტოქური (!) წი-
გნები მე
ბასილმნ მათეს შ და იზ წიგნი“.

Той же рукою на л. 1 а: „ჯროისჲ“

Периамент in-fol., 56 листов, строчное церковное в два столбца. Это остаток большой рукописи. Сохранившаяся часть начинается 40-ой тетрадью и кончается 51-ой.

Толкование Послания к евреям.

Толкования часто цитуются ჯკუმენისი, რეჟე Кирилла.

Наличное нач.:

„უწყებაჲ მიზეზსა (!) ებრაელთა
 ეპისტოლისსა.
 ებრაელთა მიმართ მიწერა ეპ-
 ისტოლჲ იტალიადთ, და ეს-
 ე არს სახე ეპისტოლისაჲ
 ამის, ვინადგან ჰურიანი დად-
 გრომილ იყვნეს აჩრდილთა ზა შ-
 ჯულისათა, ხ პველე მოძლ-
 უარი იყო წარმართთაჲ“.

Конец наличи.:

„... მცქჲ: ეკრძალენით, ნუ
 უკუე ვინმე იჯმნეთ მეტ-
 ყუელისა მისგან. თგნი:
 ესე იგივე არს ზემო თქ-
 უმული—სისხლი უმჯობ-
 ესად მეტყუელი უფრ-
 ოჲს აბელის სისხლისა. და
 ამის მეტყუელისაგან ჯმ-
 ნასა გუაკრძალებს მო-
 ციქული, ხ ჯმნაჲ ესე ა-
 რს, რეს იგი სასუფევე-
 ლად...“

23.

[ц. 136 ან 137 Б. 27]

На бумаге in-fol. (малое), в 349 л., в переплете, строчным
 церковным письмом в два столбца. Дефектна в начале и конце.
 [XVI—XVII].

Нач.:

„... ბსა შა ერთსა და და-
 ყო (!) კარი ქუაბისაჲ მი-
 ს ლოდებითა დიდ-დი-
 დებითა, და დაგოზა
 კირითა და დაწერა
 მა[თ ზ]ა სახელეები წ-
 მიდათაჲ მთ.“

1. Житие Иоанна Синайского, описанное в лом, раифским монахом (лл. 6 а¹—9 в²).
 2. Письмо раифского игумена к Иоанну, синайскому игумену (9 в²—11 а²).
 3. Письмо Иоанна, синайского игумена, к Иоанну, Раифскому игумену (лл. 11 а²—13 а¹).
 4. Поучения Иоанна Синайского, по просьбе Иоанна Раифского (лл. 13 а²—313 в²), в тридцати основных главах; это известный труд «Лествица», изображение которой дано на л. 314 а.
 5. За этим трудом следуют другие поучения того же Иоанна (лл. 314 в¹—и сл.), по просьбе Иоанна, раифского игумена (მამასახლისი).
- л. 348 а, с текстом в один столбец, заключения последней статьи (лл. 336 и сл.), представляющей თარგმნბე ძნიაღ გლისკმის საყოფელთა ამის წიგნისა სიტყათაჲ.

Запись:

1. Непосредственно за концом текста (л. 348 а)

„სამწიროს შეწირლია ესე წიგნი და ვინცა გამოაქ[უას], წოთა მცქლთა კანონსამცა ქუშუე არს სლი მისი, ან. სახელითა ღმთა ესე წიგნი და მრბენი მე ვანის დედამნ ბერმნ ანნა შეეკახმიენ და შეემოსე ახლად დია დაფუშელი. ჩმისა სლისათს და შენდბასა ჰყფდით. მკთხლნო, წნო მმნო, ანნას და მისთა მშბლთა და გამზრდლთა შნ ღნ“.

2. На обороте того же листа:

„სლსა ამა წიგნისა შემკახმავისა და შემოსელისა მწერლისა ნიკზისსა და მისთა მშბლთასა შნ ღნ. და ვინცა თქს შენდბე ჩმ ცდელისათს, ათასჯერ მსცა შნ ღნ, ამინ“.

24.

[Ц. 126 Б. 30]

На бумаге in-fol., (малый формат), 257 л., строчным церковным письмом, с 72 листа в два столбца. [XII—XIII].

1. 8-го сентября чтение Андрея Иерусалимского, критского архиепископа, о рождении богородицы [в переводе: Ефрема]. Глава четвертая (лл. 1 а—12 а).

2. В воздвижение креста чтение: слово (თქმული) И. Зла-
тоуста (лл. 12 а — 17 в) [в переводе Ефрема].
3. გიორგისი, რი იყო კოსტანტინეპოლით წიგნის მცვე-
ლი¹ წინა ღისა ეკლესიისაჲ სიტყჲ ყდ წდისა ღის მშობლისა-
თს, რეს მიყვანებულ იქმნა სამისა წლისაჲ ტაძრად ონისა მშო-
ბელთა მრ მისთა (лл. 18 а — 30 а), [в переводе Ефрема].
4. 9-го декабря чтение Епифания, кипрского архи-
епископа, о зачатии Анной (რეს ეხარა შობჲ წინა ღის მშობ-
ლისაჲ, (лл. 30 а — 38 а), [в переводе Евфимия].
5. 25-го декабря Григория Богослова о рожде-
нии господя (лл. 38 а — 48 в).
6. 6-го января Григория Богослова о крещении
господя (лл. 48 в — 59 в).
7. 2-го янв. и в Сретение, Мефодия, епископа и муче-
ника, слово о Симеоне, Анне и пресвятой богородице (лл.
60 а — 76 в¹) [в переводе Ефрема].
8. 25-го марта Андрея Иерусалимского, критского
архиепископа, слово о благовещении (лл. 76 в¹ — 88 а), [в пе-
реводе Ефрема].
9. Андрея Иерусалимского, критского архиепис-
копа, слово ბზობისათს და იშლემად შესღვისა ონისა ჩნისა
იჲ ქსსა (лл. 88 в — 104 ა¹), [в переводе Ефрема].
10. Иоанна Дамаскина слово о засохшей смоков-
нице и притче касательно виноградника (лл. 104 ა² — 110 в¹)
[в переводе Ефрема].
11. В великий четверг, из толкования Евангелия ესე ხ
პლსა მას დღესა უ[||||], (лл. 110 ვ¹ — 141 ა²)², и др. с поу-
чениями: თავი პრა სიტყჲ.
12. В великую пятницу чтение Георгия Никоми-
дийского о распятии и погребении господя (лл. 141 ვ¹ —
— 154 ა²) [в переводе Евфимия].
13. Епифания, кипрского архиепископа, о поgre-
бении божественной плоти господя, Иосифе Аримафейском и
Никодиме и сошествии в ад, чтение в великую субботу (лл.
154 ა² — 164 ვ²) [в переводе Георгия Святогорца].

¹ В оглавлении წიგნის მკითხველი.

² Часть Толкования с поучением в великую пятницу, судя по оглавлению.

14. Григория Богослова აღვსებისათჳს (ა.ა. 164^ა — 179^ა).

15. Его же ახალ კრკისათს და სატფურებისათსცა (ა.ა. 179^ა — 185^ა).

16. Иоанна Златоуста ამღლებისათს ორისა ჩნისა იჯ ქსსა და გუამათს წთა მარტულთაჲსა, რნი მიწასა შა ისხნეს მახლობელდ სფლევებსა მწვალებელთასა, რნი აღმოიყვანნეს მიერ და თჳსაგან დაისხნეს, და თუ ვრ გლსიჲსა იყოფების სიტყჲ იგი ოდ, რლსა იტყჳს, ვდ ორნი ფქვიდენ ფქვილსა (ა.ა. 185^ა — 195^ა).

17. Григория Богослова о пятидесятице (ა.ა. 195^ა — 205^ა).

18. В воскресенье всех святых, чтение И. Златоуста: восхваление свв. мучеников (ა.ა. 205^ა — 211^ა).

19. 6-го августа Иоанна Дамаскина о преобразении (ა.ა. 212^ა — 227^ა), [в переводе Ефрема].

20. 15-го августа, чтение Василия Великого об усении богородницы (ა.ა. 227^ა — 247^ა).

21. 29-го июня И. Златоуста об апостолах Петре и Павле (ა.ა. 247^ა — 253^ა).

22. 30-го июня И. Златоуста восхваление 12-ти апостолов (ა.ა. 253^ა — 256^ა).

23. შეწვევითა ღდათ ზანდუკი წიგნისა ამის, რლსა ეწოდებინ სადღესასწაულოდ (ა.ა. 257^ა — 2^ა).

В оглавлении указаны переводчики некоторых статей, что я и внес в прямых скобках в самое описание.

Приписки:

1. На обороте верхней доски военным письмом:

„ქ. ცოდვილს ო როფა დედაბერს შენდობას მიბრძანებდით. აგრემც ღთი თქვენ შევიდობს თქვენს ცოდვასა. აქ იელუსალიმსა მოვე ქრონიკონს ას ო რ მოც დაათსა ჩემთ ცოდვათ სიმრავლისათუის. მონასტერთ (!) ვერასადა ვარგე შენებით, უქონელი ვიყავ და სულსა ვერა რა ვარგე, უღუაწად გცხოვრებ (!). ორნი ძენი კახეთს ღარიბად დაესტიენ მურვან და ქრასენ¹. ვისაცა შეილიერება გამოგეცადოს, დამილოცეთ; თქვენ ღთისაგან დაილოცვებითცა“

¹ ნ. მარს სიტყვის წაკითხვა ეგვება, საეჭვო სიტყვის ქვეშ მოტანილია სიტყვის დაწერილობა, (ე. მ.).

2. Под этой припиской, также военным письмом, но иным почерком:

„დედაბერო თავროკაო, ნუ იცრუვებ¹ და როკაო.
ჭამა იცი ღამით ბნელსა, ჯამებისა დალოკაო.
პირს მოიწმედ განა მქისედ, იარები და როკაო
და კორკოტითა აივსები, აღარ ელი როსა მის² მეტს ბოლოკაო“.

3. л. 256 в² церковным письмом, кроме заключенного в скобки:

„ცდვილსა მღდლ-მწხს მკრზუნ ღწ, აწ.
და ვინცა სთქუათ, თქვენცა [||].“

4. Под предыдущей церковным письмом:

„ო, ივ ქე, შე მე ცდვილი.
ო, ივ ქე შე, მე ცი ნიკრფორე მმე ჯწისა და
წისა გოლგოთისა, ამინ.“

Тут же греческие приписки, но без имен.

25.

[Ц. 138¹ Б. 16].

На бумаге, in-fol., (мал.), 280 л., в разбитом переплете, строчным церковным письмом в два столбца, лл. 1 а — 210 а, затем (с 211 а сл.) меняется и почерк.

„გწწესებაჲ თავთაჲ წრთ მცქლთა საქმისრჲ³.
(ლლ. 1 ა¹ — 2 ა¹)

ესე საცნურ იყავნ ყლ-
თა, რწნი მიემთხუნეთ წა ა-
მას წიგნსა, ვრდ, ვა იგი
ღწისა თარგმანთა შა⁴, ე-
გრეთვე ყა ამას სამოც-
იქულოსა წიგნსა შა, ძ-
ალისამებრი მოწფობაჲ დ-
ამიციავს დიდისა მის მოძლ-

¹ სიტყვის ქვეშ მოტანილია სიტყვის დაწერილობა (ე. მ.)

² სიტყვის ქვეშ მოტანილია სიტყვის დაწერილობა (ე. მ.)

³ Пагарели совершенно не понял предисловия Ефрема, судя по краткому пересказу.

⁴ Жордания, [„ქრონიკები“] I, стр. 214 — 215.

ურისა და ყლთა ეკლესი-
 ათა ჩნთა მნათობისა გ^{რი}
 მთაწმიდელისა სკნოდ მოვ-
 სენებულისაჲ მე, უნდოსა
 მტუშრსა წ^{თა} ფერჯთა მ-
 ათთაჲსა ეფრემს მცირესა.

რ მ^{თივე} თარგმნილი სა-
 ქმე მც^{ქლთაჲ}, კათოლიკ-
 ენი და ებისტოლენი წინა
 მესხნიან და სმ^{ცქლოჲ} სიტყუ
 მ^რ დამიწერია, რ^ა არა მე-
 ორედ თარგმნილად შეი-
 რაცხოს წიგნი სმ^{ცქლოჲ}.

2 a² ხ^{ვინაჲ}თგ^ნ ბერძენთა ე-
 ს და იგივე და ერთი [ადგილი]
 მრვ^{ლსა} პირსა აღიარებს,
 და უპირატესად ყლისა მ-
 ას ადგილსა ზ^{ამიწვენი}
 გ^{მოიკულებს} წ^ა ი^ე ოქ-
 როპირი, და გ^{ნცხადებულ-}
 ად უშკუშლ ჰყოფს ვ^{რ-}
 ებასა მისსა, ამათ ესე-
 ვ^{რთა} ღრმათა ადგილთა,
 სადაცა უქმდა შეცვალებ-
 ზაჲ და სხუშბრ ცვალებ^ა
 სიტყ^{ასა} სმ^{ცქლოსა} ქართ-
 ულსა, რ^ი მ^{შინლა} ძლით
 გ^{ლისგმა} იყოფებოდის, ოდეს
 სამნი გინა ოთხნი თარგმ-
 ანნი პავლისანი (!), და ეგ-
 ოდენნივე ლექსიკონნი — რ^ლ
 არიან ღრმათა წიგნურთა
 სიტყ^{ათა} ანბანსა ზ^ა გ^ნ წ-
 ყობილნი სიტყ^{ანი}—ერთად
 შემოვკრიბნი, მ^{შინლა} ძლი-
 თ მოუპოვ ქართული შე-
 მსგავსებული სიტყ^ა. და

- ესევეთარნი სიტყანი სადაცა
 შემიცვალეზიან, კიდესა სტ-
 იქონის[ა]სა იოტად დამისუა-
 მს, და შინა, სიტყასა წინა-
 მთ, ესე, ვდ უსაკუთრეს-
- 2 B¹ ი, [||] ესრეთ. აწ უკუშ, სა-
 [დაცა] კიდესა სტიქონისასა ა-
 ნუ სიტყასა ზა იოტად ჰპო-
 ო და სიტყასა თნა უსაკუ-
 თრესი, ცან, ვდ მცირედ ცვა-
 ლებდჷ ჰნებებია მს სიტყასა,
 რნი იგი წა მშსა ჩნსა გრის
 არა ეგოდენ სხუსა რამსმე
 მიზეზისაგნ, რაოდენ ძულ-
 ისავე პავლისა წაყოლ-
 ისაგნ დაუტეობია; რ პლნი
 დთნიცა რლ ახლად ეთარ-
 გმნნეს, მრვლი სიტყუ ძულ-
 ისა ჩუშულებისადა მიეყვ-
 ანა, ვდის უკნდსკნელ დიდ-
 ისა მის მოლუაწისა გრი და-
 ყუდებულისა იძულებით
 ბრძანებითა კდ უსრულე-
 სად და უწმიდესად ეთარგმნნეს.
 ამით მიზეზითა ვჰგონებ ს-
 ამოციქულოდსაცა ამის წ-
 იგნისასა, ვდ რნი მრავალ-
 სა პირსა აღიარებდა, იგი
 ძულისავე თარგმნილი-
 სადა მიუყვანებია. და მეცა
 ეგრეთვე სმცქლოდ სიტყუ
 ვითა მთ ეთარგმნა, ეგრ-
 ეთ დამიწერია პლ, რა მო-
 წუბოდჷ მისი სრულ ვყო.
- 2 B² ხ სადა თარგმანი სიტყუსად
 მაიძულებდა იშუთ ცვა-
 ლებასა სიტყუსასა, იგი
 თარგმანსა შა იოტადთა

და უსაკუთრესითა ამინიშნ-
 ავს ყა ადგილსა. და ა-
 მით სახითა ძალისაებრ
 გწკრძალულ ვარ, რა
 არა სიტყუსა სხუშბრობამნ
 შეცვალება-მცეს თარგმა-
 ნიცა და დაგუაჰირვოს
 მართლ გწმარტებული სი-
 ტყდ წთა მწთად. ად, რა
 პდ სიტყდ სმცქლოდ შეას-
 წორო ბერძულსა ძალ-
 ისაებრ, თნა შეწეენითა
 და წინაძლომითა თარგ-
 მანთა და ლექსიკონთად-
 თა, რ არს შრვლი სიტყდ,
 რლ თუსაგწ პავლესა შა
 ეგრე უფრო შეიწყობვ-
 ის ქართულად. ხ ოდეს
 წთა თარგმანებასა თნა
 შეატყუა, პდ სმცქლო-
 სა სიტყასა გმოკულევ-
 ად უნა და შედარებდ და
 ეგრეთელა თარგმანსა მის-
 სა დაწერად. ამის პირი-
 სათს გევედრები ყლთა
 3 a¹ ქს მრყრეთა, რა პლესა
 შა გინა სხასა სმცქლო-
 სა ამათ თარგმანთაგწ
 ცვალებული სიტყდ არა
 ვინ ჩაპრთოთ, ად უ-
 ცვალებელად იპყართ
 დიდითა მოლუაწებითა
 თარგმნილი წისა მშისა
 ჩნისად, ვრ ესე მეცა მი-
 სისავე თარგმნილისაგწ
 დამიწერიან აქა შა სმცი-
 ქულონი სიტყანი. და კდ
 მე ნუ მებრალეებელ მექმ-

ნებით ადგილ-ადგილთა
 უსაკუთრესთათს, რა
 რა თუმცა პდ სიტყვა შემედ-
 არა, თარგმანი სიტყვსაჲ
 გაირყუნებოდა და კდ შ-
 ემდგომნი მეცნიერნი ბერძ-
 ულისანი მაბრალობელ გ-
 უშქმნებოდეს გმოუძიებე-
 ლად დაწერისათს სიტყვათ-
 აჲსა. ამისთს ნუ ვინ თქნ-
 გნი მაბრალობს, თუ ვრ
 მე, უნდომნ, გმოძიებად ჯ-
 ელ ვყავ. და უკთუ ჩმ-
 ითა ძალითა კდ ცოფ და
 ნავლლიან ვარ. ხ უკთ-
 უ თვთ მრთვე წთა მშთა
 3 ა² ევთჳმის და გრის მხზითა
 წისა იე ოქროპირისა თა-
 რგმნილსა სიტყასა თნა შევ-
 ატყუ და ეგრეთ ძალისა-
 ებრი რამე, ამისთს უკთუ
 ვინმე მაბრალობდეს, პდ
 შენდობასა ვითხოვ და
 ამისსა შდ გნუცხადებ საი-
 დუმლოსა გონებისა ჩმისა-
 სა და ვიტყვ: უკთუ რაჲ-
 ცა რაჲ ვე მოაქამდე მით-
 არგმნიეს და რასაცა წალ-
 მართ ღირს ვიქმნები თარ-
 გმნად და არა ყივე შდ
 ღისა და წისა ღის მშობე-
 ლისა და ყლთა წთა ეფ-
 თჳმის და გრის მადლისად,
 და წინა დამაშურალობისა
 და აწ მხზისად შემირაცხიეს,
 ნუმცა შერაცხილ ვარ წეს-
 სა თნა ქენანეთასა. და კდ-
 ცა ვიტყვ: უკთუ არა ბერ-

თა ჩნთა ანტონის და საბა-
 ეს ლცვითა ქმნილად შევჰ-
 რაცხო ყნი ნიჰი ეფთჳმის და გრის
 ოხათა მრ მონიჭებული ჩმდა,
 ნუმცა ღირს ვიქმნები წყალ-
 ობასა ღისასა! ამას ყა

- 3 B¹ ვიტყჳ მისთს, უკთუ რჳ ი-
 პოოს თარგმნილთა ამათ წი-
 გნთა შა ჩმთა ღირსი რჳმე ღჳ
 და შემსგავსბლი, საბაჲს და ან-
 ტონის მხბნისაჲ, ხ რაოდენი რჳ
 არს ამათ შა ცთომილი სიტყჳ-
 თ გინა გლისჳმის ყოფით, მი-
 სსა აღვიარებ, ვდ ჩნი ოდენ
 არს, და ვნებათა სამკვდრებ-
 ელისა ამის გონებისა, სიმრ-
 აელისა ბრალთაჲსა და ფდი-
 სსა უსწავლელობისა და უმე-
 ცრებისაჲ, რლთა არცალა
 თუ ქეანეთა რიცხუსა თნა
 ღირს ვარ აღრაცხვად. ა-
 მისთს გხადი ყა ნთესავსა ქ-
 ართველთა მომავალთასა,
 რ თქნი არს ნიჰი ესე და ყლთა
 ლცვისაჲ, რა პდ თქნ მომიტეო-
 თ ყივე, რჳცა რჳ ცთომილებჳ
 იპოოს, რლთაცა ჩმთა თარგ-
 მნილთა შა უსწავლელობის-
 ათს და სიჰბკისა და უღირსებ-
 ისა, და სხიერებით ევედრნ-
 ეთ ჩმთს ღა, რა არა დამსაჯ-
 ოს სკნოდ, რ მე ძალისაებრ
 ვილუწიდ სიმართლესა და შე-
 დარებასა ბერძულისსა მრ-
 ავალთა და მეცნიერთა ნოდ-
 ლუართა ბერძენთა და ქა-
 3 B² რთველთა გმოკითხვითა.
 ონ თქნითა ლოცვითა [მომცეს]

მადლი ყლთა მიზეზთა დ[ა ძ] ალ მწეთა (!) და სიტყვთ და საქმით თნა შემწეთა ჩმისა თარგმნობისათა (!) და თქნ თნა მკვდრ მყვენეს (!) სსფელსა მისსა, და¹ ზოგად თქნ ყლთა ოხითა მიჯსნას პტრეისაგნ ყლთა თნანადებთა ჩმთასა, ან. ესე სქმისა მცქლთაჲსა თარგმანი სიტყუა სიტყად მრავალთა თარგმნილისაგნ შემოკრებულ არს, და სივსოვსაგნ სხელები თსთვს არა ეგებოდა დაწერაჲ. ხ ვა ზა წარწერილი ცხად ჰყოფს, უმრავლესი და ყლგნ წისა იე ოქროპირისაჲ არს და ადგილ ადგილდა დაერთვის სხათაცა წთაჲ, მრვლთა წიგნთაგნ ერთად შეკრებული წისა კვრილეს მრ. წისა და ნტრისა მამისა ჩნისა იე ოქროპირისა კოსტანტინებოლელ მთავარეპისკოპოსისაჲ გნვრცელობითთა თარგმანთაგნ შემოკრებული თარგმანებაჲ საქმისა მცქლთაჲსა, რლსა შა იშვთ დაერთვის სხათაცა წთა თარგმანებულისაგნ მოკლე ძალი სიტყვსაჲ. საქმე წთა მცქლთაჲ, აღწერილი ლკადს მრ მახარებელისა.“²

(ლ. 4 a¹ — 210 a¹)

¹ Прибавлено в последствии кем-то: მე.

² Оговариваемых Ефремом значков в этом списке не вижу.

Нач.:

„დალაცათუ სქმე მცქლთა უწოდიან წიგნსა ამას, ად
 ვრ იგი სახარებაჲ ქს გნგებულებათა, ეგრეთვე ესე სწლისა
 წრისა მდლთა მომთხრობელ არს.“

В тексте или на полях ноты однако не вижу; имеются
 примечания, но весьма редкие, причем значком служит, указы-
 вающим толкуемое слово € над толкуемым словом, перед приме-
 чанием. Любопытно следующее примечание к слову „სწლოლ-
 როსად“ (л. 183 а²):

„შეისწავე, რ
 ამას სწლოლ-
 როსსა, რლ
 არს თნამო-
 სარჩლე, მეს-
 ხთა მრ ვარ-
 ქირი ჰქვან,
 მიზღებით მოყვ-
 ანებულსა მ-
 ოსარჩლესა:.“

Любопытно тут указание на месхское название, как
 отличное, очевидно, от грузинского (ვექილი?).

Толкования католისისა Иакова, от И. Златоус-
 та (л. 211 а — 227 а), двух католისეთა Петра (л. 227 а —
 — 252 в), трех католისეთა Иоанна Евангелиста (л. 252 а —
 — 272 в), католისისა Иуды (л. 272 в — 279 в).

Запись:

„ზ ითარგმნა ბერძულისაგნ ქართულად წიგნი ესე ლი-
 რსისა ეფრემ კარტიკის ძისა მრ, რლისა ქსენებრ და
 კზვჲ სწნო“ (л. 279 в).

Приписки:

1. На обороте листа перед 1 л., строчным церковным:

„[ეს] წიგნი ჯრისაჲ პტრონისა დრთ მეფისა სალო-
 ცავად მისმნ მოძღვრმნ ილარონ დავიჴსენ სპა-
 რსთაგან მას უშსა, ოდეს ჯრი სპარსთა დაიჭირეს და ვინცა
 რაჲთაცა მიზეხითა ჯრისა სწლსა გამოაჴოს, კრლმცა
 არის აქაცა და საუჴუნესაცა.“

2. Отмечаю на той же странице памяти Матфея послѣ, равно Серапиона Кумурдоели (ამბლღებელსა), построившего вторично трапезную (ტრაპეზისა) Крестного монастыря и церковь Иоанна Евангелиста.

3. Приписки во прощении грехов царя-царей Георгия и сына его Леона, переpleвшего «сию книгу» Беены Чолақашвили, «управителя (მე) его святого места» (ლ. 210 ა, 279 ვ, 280 ა)

4. „სახლითა ღმთა, და მზბრითა წისა ღის მზბლისმთა და პტსნისა ჯგთა მოვიგე წმ ესე და სლთა გწმნთლებლი მიმოსლვათა თარგმნი მე, უღირსმნ და ცდვათა შა გწფრდილმნ მქლ მარცლამნ, და კდ ერთი თუშ დეკენბრი მე დაფხბრიკე, და შეესწირენ ჯა პტსნსა სალცვლდ სლსისა ჩისა ცდვილისა და მშობლთა ჩმთა, აწ ვინცა რმთაცა მიზეხითა...“

5. Отмечаю еще приписки «митрополита» Иакова Думбадзе, Шемокмедского, и Германа Зарзмского (л. 279 в, 280 а)

26.

[Б. 33]

На бомбицине in-fol., (мал.), 1 + 420 л., строчным церковным письмом. [XIII — XIV].

М и н е я.

1. „განსასრულისადათა თუშთად სეკდენბერისა, ოკლონბერისა და ნოენბერისადა“ (ლ. 1 ა — 120 ა).

На полях называются авторы некоторых песнопений. Минея идет до 6-го декабря, песнопения которого в честь Николая занимают лл. 119 в — 120 а.

Затем следуют:

2. 21-го мая Пленение Иерусалима, сочинение блаженного Стратига, монаха, жившего в лавре св. Саввы (л. 120 а — 163 а), с письмом патриарха Захарии к жителям Иерусалима (л. 157 а — 160 а) и перечнем убиенным, со слов

Фомы, жителя Иерусалима (лл. 160 а — 163 а), равно-
рией возвращения честного креста из пленения (лл. 163 а —
— 164 в);

3. 8-го июля мученичество св. Прокопия (лл. 164 в — 190 в).

4. 15-го июля мученичество св. კესი и матери Юлиты (იელიტაჲსი, лл. 190 в — 197 в).

5. Житие и გნგბჲ св. отца нашего Симеона (სნისი), жившего на Дивной горе (лл 198 а — 323 а).

Нач.: „ქზრს ღი, რლსა ჰნებავს ყთა კცთა ცხრბჲ და მეცნობსა კტბსსა მოსლვაჲ. რნ ჯერ იჩინა ჟამთა ამთ ჩნთა მოხედვად ჩნდა წყლბითა თსითა...“

Кон.: „... და ვითხოვთ ჩნცა სახიერებისაგნ მისისა დიდბ-
ლისა, რა ზიარ მყენეს ჩნ სთნბათა მისთა და ლცვითა მისითა
გნმარინნეს ჩნ მრვლფერთაგნ მახეთა მტრისათა და ყნისა
რისხვისა და კირისაგნ და იწროებისა, და ღირს ჩნცა შდ აღს-
რულებისა ჩნისა მრჯნით მდგომარეთა თანა საშინელსა მს
დღესა, დბლი და ძლრბით გამოჩინებასა ქეს მფისასა. და წდაჲ
ესე მამაჲ ჩნი ევედრებოდის მფესა საშინელსა შნდობისა და
მოტყეებისა ჩნისათს. და ჩნ ყნი ერთობით ვდბდეთ მამასა
და ძესა და წა სლსა აწ და მრდის და უკი უკე, ან:“

6. В 130-ти главах Житие Андрея (სალოსისა, лл. 325 а — 420 в).

Обрывается на словах:

„...[გ]რწმენინ [ჩ |] ძმაო, უკთუ არა და [მა ი] ხოო (!):“

Записи:

1. В конце Мученичества [კესი] и Юлиты (лл. 197 в).

„დეღტაველთა (!) დათა ყთავე შეუნდვენ, ო. დაიწერა
საფოჯსათა (!) მთითა, მეცა მომიჯნთ ცდვილი ბსლი მჩხრკლი,
რა ღნ თქნცა მოჯსნს, შეუნდვენ, ო, ან“.

2. В конце Жития св. Симеона Дивнегорца (л. 324 а — 324 в);

„სახელითა ღმთა და მზბითა ცხვლს მყ-
თფელისა საფლვისათა, მე ცდვილი და უღირსი ეკ-
ატირინე, შტროჯსა ასული, ღირს ვიქმენ აღწე-
რად წისა ამის და სლთა გნმთლბლისა სნის
ცხრბისა. აწ წთა მენელსაცხებლეთა სწორნო
დანო დელტაღელნო, ქეს სიყრლისა თს ვინ-

ცა ღირს იქმნეთ წარკითხვად წიოსა ამის ცხრებისა
სწისსა, სლთა და ვრცთა გნმანათლებელისა, თქ-
უთ წითა პირითა თქნითა მტვბა ცდვთა ჩემ-
თაჲ, და თქნ ყთა მკითხველთა და მსმენელთა
ქნ მაღლი მოგანიჭენ, ან. ეკტირინას შეუნდევ-
ენ, ოლო. თქუთ ყთა ამინი.
დანო პტსნნო, გვდრბი გაზრდილი თქნი ბასილი სა-
ათური უცბად ჩხრეკისათს შემინდევით. შეუნ-
დვენ, ოლო, ამინ.
ვპონებ, რლ მრთლდ დამიწერი არს (!), განა ესე-
ცა უწყებულ იყავნ, რლ დედასა შამუნთქს ვე
დიად (!) ეწერა და მისად ნცვლად მეყსლდ დამიწე-
რია და ამარხაკისა ნაცვლად მყის.
და ამისთს შესთაცა (!) შემინდევით, ენასა ქართ-
ველთასა ესე უკეთე (!) მოეგუარების.“

3. За заглавием Жития Андрея красной же кино-
варью (л. 325 а):

„წო ანდრია, მეოხ ექმენ ბრბრეს
წე ქესსა დღესა მს სსჯლისასა, ამინ.“

Имеются, конечно, и приписки.

[Описание рк. № 26 вошло в «Пленение Иерусалима»¹ г. მ]

27.

[Б. 24 და 25]

[Синаксарий XI века]. (Описание рк. № 27 вошло в изда-
ние „Синодика“² г. მ.)

28.

[Б. 19]

На бомбицине in-fol., (мал.), 170 л., строчным церковным
в два столбца. Без начала (недостает 9 листов).

¹ Стратиг, Пленение Иерусалима персами в 614 г. Т. Р. кн. IX.

² См. Синодик Крестного монастыря в Иерусалиме, издал Н. Марр.
СПб., 1914 г. стр. V—XXVIII.

Наличное нач.:

„...სანი, რ ვერ შესაძლებლ
 იყო დაყენებდ მის მრ, რ დო
 იტყვს მისთს: წწრ ვხედევდ
 ოა.“

С красной строкою на л. 17 а¹:

„იწეს თავის კუშთისა.“

1. Толкование Деяний апостолов, затем Писаний (კათოლიკეთა) с общим введением (л. 42 в¹ — 43 а²), затем следуют Толкование Послания католისა Иакова (л. 43 а² — 43 в²), Петра (43 в² — 44 в¹), Иоанна (л. 44 в¹ — 46 в²), Иуды (л. 46 в² — 47 а²), к римлянам (л. 47 а² — 48 в²), к коринфлянам (л. 48 в² — 50 а²), Галат. (л. 50 а² — 50 в¹), Ефес. (л. 50 в¹ — 51 а²), Филип. (л. 51 а² — 52 в²), Колос., Фесалон., Евреям, Тимоф., Титу и пр.

Сначала собственно введение каждого памятника особо.

2. გნყოფდ პვლეს ებისტოლეთაჲ
 დღესწლთა წელიწადისათაჲ
 სჯნაქსრისა წესითა რჩეული.

(л. 160 а — 166 а¹)

3. სახარებანი საცისკრონი (л. 166 а¹ — 170 а²)

Оглавление (л. 170 в¹)

Приобретал рукопись впоследствии ოდსი მრმი კლპტრეს ძე (л. 160 а).

29.

[Ц. 114, Б. 35]

На пергаменте in-fol., 392 л. в переплете, церковным строчным в два столбца. [XI].

Толкование Евангелия И. Златоуста с поучениями его, в переводе Евфимия с записью его отца Иоанна, дефектной.

На пергаменте in-fol. (мал.), 151 л., в переплете, строчным церковным в два столбца, кроме четырех последних страниц¹. [XI]

Толкование Евангелия Иоанна, труд И. Златоуста, в переводе Евфимия Святогорца с известной записью его отца Иоанна о переводческой деятельности его сына (лл. 150 в — 151 а), за которой следует запись писца настоящей рукописи, у Цагарели приводимой с пропуском весьма существенных частей:

„ხ დაიწერა ჯლითა დ²თისითა² ლაგრასა დიდსა ხახულისა, სყფელსა წისა ღთის მშობლისსა მფ²ბსა | რომანოსისა, ქართველთა ზა ბგრტ მცირისა, მთერ მშობსა ბს²ლი (!), ძისა დ²თ პატრიკისა, მნათეობა | სა ღთ შემოსილისა მშისა ან²ტნისსა, დეკანოზ²ბასა კინტიანესა. ხ უმტს ყთა ადიდენ ღ²ნ მ²მე ბას²ლი, კცი | ღთ შ²მსლი, მსგავსებითა და ღირსებით სწორი წ²თა მცქ²ლთაჲ, ნავთყდ²ლი ყ²თაჲ უცხოთა და მიეცინ ღ²ნ მაღლი შ[||] |.

და იღწა ჩემთანა ვრცლდ ძმამან ჩ²მ²ნ მ²ქლ, რ იგი მაკაზმვიდა რვეულგბსა და სხსა ყ²ლსა სავმარსა |, ქე ძეო ღ²თისა, შეუნდვენ ც²დენი მისნი. ხ რ²ლთა ამის წიგნის წერასა ნუგეშინის მცეს ვრც²ლითა ნუგეშინის ცემითა, რ²ნმე ერთ, რ²ნ ორგის (!), რ²ნმე უ²ტს, ესე არიან: პ²ლდ ღ²თშ²სილი მ²მე ბ²სილი, მ²მ²ე ილ²რიონ |, გ²ი კახი, სტ²ფ²ნე გ²რძელი, დ²თ, ძმაჲ მისი, გ²რგ²ლ სი მსხ²რიკონეთი (!), ან²ტ²ნი მნათე, ან²ტ²ნი მეპ²რე, გ²ი მრეკა[ლი] (!), მკ²რ²ი და გ²რგ²ლ ძმაჲ მისი მრეკელი, პ²ე დაყდ²ბლი, ან²ტ²ნი დაყდ²ბლი, იე²ნე ბატელი, საბა დყდებ²ლი, საბა მკ²რის | ძმაჲ, მ²მასახლისი ყ²ველისაჲ. გ²ნსნე, ძეო ღ²თისაო, ორთავე, სტ²ფ²ნე და დ²თ, ბ წიგნი შემომოსეს და არარაჲ | მიიღეს ჩ²მგ²ნ, რა ქ²ნ მისცეს. ხ უმტ²ს ყ²ლთა გ²ბ²რლ, დეკანოზ ყფ²ლმ²ნ გ²რას-ტიეთმ²ნ (!) გარდაჰმატა ჩ²მ ზა ნუგეშინის ცემაჲ, რ იყო მახლბ²ლ ჩ²მ²და სახლი მისი, და უმტ²სსა ყ²ა თუთ მოვიდის. და იყო კცი შერაცხილი და პ²ტეცემ²ლი |, ვჰგონ²ბ, თუ უმტ²სნი დღ²ნი მუნ შრომისა ჩ²რისანი ხახულს მისითა ნუგეშინის ცემითა ყფ²ილ ვარ. ქე, ძეო ღ²თისა |, დღესა მას საშინელსა, ოდეს მიაგებდე კ²დ კ²დსა სქ²მთაებ²რ შ²ნ მრ²ითა ნუგეშინის ცემითა, ნუგე-შ²რინის ეც გ²ბ²რლს და | ამათ ყ²ლთა, რ²ნი ვავსენენ. ხ ძალისა ჩ²რისებ²რ

¹ აღწერილობის თავზე მიწერილია: Клеопа Палавра... Харит., ибо были им постр...

² Написано сверху позднейшим почерком: ტფილელისითა:

უძრლისა (!) დავწერე და შევაწამე დედასა, დაღტუ ნაწერად...
 არს. სიტყვად, ვითა დედასა შა ვპოე, არა დავაკლე, არცა შევსძინე, ნუ
 იყფინ, და დიად| ვიხარე შეწამებაჲ. ნუ თუ ვინ დედად ივმაროს, რცა
 კთლდ იყო (!), ლნ ავზნ, რი შემწევდა გარდაწმბსა გ.ი. | და შევწირე პა-
 ლავრას, რლ არს ხარითონ წმ, უკთუ ენებოს ლა, თვთ მე, ანუ
 მქლ ძმამან ჩმმნ მიაწიოს, | და უკთუ ჩნ არა ღირს ვიქმნეთ ამას-
 საწადელსა, ვისცა მიხუდეს, და მას წა ადგილსა გამოაქუას| ესე მცირედი
 ნაშრომი ჩნი, და ესე ანდრძი ჩნი შეცვალოს, ანუ თუ ავოცოს, ამვოცილ არს
 წიგნისა მისგნ| ცხოვლთაჲსა, პლდ პირითამცა ლდათა კრლი არს, პე
 მცქლისა ჯითა, ვ კრებათა მადლითა; ქს გამოჩინებითუნ კრცლდ ქყსა-
 ზა რნი გამოჩნდეს წნი და რნი გამოჩინებად არიან მეორედ მოსლვადმდე, |
 მთ ყლთა მდლითა შეჩნებლმცა და წყეულ არს და გნუჟსნლდ კრლ, რ
 დავწერე. ნუ ვინ დამშჯით ამისთვის, რლ ესრე დამიწერია, რ მე მრე-
 ლთაგ უწესოთა მასმიეს, ვითა კრლებჲ არად შეურა[ცხია, ხ მშნ ცნან-
 ხ რნ ილწოს და მიაწიოს, კრხეულ იყნ ღთისა მრ და ყლთა წთა მრ, ან-
 ხ დავიწყე შრომად ივლისსა ჰა (!) დადევსა მთვის თი და ესე და გავიშორე (!)
 მარტსა იე, თ თუესა.“

На обороте того-же текста:

а) древним инициальным письмом:

„ცოდვილი დტ მმოსელი ლოცეას
 მომიგსენეთ, დაგაჯეროს, ლნ“.

ბ) позднейшим инициальным письмом:

„ცოდვილი სფრნ, შეგირდი ყლთა.“

31.

[Ц. 132 Б. 34]

На бомбицине in-fol. (больш.), 331 л., в новом переплете,
 строчным церковным в два столбца. Писец Николай (л. 12 в).
 [XII].

Поучения И. Златоуста с 6-ой (дефектна) по 75-ую
 (дефектна) главу.

Нач. наличное:

„... ჰქა მსცა, ვა ჰრათ-
 ა, ვლ არათუ წმზსა
 კცთა მრ მოვიღბ...“

К о н.:

„... და არა ამით ოდენ მი-
 თცა სიტყვთა, რლ თქა, ვლ
 სავანე მის თა ვყოთ...“

Из приписок отмечу военным письмом на нижних полях

a) 55 в л.:

„ქ. აცხოვანაე ლთო და ქრისტეს საფალაო
და წმიდაო იოვანაე ლთის მეტყაველო.“

b) 56 ა ლ.:

„ასაული ნიკოლა წამიდისა რაისი მარინაე და ინასა-
რიძისა ასული გლაინიკაე¹, ამინ. ვინცა შენა...“

Последняя строка срезана.

32.

[Б. 39]

На бомбицине *in-fol.*, (მალ.), 277 ლ., в новом переплете, строчным церковным письмом в два столбца. [XIII—XIV].

Нал. нач.:

„[...] ქმნული მთვისად
და მლტოლველი და მჯმნელი
არა მიცემად ნალის ცემისა მომ-
ცემელსა მს...“

1. Слово Мефодия, еп. и муч., о Симеоне, Анне и богородице (л. 6^ა — 20^ა).

2. И. Златоуста о притче мытаря и фарисея (л. 20^в — 24^ა) и другие слова, затем Анастасия Синайского, Ефрема Сирина.

3. Григория Нисского мученичество Феодора Тирона (л. 55^в сл.).

4. Слово Феодора Студита об обретении главы Предтечи, პლსა კრკესა წთა მარხვათასა სკითხვი სსწლთათს საუფლოესა ხატისათა, რი იქმნა ჯურღმულსა ზა სოფია წდას, და პატრიკისათს და მწიგნობრისა მისისა და მესიტისათს (ლ. 63^ა — 97^ვ).

Нач.

„არა რად არს ესრეთ მახარებლ სლთა ლთის მოყრეთა,
ვრ სმენად სქმეთა ლთისა მრ საკვრველებით აღსრულბლთად.“

¹ მ? (მლაინიკაე?)—разночт. Н. Я. Марра.

5. Слово Василия Великого о сорока мучениках.

6. Житие Марии Египетской.

7. „თხრობა სარგებელი ძუელთა თხრობათაგან შეკრებლი, მაუწყებლი საცხენებლსა საკვრვლბით ქმნილისა სსწლისა, რეს სპარსნი და ბარბაროზნი დდელსა ამს ქლქთასა ბრძოლდ მოადგეს და წარწყმდესცა სლთოდა ბჰობისაგან გნსჯილნი. ხ ქლქი ესე უვნებლდ დაცული მნებითა ღთის მშბლისადათა მრითგან წლითი წლადსა გლბს სამღლობლსა დაუჯდომლ სხელმდებელი დღისაჲ ამის“. (ლ. 88 ა² — 98 ბ²).

8. И. Златоуста о благовещении.

9. Андрея Критского о Лазаре.

10. Его же о вербном... и въезде в Иерусалим И. Христа.

11. И. Дамаскина о засохшей смаковнице и притче [о] винограднике.

12. И. Златоуста об Иуде.

13. Его же о страстях господа.

14. Георгия Никомидийского о погребении господа.

15. Епифания Кипрского о погребении господа, Никодиме и сошествии господа в ад.

16. И. Златоуста о вознесении господа и пр.

17. Кирилла Александрийского о богородице и отцах Ефесского собора.

18. И. Златоуста восхваление мучеников.

19. Германа, архиеп. константинопольского, сказание о чудесах архангела Гавриила и других святых ангелов (л. 189 ბ¹ — 224 ბ¹).

20. Андрея, критского архиепископа, о рождении богородицы.

21. И. Дамаскина о рождении богородицы.

22. И. Дамаскина სიტყვა სატფურებისათს ისლმისა ქეს ღთისა ჩნისა აღსადგმელისა და ამღლებისათს პტროსნისა და ცხვლსმოფლისა ჯრისა (ლ. 238 ბ¹ — 256 ბ²).

23. Андрея о воздвижении креста.

24. Георгия, хранителя книг, о введении во храм богородицы.

25. Мученичество Димитрия, мученичество
Геоργия (28 апр.).

Обрывается на словах:

„... რ სიტ-
ყაჲ იგი ჯჲ წარწყმედლთა
მთოს სიციფე არს, ვა წერ-
ილ არს: ვდ ჰურიათა სამე
საცთურ და წრმართთა სის...“

33.

[Ц. 66 Б. 40]

На бомбицине *in-fol.*, 277 л., в разбитом переплете, строчным церковным, без кониа. [XII].

Минея за сентябрь, октябрь, ноябрь, декабрь, январь (обрыв. на 22-ое янв.)

Приписка церковным письмом* (лл. 278 а, [а не 277 а, как помечено в рукописи]):

„არის ხუთი თუშ: სეკდენბერი, ოკდონბერი, ნონენბერი, დეკენბერი და იანვარი წისა ბასილის მონსტერსა, და ვინცა შეუცვლოს, შე-მცა-იეკლბის სჯულისა-გნ ქრისტიანთსა, ან, და ანუ გამოღებად იკადროს ამა მონსტრით, წო ბსლი, შნ კითხე მს მეორედ მოსლვასაჲ.“

34.

[Б. 43]

На бомбицине *in-4°*, 306 л., в новом переплете, строчным церковным письмом в два столбца кроме введения переводчика (лл. 1 а — 4 а). [XII — XIII].

1. Слова Григория Богослова

Введение (лл. 1 а — 4 а)

„ბერსა კვრიკეს მცირე ფერემ
რ [] ედღი საღრტილსა ჳდ [..]
[] მით სლახსა სიყრლისათა.“

[] დ, ადგილთა შა

[] - აღმავსებელი ეგე ჰე-

[] და დამდაბლებელი მათათა ბორცუშისა.

[უ] ცხად არს, ვდ სწვლდ, რი არა მეს-

[]. და ცნობად შნდა მრვლ ჟმეულითა სი-

ბრძნითა ბრძნითა შს ცხადსა და გმოძიე-

ბულსა მრვლთ-საძიებელსა და ფდ მცირედთ

საცნობელსა ვითარებასა და რაოდენთა ყუა-

ვილთაგან ერთ გოლობასა ღის მეტყუშლე-

ბისა გოლეულთასა. ამისა ქმნდ შნდა ჯერ იყო,

რნ შამიწვევით უწყი რაბამობდ ბერძნითა

და ქართველთა ენებისა. და აწცა, ყი კთლი

და ჯეროვანი შნითა ლცკთა იოხეს ჩნთს

ღისა შრთ და წთა მისთა, ვინცა მომიტევე

მრვლ წელიწდეული და ვე ამის სიტყუს სმ-

ენადმდეცა ურჩებდ, უფრდსლა მოშიშებდ, რ-

დიდ საკადრებელ იყო ჩმდა შე[სლვ]ად შეუვე-

ალთა. არა თუმცა შნ მეჭუმიე მოსედ და

შუამდგომელდ, უფრდსლა ჯიდად, წიად მყ-

ვანებელდ ღისა წყლბითა მთხრებლისა

მომრთ ჩმთა უღირსებთესა. გარნა რდ უ-

[ყო] მაბრ[ლო]ბელთა ორკერძო და მრვლ-

[კ]ერძო გწყოფილთა, ვრ რნიმე ჩმსა

^{1 B} სილადით ჰგონებენ მეორედ თარგმნისა

კად[რე]ბასა, ხ რნიმე წა მს აბლობენ [... თ] ა-

რგმნისათს, რთა გლსავსები [...]

რეგან წესისა ვს [წ ...]

არა ვა ღისა და წისა ღის [მშბ ...]

ყთა წთა და შთ თავე ჩნდად წდდ გ[...]

რაცხილისა, და პირითა აღსარებულის [...]

შმისა ჩნისა ეფთუმეს მრად შემირაცხიეს, რა[დცა]

რდ წთა წერილთაგანი გლისკვა მიყოფიეს, ა-

ნუ რეცა მითარგმნია (!), უვარის მყოფელთა თა

ღისათა იყვნ ნაწილი ჩმი. რ ვრ ეგე გამოწუ-

ლილვით უწყის თქნმნ დლითა და მდლითა მიმჭ-

ცოვნებლვებამნ არა საღრბატიკოსოთა, არცა

საფილოსოფოსოთა, ად შემდგომნი თარგმანნი

პლ დამაშურალთა თარგმანთა წიგნებისაგან
 გნვისწვლებით. და ვა ღისად, ეგრეთვე ჩნთა
 უწინარესთად შევპრაცხთ მდლსა მს და მთსა
 მხბსა ძლმწედ ვიჭუმევეთ, ვა ყთა წთასა.

ამით გნვისწვლებით (!), ამით ვთარგმნითცა,
 არა რაოდენ ჩნი ღირსებდ იყოს, ად რაოდენ მთმნ

და ყთა ძმათა და მშთხ ჩნთა ქართველთა
 ლცვამნ მოგუნიქოს. ხ უკთუ მთთა თარგმნილ-
 თაცა შა რდმე ვიხილოთ დაშთომილდ, ანუ სისწ-
 რაფისგან, ანუ დედისა და თარგმანთა ვერ პოვ-
 ნისგან, ანუ შემდგომთა გარდამწერელთა გნ-
 რყუნისა, მს არა ჩნგან, ად სხუათა მრ []

- 2 a ნჯმნო ქმნილსა, შდ სხუათა მრისა იძულებისა
 დიდითა გმოკითხვითა და მრვლთა წიგნთა და
 მოძღრთა თა მიმოსლვითა, შიშით და ძრწლით
 ვიკადრებთ გნმართებად. რიმე უკუშ შურითა
 და ჯდომითა, ანუ, ვრ იგი ვიეთხე თქეს ჩმთს,
 [თავ]ისა უმჯობესად გმოჩინებისათს ვქმნა, ანუ
 [მი]ქ[მ]ნიეს, უცხომცა ვარ ღისგან და ყთა წესთა
 ქეანობისათა, რ ანბანი ბერძულისა და ქართ-
 ულისა მთგან მისწავიეს შდ ღისა, და ნიერითგან რდ-
 ცალა ვისგან ვისწავლო, მს მთდადვე (!) შევპრაცხ,
 რ მთითა ენითა ვზრახვ და მთითა ყურითა მესმის,
 და მთითა ჯლითა ვშურები და უკთუ მთითავე
 ჩმდა დატევებულითა კეტებითა და უროებითა
 მთსა ახოდ გაკაფულსა და ლოდოვანობისაგან
 ყანობირ ქმნილსა შა ადგილ-ადგილ სიმაშურალი-
 თა დაშთომილი მთდა ძირი და ანუ კლდე აღმოვპ-
 კაფო, ამს მთსა მთთაგან მთდავე შევსწირავთ.
 ვინდცა ესევე, უკთუ თჯნიერ შურისა, კრძლულე-
 ბით გმოძიებითა და ჭტის მოყუარითა ცნობითა
 ჩნთაცა ვინმე თარგმნილთა შეამთხვოს გნმართ-
 ებდ შეცთომილისა, ონ მისცეს სასყიდელი გლსმოდ-
 გინებისა. მხლდ ამითვე გლის სიტყუთა მინებს,
 რა მეყოს, ვრ ესე მე მიქმნიეს და წე ესევრთა-
 გნ მხილველთა, ვრ ეგე არს თქნი სლთდ ზამხ-
 ედველობდ. გარნა ვა სხდ ყი უმეცრებდ, ესეცა
 მომიტევეთ, რ თვისა გნმართებდ უცხო არს

sic

- 2B წესთაგან სამონაზნოთა და მოზრახვისა (!) ამის ჩმისა მიზეზი არს გლსავსე ყოფისა ძმათაჲსა წადიერებ², რ თქნ სღთა სლ³ითა გნბრძნობილთა მშათადა ყივე ცხადს არს და სლისა წისა თქნ შს მკვდრობითა გნგდილ ყი ბნლი უმეცრების². ამს ყლსა თა უწყი, რ ვრ იგი პლ უსმობისათს, ეგრეთვე ა[წ] დაყოვნებისათს ვიბრლო. და ნუფე მამბრლობთ [||||], რ არა ვრ ვჰგონებ ექუსეულ, ად მრჩობლ ექუსეულცა იქმნეს თუშნი ჩმისა ამთ ათექუსმეტთა საკითხვთა შრომისანი და მცირედ წამართ.
- sic { და დაღათუ თქნ ისწრაფდით შიშითა ამრ მიცვლების²ათა, გარნა ესე ნიჭი ღისა, რლ ჯერეთ ვრცთა-
 sic { ლა შა ყოფასა შნ ჯორცთ ზეშთაჲსასა, ამთ ნიიღეს აღსსრლი, რ არცალა შესაძლებელ იყო გარეწარად ქმნდ ამთ აღგილთ², სადა სიტყათა შეცვალებ² მიხუდებოდა. რ რეს ცვალებ² მინდის სიტყათა, ადთარგმნითა გაეჰმართი, და თარგმანი არავე კმა ვიყავ უმეტესისა გლსავსებისათს, ად უმრვლესი მთ სიტყთჲ წერით ანტიოქს შევიცანი. და დიდისა საპატრიარქოჲსა ფილოსოფოსთა და მიტროპოლიტთა და თვთ მრ ყთა უბრძნვისისა წისა მფისა მრ გმოვიძიე საექჰ ყივე. ვინ²ცა ნუმცა უკვრს, უკთუ წ² მნ² ჩნი ეფ² თჰმე ამთგნსა რასმე თა წარჰვდა, და სიჩხოებასა ჩნისა ნთესვისსა სძითა ზრდიდა, და მხლითა. ხ აწ მის მრ აღზრდილი ერი მისითავე მდლითა მტკიცისა საზრდელითა (!) მოქენე იქმნა. და რ მს
- 3a პვლესგან ესწავა ესე და ურწყულობსა ძლიერისა ამის ღის მეტყულისა წიგნისა ღუნისსა გნჰ¹ ზავებდა წყლთგან სლ³რთა, რეს სიტყუა სიმოკლე მოძღ³რისჲ გნავრცის ლიტონისა ერისათს, რ მშნ ჩნი ნთესვი ლიტონ იყო და ჩჩლ მისდადმდე (!), ამისთს რიმე თარგმანთაგნიცა წისა სიტყათა შა გნეზავა. ხ შნ თვდი ეგე წინამძღ³რი, ჩნ მის მრ აღზრდილთ² მებრვე (!) ამს წადიერ იქმენ, რა შა დართული ყი და თარგმნისაგან ჩართული დაუტეო, და თვთ წისა ოდენ

¹ К сожалению не все знаки успел скопировать (მიწერილია ფურცლის ზემო კიდეზე — ე. მ.).

სიტყვანი მართოდ ვკითარგმნენ. ამის პირისათს დიდად დავიყოვნე, და ოდეს ძუშლმუნ წამზიდნის, ზეპირით ქსოვნებისა ჩუშულებამუნ, რ ძუშლი წინა არა მდებია (!), გრნა დაღათუ დაწვერი რძმე, რი არა იყვის დედასა, არ დავიცონი კულა ავოცად (!) და მართლად დაწერად. ღნ თქნითა მღლითა აკხენ და ნეტარ ყვნ სლნი ბასილი ღრმატიკოსისძე, და შეუნდვენ ამის დედისა ჩნდა მომცემელთა, უცთომელად და გწოწულილვით გაემართა და ყნი დაჯგერებლ იქმნნეს ამს დედასა. ხ აწ, აჰა, თქნითა ღწვითა წინადაგვც ესე. და ძუშლისა მისდა ყდ არა შეხებლ ვართ, და თქნ მრ ვევედრები ყლთა აწ მყოფთა და მომავლთა, რა მს პატივ სცემდენ, ვა წინა მოძღრისსა, და ამს არავე გნაგდებდენ, ვა არაწინა და უნარჩევესისა მწფისსა. იგი ყლთა ეკლესიათა ზა გწფენილი ბრწყინავს.

3 B თს, ესე ცხად ჰყოფდინ სიტყა-სიმოკლესა და სიღრმესა დიდისა გრგლი ღთისმეტყლისსა. ხ იგი სიტყუა-სივრცესა და გნათლებასა წინა მმისა ჩნისა ეფთუმესსა, რ ესეცა მისივე არს და აქა უწულილეს გზომიბული, მსვე გზა უყოფიეს ჩნდა. ხ უკთუ ლომი ვერ ციღამტკაველებრ ხლდებოდა კარებსა ფილოსოფოსთასა, ამს ანაცვალე ლომებრივობძ მისი და მეუფებრივობძ კრთომისძე, რ ყნი მკელი ღწმეტყლისძე მს აედვა ურემსა ქართველთასა.

ხ მე მისითავე სანთლითა გუვილნილა აღმიკრებიან დატვრთვად ორემსა (!) მისსა, და უკთუ ვინმე იკვრვობდის ამათ ახლ თარგმნილთა სიტყათა წიგნისა უჩუშველობასა, ანუ სხუშბრობსა, ანუ ღთის მეტყლებისა სიტყათა მიფარულებასა, რი მს ნუ უკუშ და ერისა არმინდობისათს სხუშბრ შეეცვალა, მისთს მე სიწდე შნი მყავს მწწედ და ღნი, რლ არა რას გლმეწიფებოდა თსით გლით დართვად და სხუშბრ ცვალებად, ვე დონანთამდეცა (!)¹. ხ ოდეს ესე ზამი-

¹დონანდამდეცა (разночт. Н. Я. Марра).

წევნით უჩუქნო, ანუ თუ ნახოს, ვ'დ ბერძულ-
 სა შ'ა ეგრეთ არს და ღ'ის მეტყუელსა ეგრეთ
 უთქუანს, მიერთივ'ნ ნულარა მე, ა'დ წიგნსა ემ-
 ჯოდინ და ღ'ის მეტყ'ლსა ამისსა გ'ომომეტყ'ლსა, რ' მე
 ს'ქმეთა ჩ'მთა ბრ'ლეულებისა და ც'დვთა სიმრვლ-
 ისათ'ს ვერ ოდეს გ'ნვმართლებ თ'ვსა ჩ'მსა, რ'
 ყ'თა კ'ცთა უცოდვილეს და უუღირსეს ვარ, და
 არა ჩ'მთა ღირსებათათ'ს, ა'დ ბერისა საბადს

- 4 a ლ'ცვათათ'ს ვიჩინე მსახურებასა ამ'ს, რეცა
 თარგმანებისსა, გარეგ'ნ ყ'ნისა ღირსებისა და
 სწავლულებისა. ხ' მრ'თლისა სრ'წმნბისათ'ს
 მზა ვარ სიტყ'ვს გებად ყ'თა გ'მო ეძიებელთა
 და შევაჩუენებ ყ'ლსა წვალეზსა და წინააღმ-
 დგომსა წ'თა მ'მთა და მ'რთლ მაღიღებლ'თა კრბლ'თა
 სჯ'ლის დებისსა. და ესრეთ მრ'წანს, ვ'ა ქადგებს (!)
 დიდი გრგ'ლი ღ'ის მეტყ'ლი. ხ' თუ ვ'რ, ანუ რასა ქადა-
 გებს, ესე თუთ მ'ს ჰკითხეთ. ხ' მე მრთლ მრ'წმნესა
 შვილსა თქ'ნ ყ'თა კ'თლკე ეკლესიისსა, ცალიერსა
 ყ'თა კ'თილთა ს'ქმეთაგ'ნ, წ'დ ლ'ც'დ თქ'ნი მომმ'დლეთ
 წინდად სკ'ნდსა ცხრ'ბისა და აღმგოცელად ყ'თა
 უსჯლოებათა, რ' მებრვე ამის სს'ბისათ'ს დამეტე-
 ვა ტირილი ჩ'მ ურიცხუთა ბრ'ლთა და ამ'ს რას-
 მე შექცეულ ვიყ'ვ, ვ'ა თქ'ნ მ'რ მომლოდე ჯანისა.
 შემიწყლ'ეთ ყ'ლთა, შემიწყ'ლეთ და ს'სოებ'სა ჩ'მსა
 ნუ არცხუშნთ, რ'ა თქ'ნცა ჰპოოთ წყ'ლბე ო'ნისა
 მ'რ და სუფევედეთ მის თ'ა უკ'ე, ამინ:.¹

გ'ნწმედილ სადგურ შუდთ მდლ'თა ს'ლისათა.
 ეთერ პირსიბრძნის წყ'რო ღ'ის მეტყ'ლების.
 იუძლ-თლ, ორ-პირ, მახულ მქრელ მწვ'ლებლთა.
 რიტორ-რიტორთა სამკაულ მღდელთ მთ'ვრთა.
 ბიცნობთ გრგ'ლი ღ'ისად მცნობელ ღ'ისათა.
 იამბიკომად (!) მიგიძლუნებ თ[ა]ვედოვ[ა]ნად. (!)“

¹ Манандян, стр. 233, II. Die Scholien zu fünf Reden des Gregor von Nazianz.

2. Содержание с объяснением знаков (4 в).

3. После шестнадцатиглавия Григория Богослова с примечаниями, основной части рукописи, кончающейся словом о Киприане, священике (л. 5^{a1} — 258^{a2}) следуют: Житие Григория Богослова (л. 258^{v1} — 289^{a1}).

4. ა) „ზღაპრობანი, რნი საწარმართოთა წიგნთაგნ მოუტყენებიათ წიგნთა შა თუსთა წა და დიდსა ღთის მეტყუშლსა გრიგოლის“ (ლ. 289^{v1} — 295^{v1}).

Нач.: „პლი თხრობაჲ არს პელოპიდთათს და კეკროპიდთა. ბ) ზღაპრობანი კ'დ იჯანნი“ (ლ. 295^{v1} — 298^{v2}).

Нач.: „იტყვან ღის მეტყ'ლნი წრ'მრთთ'ნი, ვ'დ კრონოს ქმარი იყო რეადსი და რ'იცა შვის მისგ'ნ, მყის შთანთქის იგი“.

5. Григория Богослова მუტყლები იამბიკოჲ სასწავლოჲსა წილ წრ'მთათაჲსა, რისგ'ნ გ'ნაყენნა ქ'ენენი ივლიანე გ'ნდგმლმ'ნ, ზაწარწერილი მისივე (ლ. 299^{a1} — 306^{a1}).

Нач.: „გრგ'ლის ვარ მე ტკივილით ნამუშაყევი“.

Приписки:

1. Строчным церковным (306^{a2}):

„ს'ხლითა არსებ'ჲ დაუბ-
 ადელისა მამისა, ძისა
 და წ'ისა ს'ლისათა წარ-
 მოვგზენე წ'ჲ ესე
 წიგნი გრიგოლი ღის
 მეტყ'ლისა მ'რ თქმ'ული
 მე მესხმ'ნ ახნაურმ'ნ არ-
 ყის ციხელმ'ნ გაბამ'ნ.
 აღწერა წიგნი ესე მა-
 მის ბიძამ'ნ ჩემმან საფარ'ს
 წინამძღვარმ'ნ ეფრემ
 მანდა წარმოსაგზავნე-
 ლად და იგი ვერლარა
 ესწრა და მიიცივალა. აწ
 წარმოვგზენე სალოცვე-
 ლად მისდა და დედა-მ'მთა ჩ'მთა
 და ცდვილისა ს'ლისა ჩ'მისათს,
 რა ლოცვა ჰყოთ. ღ'ნ უ-
 წყის, აქა დამკვდრებლ'თა
 ებიზკობთაცა დიდი გლ-

მოდგინებდ ჩქონდა წი-
 სა ამის წიგნისა, ხ' მე მანდა
 ქს საფლესა ზა მენება. აწ,
 რ'ლსა წე მდგომარე ხ'რთ მაგა,
 ქსტემან და თქნ უწყით, ვ'რ
 მლოცავთ, წ'ნო მლდელნო
 და დიაკ'ნო და მანდა იშ'ლმს
 დამკვდრებლნო წ'ნო, და
 ნუმცა სადა წარიგზა-
 ვნების და გამოჯ'ო-
 ების წა იშ'ლმს
 ესე წიგ'ნ გრიგოლ'ი
 ლ'ისი მეტ'ყლი..“¹

2. На поле л. 4 б военным письмом:

„ქ. ლ'თო მოწყალეო, ცოდვილთა
 სინანულად მომწოდებელო,
 შეიწყალე კო ხ მ ა
 ყოფილი კ ი პ რ ი ა ნ ე.
 შენ მცველ ექმენ. ჯვა-
 რო ცხოველს მყოფ-
 ელო. ვინცა მიემთხვივნოთ
 წმინდასა (!) ამას წერ-
 ილსა, შენდობა ყავით, წმინდა-
 ნო მამანო და ძმანო ჩემნო,
 ჩემ ცოდვილისათვის, რათა მო-
 წყალემა ჩემთვის ლხინე-
 ბა ყოს ლოცვითა თქვენითა
 და თქვენ სასყიდელი მოგ-
 ანიქოს, დაესწერეთ ესე წე-
 რილი მას ყამსა, ოდე-
 ს ჯვარი დატყვევებული
 ტფილის ქალაქს ტახტსა ზედა
 მჯდომმა მეფემ გ ი ო რ გ ი მ
 დაიხსნა ჯვარი ტყვეობი-
 საგან. მას ყამსა აქ დავეს-
 წარ მეცა ქ'კსა ბერძულად
 ათას ექუსას ოთხმეოცდა ხუთსა
 [] სისსა თერამეტსა, ქართულად ქ'კსა ტობ.“

¹ [Последние две строки] другим почерком

35.

[Б. 28]

На бумаге in-fol., 193 лл. [XV—XVI].

Дневные чтения Евангелия.

36.

На бомбицине in-fol. (мал.), в разбитом переплете, без начала и конца, строчным церковным.

Постная триодь.

37.

На бомбицине in-fol. (мал.), в переплете, строчным церковным. Листы порядком изгедены, особенно по краям, червями. Дефектна и в начале, и в конце.

Постная триодь.

Нач. слова:

„... მის. ესე შევიტყობთ ძმნო და ღა უგლბდეთ. გონებსა და სლთა და ჯცთა ჩნთა და მოსალოდებლთა...“

Конечн. слова:

„... გზნ. მიჰრონ [||] ქს სურნელბათაო. გზნ. სერო (!) სლგსაა მის ცხრბისაო. გზნ სძლო უსძლ...“

38.

[Ц. 126 (?) Б. 30]

На бомбицине in-fol. (мал.), в переплете, строчным церковным в два столбца. [XII—XIII].

Слова и чтения на известные праздники на целый год, с 8-го сентября по 31-ое августа. Не успеваю выписывать отдельные статьи, в общем известные и по тем или другим опи-

санным мною рукописям однородного характера. Начинается слово Андрея, критского архиепископа, о рождении богородицы.

Запись переплетчика рукописи на обороте последнего листа с текстом памятника:

„სხლითა ღისათა და მზბ-
ითა ყდ წისა ღის მშბლი-
სათა და ძღრბითა კტ-
იონისა და ცხლისა ჯი-
სათა შეიკაზმა წა ესე მეტა-
ჯრასტი (!) და შეიკაზმა ჯლითა
ურბნელ მთკზისა ვლასისათა,
და ბრძნებითა, ჯერ ჩინებითა
და თა შეწვენითა ტფილეულ
მთკზისა და ჯიოს მმისა ბარნაბ-
ასითა. რ მე შეკრვასა და შ-
ეკაზმასა ვილუწიდ, ხ იგი
დაბნელებლთა მთ და უკმა-
რ ქმნილთა ასოთა გნაახლ-
ებნ, და დალათუ აკლნ წერ-
ილი, დასწერნ და სრლ ჰყო-
ფნ. და ესრეთ ზოგად ვი-
პირვოდეთ და ვშურებო-
დეთ. ხ ხარჯი წიგნთა საძ-
მთ და სამონასტრო იყვის, ა-
რა ხ მის წიგნისა, ად ყთა
წიგნთა, რადენიცა შეიკაზ-
მა ჯლითა ჩნითა, და მმისა-
გნ მოვიღებდით რაცაჲ
გვკმდის. აწ, გზით ყთა
ქს მრ ძმათა და მმათა სლ-
იერთა, რნიცა იკითხვიდე-
თ წთა ამთ წიგნთა, გი-
ნა მიემთხვნეთ, რა ჩნთს
ლცჲ ჰყოთ და შენდბით მ-
ოგვკსნნეთ, რა თქნცა ღირ-
ს იქმნნეთ სსფველსა ცათსა.
ლცჲ ყვთ ყთა სლრთა ძმა-
თა ჩმთათს, რნი წა ამას მ-
ონასტერსა შა იპირვიან
და შურებიან ფდითა მოსწრებთა.

ლცვა ყვთ მმისა ბრნბსთს და
ყთა ქს მრ სლრთა ძმათა ჩნთა-
თს და ჩმ ცდვილისა ვლასისთს,
რნ წმ ესე წიგნი შევკახმე“.

Имеются еще приписки монаха Макария, в мире Ма-
насаэ (მნასე ყვლსა მკრიოს), иеромонаха Виссариона, диа-
кона Исаии (ესაია) и иеромонаха Матфея (მათეოზ), пос-
ледняя на обороте листа с оглавлением в начале рукописи, а
также (1а) епископа Елисея, не говоря о подписи извест-
ного монаха Лаврентия, появляющегося во многих прос-
мотренных мною грузинских рукописях греческой патриархии.

39.

[Б. 44]

На бомбичине *in-fol.*, (мал.), 245 л., в новом переплете,
строчным церковным письмом. Начало и конец дефектны. [XII—
— XIII].

Нач. наличн. (л. 4 а);

1. „... თქუმლი მისივე, თვი მეორე. მცირედ რამე გუშინ
შევემთხზნით სიტყათა...“

Это из произведения Василия Великого в восьми
главах.

2. Григория Нисского О сотворении человека, посл-
ание к брату его епископу Петру (პე) в тридцати главах
(лл. 57 а — 103 в).

3. И. Златоуста პროსომილისა ექუსთა მთ დღეთათს
სტლის დბდბისთა (лл. 104 а — 150 в).

4. Статья, начинающаяся словами: ამს შნდა პტსნო ჩნ შევ-
სწირავთ, რისა მდლისათს ჰკითხე მოვსენებრა, მისთს იყავნ.
არიან მრჩობლ წერილთა წარმოღება, პდ დბდბლთდ მთ ღთისა
მრ ექუსთა მთ დღეთა ქმნულნი, და სხნი რწნიმე წთავნ წიგნთა
თვდგმულნი, შდ ქმთა აღწერილნი (лл. 150 в — 154 в).

5. Толкование библейских имен (л. 154 в, сл.).

6. Цари иудеи в Иерусалиме (лл. 155 а — 156 в).

7. Персидские цари (лл. 156 в — 157 а).

6. ბ. მარი

7. Птоломей, Цари в Египте (лл. 157 а — 157 в).

8. გმოთქუმ^ა შ^ამთ მთვრთ^ა სახარებისაგ^ან სლ^აისა წი^ასა შ^არ მათე ლუკასგ^ან (ლლ. 157 в — 158 а).

9. Творения Ипполита в том составе, в каком они подлежат в Шалбердской рукописи¹ с дефектной в конце последней статьи: თქმ^ალი წი^ასა და ნტ^არისა მ^ამისა ჯბოლიტე (!) მთვ^არებისკობოსის^აგ^ა, სახელ ალთქუმის^აგ^ა, თ^ავი ზ. (ლლ. 153 а — 245 в).

Наличное нач.:

„...მშ^ანლა ცნის ეშმაკ^ამ^ან მ^ან, თუ ქ^ე არა მის თ^ა არ^ან, მოვი^ადის და აღასრულ^ანის ნებ^ა მის თ^ა, რ^ა ქ^ე...“

48.

[Ц. — 39]

Синаксарий на пергаменте, 273 л., церковным строчным письмом X-го века (სვინაქსარი გიორგი მთაწმიდელის რედაქციისაა, ამიტომ ხელნაწერი XI საუკუნეზე აღრინდელი ვერ იქნება — ე. შ.).

Палимпсест: древнее письмо инициальное грузинское в два столбца, местами довольно четкое.

Начинается первым сентября и кончается 24-ым (sic) августа. После предисловия в страницу имеем пространное заглавие начальными буквами киноварью (л. 1 в):

„ს[ჯნ]ქ^ასრი, რ^ალ არიან კრ^აბნი და წესნი
და გ^ანგებანი დაწესებ^ალნი წ^ათა მღდლთ
მძღ^ართა შ^არ, რ^ალსა შ^ა წერილ არს ეკ^ალსისა
საწელიწდომ გ^ანგებ^ა ფ^ანებისათჳს
და გ^ალბისა და წიგნის კითხვისა, და რ^ალთა
დღეთა მოვიცლით, ანო (!) თუ რ^ალთა წ^ათა
კსენებასა დავატადებთ ჟ^ამთა ლ^აც^ავასა და
მუჯლთა დრეკასა. და კ^ად წერილ არიან
ც^არბანი და წამებანი დლითი დღედთა

¹ См. Н. Я. Марр, Ипполит, Толкование песни песней, Т. Р. III.

წინი სლმცირედ და შემოკლებულად,
რა არა ფდი სიმრველე წერილისა იქ-
მნას“.

Содержит из национальных (о них особо): 1. под 30 сентября сокращенное Житие св. Григория в четыре без малого страницы.

2. 14 января, после других памятней, упоминается и Нина (ამსვე დღესა წისა მცქლისა ნინოასი, რწ ქართლი მოაქცია), но без жития, даже краткого.

3. Под 30 января «св. Ипполит, папа Римский», без жития.

4. 21 февраля „წისა მმისა ჩნისა დიდისა ევსტოთი ანტიოქელ ეპსკპსისა“²⁴, без жития.

5. 16 апреля „ამსვე დღსა წისა მღდელმწმისა კრკოზისი, რწ გნოაჩინა ცხვლს მუფლი ჯწი“, без жития.

6. 13 мая память св. отца нашего Евфимия с его кратким житием в страниц почти восемь, в котором упоминается и о „некоторых переводах с грузинского на греческий“ (არა ხთუ ბერძლისგწ ქართლდ თარგმნწა... ად რაოდენნიმე ბერძლდცა ქართლისაგწ).

7. 24 июня память Иоанна, в мире Абул-херита (აბულ ჰერით), отца Евфимия.

Приписки церковным строчным письмом, если не оговорено:

1. I a:

„სლსა ანასტასიასსა შწ ღწ. ესე წი-
გწნი (!) სლთა გწმანათლებელი დიდი
სუნაქსარი გწჭრეული მან (!) შეაკ-
აზმევიწა. სლსა თეკლასადა შწ ღწ“.

2. I B:

„სლსა უწბლს, ძესა ბრთლმეც
[და] მისთა მიცვლებლთა შწს ღწ, აწ“.

3. 2 a:

ა) „ღწა შე გლ ვარდაიონ, მისი მშობელ[ი] [||||] ბ
თ თქნეცა შეგნდთ ღწ, აწ“.

ბ) „ქ. ესე წიგნი მე ხქარია ფანიაშვილ [მან]
ვათხოვე პატონასა_ელისაბე [დსა]“.

Далее не указываю листов за отсутствием пагинации.

4. „ო რ ღ რ შ ე ფ დ ც დ ვ ლ ი დ ე ნ ი ე ს ა ი ა .
 [ტრეია || ' ||]“

5. Военным письмом:

„ჩ ყ ზ ზ -ს ა წ ლ ს ა დ ე კ ე ნ მ ბ რ ის ა -ს დ ღ ე ს ა ღ ი რ ს მ ყ ო ყ დ მ ო წ ყ ა ლ ე მ ა ნ ღ თ ნ მ ო ს ე ლ ა დ წ დ ა მ ა ქ ა ლ ა ქ ა დ და თ ა ყ ე ა ნ ის ც ე მ ა დ წ დ ა თ ა თ ა ყ უ ა ნ ის ს ა ც ე -მ ე ლ თ ა ა მ ა წ დ ა თ ა ა დ გ ი ლ თ ა და გ ა რ ე მ ო ს თ ა რ ა ქ ი ს ე რ ის თ ვ ის გ ი ო რ გ ი ბ ა რ ძ ი მ ის ძ ის ძ ე მ ღ შ უ დ ე ლ -მ ო ნ ა ზ ო ნ ი დ ი დ ე ბ ზ ლ ის ი მ ე რ ე თ ის მ ო ნ ა ს ტ რ ის გ ა ე ნ ა თ ის ა თ ე ო დ ო რ ე .“

6. „ს ლ ს ა გ ი ო რ გ ი ს ა შ უ რ დ ს ღ ნ . ვ ნ ბ რ ძ ნ ო თ , თ ქ ნ ც ა შ გ ნ დ ნ ს .“

7. Под 2-ым февряля:

„მი გ ე ბ ე ბ ა ს ა ა ლ ა ბ ი მ ა ნ და ტ უ რ თ უ ხ უ ც ე ს ის ა ბ ე ქ რ ა ს ა . ვ ი ნ ც ა არ გ ა რ დ ა ი გ დ ი დ ე ს , კ რ უ ლ მ ც ა -რ ს (!) . და უ ს ა ბ ა მ ო ს ა ღ ა პ ი რ ი თ ა და მ ღ დ ე ლ ი ე ლ ა უ წ ი რ ვ ი დ ე ს .“

8. „ამისა დამწერელსა გ ი ო რ გ ი ს და მისთა მშობელთა შ რ ღ ნ .“

Почерком, отличным от текста:

9. „ფ ა რ მ უ ზ ა შ ვ ი ლ ს ა ს ა ბ რ ს და ქ ა ნ თ ა შ ე რ ს და მისთა დ ე და -მ ა მ ა თ ა შ რ ს ღ ნ . და ვ ი ნ ც ა ს თ ქ ე თ , თ ქ ნ ც ა შ გ რ ს ღ ნ , ა ნ .“

Почерк, похожий на письмо текста, и, повидимому, современный ему.

10. Военным письмом:

„ქ . ღ მ ე რ თ ო , შ ე ი წ ყ ა ლ ე გ -
 უ ლ ფ ა რ ა დ ი ო ნ , ა ნ .“

11. Военным письмом:

„ქ . ს უ ლ ს ა გ ე დ ე ვ ო ნ მ ა ქ ა ვ ა რ ი ა ნ ის ა შ ე უ ნ დ [ენ] ე ღ თ მ ა ნ , და და (!) -მ ა მ ა თ ა ჩ მ ე თ ა (!) შ ე უ ნ დ ე ს ა ღ თ ა (!) , ა მ ი ნ . ვ ი ნ ი ც (!) შ ე ნ დ ო ბ ა ბ რ ძ ნ ო თ ა , თ ქ ე ნ ც ა შ ე გ ი ნ დ ე ს ა ღ თ ა მ ა ნ , ა მ ი ნ , უ ფ ა ლ ო .“

12. Тем же почерком, как 11:

„ს უ ლ ს ა ა ს ნ ა ს ა ა მ ი რ ე ჯ ბ ის ა შ ე უ ნ დ ე ს ა ღ თ ა .“

13. Тем же почерком:

„გ რ ე ს ა ა მ ი რ ე ჯ ბ ს ა შეუნდესა (!) ლთამან,
ი გ დ ა რ ა ს ა [. . .] ე ტ ი ძ ე ს ა და მეულღესა
მისასა თამარსა შეუნდესა ლთა, ამინი (!).“

14. „ლო და წწო მოციქულნო შე

на другой странице:

„ცოდვილი გერმანე მამამშობელი მის
მისი (!) ძიძა შებრა (!) ჩმი, აწ.“

15. Военным:

„ქ. სულსა მამაგულისა მაქავარიან[ი]სა შეუნდესა ლთა
და მეულღესა ბაროლსა შეუნდესა ლთამან
და მათასა შეილთა ავთანდისა და ივანესა, დათა მისთა
შეუნდესა ლთამანა.“

16. „ლო და ყდ წწო, შე ცოდვილი გრიკა-
ლქნიძე, მამა, მშობელ მის მის (!), ძი-
ძა თრნათინ, იჩანი, ასქლი
შებერი¹ ჩმი, აწ.“

17. Военным:

„სულსა ამაშუკელსა ქირიქიმისსა
და მეულღესა ელნსა შეუნდ ლთამან.“

Имеются еще другие приписки тех же лиц, кроме одной, военным письмом, в которой молитва о душе Исаи уортулад-ქესა².

[ФРАГМЕНТЫ].

В связке отдельных листов и тетрадей, доставленных из Крестного монастыря, не мало интересного.

Попались мне на прекрасном пергаменте строчным пись-
мо[м] Житие папы Сильвестра, в заглавнии которого
молитва о Прохоре и Георгии (ლო გწუსტუნე სულსა მამისა
პროხორესსა, აწ. ქე, აღიდე სულითა მამაჲ გრიან), затем на
бумаге молитва в переводе Ефрема (ესე სარკინუზისა მიქც-
ლთა ქენთა წესი მოქცვისა იორგმნა). Особенно бросились в

¹ ბებერი?

² სიტყვის წაკითხვა ნ. მარსა საეკვოდ მიაჩია — ე. მ.

глаза шесть пергаментных листов из рукописи Толкования И. Златоуста на Евангелие. С 2b листа имеем известную запись Иоанна с каталогом переводов его сына Евфимия, за которой следует следующая собственноручная запись основателя Крестного монастыря (л. 6в):

„სწლითა ღმრთა, მშისა და ძისა და სწლისა წდისაჲთა, და მეოხებითა წდისა ღმრთის მშობელისაჲთა, და ძლიერებითა ცხოველს მყოფელისა პტროსნისა ჯრისაჲთა, და მდღლითა და მეოხებითა წდისა იოვანე ნთლისმცემლისაჲთა, და მეოხებითა ყლთა წთაჲთა, რნი სათნო ეყვენეს ოა ჩნსა ივქეს, ღირს ვიქმენ მე გლზკი და ფდ ცოდვილი გი პროხოროე, სახელდ ოდენ მღდელი, ს სქმით არა ღრსი, რლითა შემძლებელ ვიქმენ უძღურებითა და სიგლახაკითა ჩემითა აღშენებად წდასა ამას ცხოველს მყოფელისა ჯრისა ადგილსა, და თნა მოგებად წთა ამათ წიგნთა თრგმნთა სახარებისათა დ თვად გწყოფილთა, მათესა და იოვანესა სრულთა, სალოცველდ სწლისა ჩემისა და ღთშემოსილისა წდისა მშისა და მოძღურისა ჩემისა არსენის სწლისათჳს, და ღთშემოსილისა მოძღურისა ჩემისა იოვანე სინელისათჳს და მშობელთა ჩემთა სწლისათჳს — იოვანესა და რიანუშისსა.“

საკუთარ სახელთა საძიებელი *

- აბდია წინასწარმეტყველი 13, 6:3
 აბრაჰამ (ბიბლ.) 21, 8:16
 აბრაჰამ ჰურია 34, 13:3
 ადელფოს წმ. 33, 11, ანდ.
 ავალიშვილი გ. 16, 7, სქოლიო.
 ავალიშვილი იოვანე 24, 8 (მინაწ. 2)
 ავთანდი[ლი] 85, 48 (მინაწ. 15)
 ათანასე ალექსანდრიელი 9,1
 ათანასე წმ. 22, 8:20
 ათანასიოს ჯვარის მამა 43, 16 (მინაწ. 2)
 ათონის მთა 5
 ალექსანდრე, მეფე ქართველთა 36, 13
 (მინაწ. 6)
 ალფიოს წმ. 33, 11 (ანდ.)
 ამალღების ეკლესია 35, 13 (მინაწ. 1)
 ანაშუკელი ელენე 85, 48 (მინაწ. 17)
 ანაშუკელი ქირიქიმი 85, 48 (მინაწ. 17)
 ამირაჯიბი ასნასა, იხ. ასნასა ამირაჯიბი
 ამოს წინასწარმეტყველი 13, 6:2
 ანანია წინასწარმეტყველი 14, 20
 ანასტანია 83, 48 (მინაწ. 1)
 ანგია წინასწარმეტყველი 14, 20
 [ანდრია] სალოსი 64, 26:6
 ანნა, ვინის დედა 52, 23 (ანდ. 1)
 ანტონი 36, 13 (მინაწ. 4)
 ანტონი ბერი, ეფრემ მცირის
 მოძღვარი 60, 25
 ანტონი გოდობრელი 49, 18 (ანდ. 2)
 ანტონი დაჟუდებული 67, 30 (ანდ.)
 ანტონი მეპურე 67, 30 (ანდ.)
 ანტონი მნათე 67, 30 (ანდ.)
- არსენი, გიორგი-პროხოვრეს
 მოძღვარი 86, ფრაგმ. (ანდ.)
 არსენი, ქართლის კათალიკოსი 41, 16:9
 ასნასა ამირაჯიბი 84, 48 (მინაწ. 12)
 ტაბილოვანი 14, 20
 ბაგრატ მცირე, მეფე ქართველთა 67,
 30 (ანდ.)
 ბაგრატი, წმ. 33, 11 (ანდ.)
 ბალაშვარი 41, 16:7
 ბარბარა, დომენტი ბატონიშვილის აღმზრ-
 დელი 11, 1 (მინაწ.)
 ბარბარე 65, 26 (ანდ. 3)
 ბართლომე ურბნელი 83, 48 (მინაწ. 2)
 ბარნაბა თბილელი, ჯვარის მამა 80, 81,
 38 (ანდ.)
 ბაროლი [მაქევიარიანი] 85, 48 (მინაწ. 15)
 ბასილი 67, 30 (ანდ.)
 ბასილი 50, 19 (მინაწ. 4)
 ბასილი დიდი კესარია-კაპადუკიელი 15,
 7:17; 16, 7:XII; 17, 7 (ანდ. 6 b); 17, 7
 (ანდ. 4 a); 18, 7 (ანდ. 7 c); 19, 7 (მინაწ.
 3); 21, 8:18; 31, 10:1; 31, 10:3; 33, 11
 (ანდ.); 71, 33.
 ბასილი მამათმთავარი 67, 30 (ანდ.)
 ბასილი მჩხრეკალი 64, 26 (ანდ. 1)
 ბასილი საფთური 65, 26 (ანდ. 2)
 ბასილის მონასტერი 71, 33 (მინაწ.)
 ბასილი ღრამატიკოსი 75, 34
 ბეენა ჩოლოყაშვილი 35, 13 (მინაწ. 1, 3);
 36, 13 (მინაწ. 6); 37, 14 (მინაწ.)
 ბეთლემ 42, 16 (მინაწ. 1)
 ბესარიონ 12,5 (მინაწ. 2)
 ბექა მანდატურთუხუცესი 84, 48 (მი-
 ნაწ. 7)

* საძიებელში პირველი ციფრით მითითებულია წიგნის გვერდი. მეორე ციფრით—ხელნაწერის ნომერი. ხელნაწერის ნომრის აღმნიშვნელ ციფრისაგან ორი წერტილითაა გამოყოფილი ხელნაწერის მუხლები.

მივრიტია 34, 13:2

ბღეიკი, რ. 7; 8

გაბა არყისციხელი 77, 34 (მინაწ. 1)

გაბრიელ 67, 30 (ანდ.)

გაბრიელ 50, 19 (მინაწ. 3)

გალილი (გალილე) 35, 13 (მინაწ. 1)

გედევან მაჭავარიანი 19, 7 (მინაწ. 1)

გეორგი 76, 34 (აქროსტიხი)

გერმანე ეზღაველიძე 19, 7 (მინაწ. 1)

გერმანე 85, 48 (მინაწ. 14)

გვი ამირეჯიბი 85, 48 (მინაწ. 13)

გიორგი 84, 48 (მინაწ. 6)

გიორგი 85, ფრაგმენტი

გიორგი 68, 30 (ანდ.)

გიორგი ბარძიმის ძე, რაჭის ერისთავი 84, 48 (მინაწ. 5)

გიორგი დაყუდებული 57, 25

გიორგი კახი 67, 30 (ანდ.)

გიორგი მთაწმიდელი 10, 1; 56, 25; 57, 25; 59, 25; 60, 25; 82, 48

გიორგი მეფე, ძე ალექსანდრესი 35, 13 (მინაწ. 3); 36, 13 (მინაწ. 6)

გიორგი მეფე 44, 16 (მინაწ. 2)

გიორგი მეფე (XI) 78, 34 (მინაწ. 2)

გიორგი შრეკალი 67, 30 (ანდ.)

გიორგი ნიკომიდიელი 25, 9:8

გიორგი-პროზორე იხ. პროზორე ჯვარის მონასტრის აღმასწავლებელი

გიორგი ქუტირელი 24, 8 (ანდ. 2)

გიორგი წიგნის მცველი 53, 24:3

გიორგი ქალქნიძე 85, 48 (მინაწ. 16)

გლანიკაე ინახარიძის ასული 69, 31 (მინაწ. b)

გოლგოთა 35, 13 (მინაწ. 1); 36, 13 (მინაწ. 6); 43, 16 (მინაწ. 2)

გრასტიეთი, ლუკანოზ ყოფილი 67, 30 (ანდ.)

გრიგოლ 67, 30 (ანდ.)

გრიგოლ ნოსელი 22, 8:9

გრიგოლ სიმსხრიკონეთი 67, 30 (ანდ.)

გრიგოლ ღვთისმეტყველი 16, 7 (საქ.); 22, 8 (ანდ.1); 33, 11 (ანდ.); 75, 34; 76, 34; 77, 34:4; 77, 34:5; 77, 34 (მინაწ. 1); 78, 34 (მინაწ. 1);

გრიგოლ ხანძთელი 6

გულფარადიონ (გულვარადიონ) 84, 48 (მინაწ. 10); 83, 48 (მინაწ. 3)

ღავით 67, 30 (ანდ.)

ღავით, მეფე 62, 25 (მინაწ. 1)

ღავით, მეფეთ-მეფე 35, 13 (მინაწ. 3)

ღავით მმოსელი 68, 30 (ანდ. a)

ღავით პატრიკი 67, 30 (ანდ.)

ღავით ჭყონდიდელი 24, 8 (ანდ. 2)

ღამიანე წმ. 38, 15:12

ღემეტრე წმ. 33, 11 (ანდ.)

ღომენტი ყოფილი ღამიანე, ბატონიშვილი 10, 1 (მინაწ.); 50, 19 (მინაწ. 2)

ღორთეთ (ღორეთე) 33, 11 (ანდ.)

ღოსითე 11, 5, (მინაწ. 1)

ქევარე 41, 16:10

ევეგენი 42, 16(მინაწ. 2)

ეფთვმე მთაწმინდელი, იხ. ეფთვმე მთაწმინდელი.

ევსტათი ანტიოქელი 83, 48:4

ევსუქი 10, 1

ევსუქი ხუცი 48, 18:11

ეკატერინა (ეკატერინე) შტროას ასული 65, 26 (ანდ. 2)

ეკატერინეს მონასტერი სინას მთაზე 6 ელისაბედ, ბატონი 83, 48 (მინაწ.)

ელიხე 21, 8:16

ესაია 81, 38 (მინაწ.)

ესაია, დიაკონი 84, 48 (მინაწ. 4)

ეფთვმე მთაწმინდელი 17, 7 (ანდ. 6); 17, 7 (ანდ. 4a); 23, 8 (ანდ. 1); 33, 11 (ანდ.); 38, 15:9; 59, 25; 60, 25; 72, 34;

74, 34; 75, 34.

ეფრემ კარიჭისძე 9, 1; 21, 8:16; 23, 8 (ანდ. 1); 27, 9:35; 33, 11 (ანდ.); 38, 15:4; 56, 25; 62, 25, (ანდ.); 71, 34; 77, 34 (მინაწ. 1)

ფახილიევი, ა. 5

ვლახი ურბნელი მთავარეპისკოპოსი 80-81, 38, (ანდ.)

ჯაქარია 32, 11 (ანდ. 1 და 2)

ზოსიმე წმ. 33, 11 (ანდ.)

- ოქობრი 35, 13 (მინაწ. 1.)
 თამარ, გერმანე ეზდაველიძის მეუღლე
 19, 7 (მინაწ. 1)
 თევდორეს მონასტერი 40, 15 (მინაწ.)
 თეკლა 83, 48 (მინაწ. 1)
 თეოდორე 28, 9:37
 თეოდორე, გაენათის მღვდელი, რაჭის
 ერისთვის გიორგის ძე 84, 48 (მინაწ. 5)
 თეოდორე მენავე 34, 13:4
 თეოდორიტე, დედა კოზმან და დამიანესი
 38, 15:12
 თეოფილე წმ. 42, 16 (მინაწ. 2)
 თეოფილე (მთარგმნელი) 38, 15:12
 თინათინ 85, 48 (მინაწ. 16)
 თუთა, გურიელის ასული 50, 19 (მი-
 ნაწ. 2)
- იგდარა [. .] ეტიჟე 85, 48 (მინაწ. 13)
 იერემია წინასწარმეტყველი 13, 6:4
 იერუსალიმი 5; 6; 13, 6:4; 16, 7 (სქ.): 14,
 20; 18, 7 (ანდ. 7 b); 32, 11 (მინაწ. 2);
 36, 13 (მინაწ. 5); 43, 16 (მინაწ. 2);
 78, 34 (მინაწ. 1)
 იესუ ქრისტე 29, 9:57; 45, 17:4; 77,
 34:4b
 ივლიანე განდგომილი 77, 34:5
 ივლიანე განმასწორებელი 21, 8:17; 49,
 19:1,
 ივლიტა მოწ. 16, 7:X.
 ილარიონ მამათმთავარი 33, 11 (ანდ.)
 ილარიონ, მოძღვარი 62, 25 (მინაწ. 1)
 ილარიონ, მამა 67, 30 (ანდ.)
 ილარიონ ოპიზარი 35, 13 (მინაწ. 3.)
 იოდასაფ, ინდოთა მეფე 41, 16:7
 ივანე 85, 48 (მინაწ. 15)
 ივანე ბატელი 67, 30 (ანდ.)
 ინასარიძე იხ. გლანიცაე ინასარიძის
 ასული
 იოვანე, მამა გიორგი-პროხოვრესი 86,
 ფრაგმ. (ანდ.)
 იოვანე 17, 7, (ანდ. 5)
 იოვანე დამასკელი 26, 9:14; 39, 15:28;
 25, 9:9
 იოვანე დვალი (მმოსელი) 17, 7 (ანდ. 4
 b, 6 b); 18, 7 (ანდ. 7 a)
- იოვანე ზედადნელი (ზედაზნელი) 41, 16:9
 იოვანე მახარებელი 33, 11 (ანდ.)
 იოვანე მთავარამსქე 22—23, 8 (ანდ. 1)
 იოვანე მუსლეგური 10, 1 (ანდ.)
 იოვანე ნათლისმცემელი 38, 15:14; 66,
 28; 86, ფრაგმ. (ანდ.)
 იოვანე ოქროპირი 32, 11, 32 (მინაწ. 2);
 56, 25; 59, 25; 61, 25
 იოვანე სინელი, გიორგი-პროხოვრეს მოძ-
 ლვარი 86, ფრაგმ. (ანდ.)
 იოვანე ღვთისმეტყველი 69, 31 (მინაწ. a)
 იოვანე ზუტუნძე 43, 16 (მინაწ.)
 იოველ წინასწარმეტყველი 13, 6
 იორდანი 35, 13, (მინაწ. 1)
 იოსებ (ბიბლ.) 21, 8:16
 იოსებ, წინამძღვარი. 24, 8 (მინაწ. 1)
 იოსებ, მამა უფლისა 26, 9:12
 იპოლიტე, წმ. მამა, მთავარეპისკოპოსი
 82, 39:9
 ირაკლი, ბერძენთა მეფე 28, 9:42
 ისაკი (ბიბლ.) 21, 8:16
 ისაკი წმ. 33, 11, (ანდ.)
 ისო 21, 8:16
- კაპაპთა 36, 13 (მინაწ. 4)
 კასრამე, ნ. 8 (სქ. 2)
 კახეთი 54, 24 (მინაწ.)
 კინტიანე, დეკანოზი 67, 30 (ანდ.)
 კირაკოზი, მღვდელმოწამე 83, 48:5
 კლემენტოს, რომის პაპა 33, 11 (ანდ.)
 კლიმი ანკურიელი 38, 11 (ანდ.)
 კოზმან 38, 15:12
 კოზმა ყოფ. კიპრიანე 78, 34 (მინაწ. 2)
 კრკოზი მღვდელმთავარი (იხ. კირაკოზა)
 კრონოს 77, 34:4b.
 კონსტანტინე დიდი 21, 8:18; 31, 10:1
 კონსტანტინე პოლონატი 45, 17:1
 კოსტანტინეპოლი 45, 17:1
 კურიკე 64, 26:4.
 კურიკე, ბერი 71, 34
 კურილე 61, 25.
 კურილე ალექსანდრიელი 23, 8 (ანდ. 1)
 კურინე 33, 11 (ანდ.)

 ეროვნული
 ბიბლიოთეკა

- ლავრენტი** (ოკრიბელი) 43, 16 (მინაწ. 2)
ლაკიზი 15, 7:14
ლუკა მახარებელი 61, 25; 82, 39: 8
- მათე მახარებელი** 82, 39:8
მათე ქუშთ-ვის ძე 43, 16 (ანდ. 2)
მათეოზ 81, 38 (მინაწ.)
მაკარი 67, 30 (ანდ.)
მაკარე, ჯვარის მამა 12, 5 (მინაწ. 1)
მაკარი [მეგვიბტელი] 33, 11 (ანდ.)
მაკარი, წმ. 42, 16 (მინაწ. 2)
მაკარიოზ (მკრზ) 54, 24 (მინაწ. 3)
მანაგული მაქავარიანი 85, 48 (მინაწ. 15)
მ.მამა, წმ. 46, 17:9
მ'მი კლ უტრეს ძე 66, 28:3.
მანახე ყოფილი მაკარიოს 81, 38 (მინაწ.)
მართა, დედოფალი 35, 13 (ანდ.)
მართა (მართათა) ყოფილი მაკრინა 35, 13 (მინაწ. 1)
მარი ნ. 5—8; 6 (სქ. 3); 8 (სქ. 2); 54 (სქ. 1); 16 (სქ. 1); 85 (სქ. 2)
მარიამ, ღვთისმშობელი 26, 9:12
მარიამ მეგვიბტელი 33, 11 (ანდ.)
მარინე 69, 31 (მინაწ. b)
მარკოზ, პაპა 44, 16 (მინაწ. 3)
მაქავარიანი გედევონ, იხ. გედევონ მაქავარიანი.
მაქავარიანი მამაგული, იხ. მამაგული მაქავარიანი
მახარებელი აღდგომელა 30, 9 (მინაწ.); 34, 11 (მინაწ.)
მესიტი, პატრიკი და მწიგნობარი 69, 32:4.
მიქაელ 67, 30 (ანდ.)
მიქაელ 17, 7 (ანდ. 4 b, 6b)
მქლ მარცლა 63, 25 (მინაწ. 4)
მიქაელ მმოსელი 18, 7 (ანდ. 7 c)
მიქაელ, ხუცი სკმონწმიდელი 25—26, 9:9.
მიქია წინასწარმეტყველი 14, 20 ;
მოსე წინასწარმეტყველი 21, 8:16
მურვან, ძე ოროფასი 54, 24 (მინაწ.)
- ნაბუქოდონოსორი** 13, 20
ნაზარეთი 35, 13 (მინაწ. 1)
ნეკიტა, ფილოსოფოსი 49, 19:4; 20, 8:2
- ნეკიფორე, ჯვარის მამა** 55, 24 (მინაწ. 3)
ნეკოლოზ, მწერალი 52, 23:2
ნეკოლოზ ჯვარის მამა 19, 7 (მინაწ. 3)
ნეკოლწმიდა 35, 13 (მინაწ. 1)
ნინო მოციქული 83, 48:2
- ნონოფრე, მოძღვარი** 33, 11 (ანდ.)
ნოროფა 54, 24 (მინაწ.)
- პავლე მოციქული** 23, 8 (ანდ. 1); 30, 9:59; 39, 15:15; 51, 21; 66, 28:2; 74, 34
პალავრა, რომელ არს ხარიტონ 68, 30 (ანდ.)
პეტერბურგი 6 (სქ. 4)
პეტრე დაყუდებული 67, 30 (ანდ.)
პეტრე, ეპისკოპოსი 81, 39:2
პეტრე მოციქული 30, 9:59; 39, 15:15;
პროკოპი 42, 16, (მინაწ. 1)
პროზორე 14, 20 (ანდ. 1);
პროზორე, ჯვარის მონასტრის აღმასწავლებელი 16, 7 (ანდ. 1, 2); 17, 7 (ანდ. 4a, 6b); 18, 7 (ანდ. 7a); 85, ფრაგმ. 86, ფრაგმ. (ანდ.)
- ჟორდანია თ.** 10, 1 (სქ.); 16, 7 (სქ.)
- რეა (ქალღმერთი)** 77, 34:4
რიანუში, დედა გიორგი-პროზორესი 86, ფრაგმ. (ანდ.)
რომანოზ, ბერძენთა მეფე 67, 30 (ანდ.)
როძი 47, 17 (ანდ.)
რუსულან, დედოფალი 48, 18 (ანდ. 1)
საბა 50, 19 (მინაწ. 3)
საბა ბერი 22, 8 (ანდ. 1)
საბა ბერი 76, 34; 60, 25
საბა დაყუდებული 67, 30 (ანდ.)
საბა, მამასახლისი 67, 30 (ანდ.)
საბა, მწერალი 49, 18 (ანდ. 2)
სალოსი [ანდრია], იხ. ანდრია სალოსი
სამოელ ადნაელი 26, 9:9
სერაპიონ კუმურდოელი 35, 13 (მინაწ. 2)
სერგი 42, 16 (მინაწ. 2)
სვიმონი (მესვეტე) 64-65, 26 (ანდ. 2)
სვიმონიშვილი საბა 36, 13 (მინაწ. 5).

სრულული წარწემი 19, 7 (მინაწ. 2)

სინას მთა 5—6; 6 (სქ. 2)

სიონი 35, 13 (მინაწ. 1)

სმიონ გლახაკი 16, 7 (ანდ. 3)

სოფია წმიდა 69, 32:4

სოფრონ პალესტინელი 41, 16: 7

სოფრონ ცოდვილი 68, 30 (ანდ. b)

სტეფანე 67, 30 (ანდ.)

სტეფანე 32, 11 (ანდ. 1 და 2)

სტეფანე ახალი, წმ. 33, 11 (ანდ.)

სტეფანე გრძელი 67, 30 (ანდ.)

სტეფანე ტფილელი 33, 11 (ანდ.)

ტარახი არქიმანდრიტი 10 (სქ. 1)

ტამოთე, მოციქული 47, 18:2

ტფილელი 24, 8 (მინაწ. 3); 67 (სქ. 2)

ტფილისი 78, 34 (მინაწ. 2)

უორულაძე 85, 48:17

ფანიაშვილი წაქარია 83, 48 (მინაწ. 3)

ფარმუშაშვილი საბა 84, 48 (მინაწ. 9)

ფარმუშაშვილი ქანთაშერი 84, 48 (მინაწ. 9)

ფარსმანი, პროხორეს მამა 18, 7 (ანდ. b)

ფიბეოსი 39, 15: 26

ფილოლონი, ანტიოქიის მთავარეპისკოპოსი 26, 9:10.

ქართლი 33, 11 (ანდ.)

ქრასენ, ძე ოროფასი 54, 24 (მინაწ. 1)

ქრისტეს საფლავის ეკლესია 35, 13 (მინაწ. 1)

ქანჩელი ნიკოლოზ 40, 15 (მინაწ.)

შილა აღდგომელი 11, 5 (მინაწ. 2)

შიო (ასურელი მამა) 41, 16:10.

ცაგარელი აღ. 7—8

ციციშვილი მერაბ 36, 13 (მინაწ. 5)

ციციშვილი შიო მროველ ყოფილი 36, 13 (მინაწ. 6)

ტალკუპრატია 34, 13:3:4.

ხარიტონის ლავრა, იხ. პალავრა

ხახულის ლავრა 67, 30 (ანდ.)

ხუასრო, სპარსთა მეფე 28, 9:42

ჯავახიშვილი, ივ. 5—6; 6 (სქ. 2)

ჯვარის მონასტერი (იერუსალიმის მახლობლად) 6; 6 (სქ. 4); 16, 7 (სქ.); 17, 7 (ანდ. 4 a); 18, 7 (ანდ. 7 a, 7 b); 19, 7 (მინაწ. 1); 35, 13 (მინაწ. 1, 2, 3); 62, 25 (მინაწ. 1); 63, 25 (მინაწ. 4)

ჩუბინაშვილი, ნ. 7.

კუუმენისი 51, 21.

კპოლიტე იხ. იპოლიტე

ИМЕННОЙ И ГЕОГРАФИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ*

- Абдулмессия 37,14: 12а.
 Авалишвили, И. 24, 8 (примеч. 3).
 Авдии, пр. 14, 20.
 Агапий, св. 46, 17:12.
 Аггей, пр. 14, 20.
 Амфилох Иконийский 27, 9:23; 42, 16:17
 Анастасий Синайский 27, 9:33; 69, 32:2
 Андрей 64, 26:6
 Андрей Критский 25, 9:3:5:6; 27, 9:30; 28, 9:43:45; 38, 15:9; 39, 15:24; 42, 16:13; 45, 17:3:4:7:8 :9; 52, 24:1; 53, 24:8:9; 65, 26 (зап. 3); 70, 32:9:10:20:23; 80, 38
 Анна 53, 24:4:7; 69, 32:1
 Антиох Стратиг 6 (примеч. 4)
 Антиохия 42, 16:19
 Антоний 40, 15:29
 Арефа, муч. 46, 17:14.
 Армения 6
 Артемий 46, 17:17
 Афанасий Александрийский, Великий 9, 1; 20, 8:6; 26, 9:10; 50, 19:8-10
 Афон 7
 Баграт Тавроманийский 39, 15:25
 Беена Чолокашвили 63, 25, (примеч. 3); 37, 14 (прип.)
 Blake, R. 7 (примеч. 4).
 Вавила, антиох. епископ 46, 17:10
 Варвара, св. 38, 15:6
 Василий Великий. Кесарийский 15, I-IV; 16(зап. 1); 17, 7 (зап. 4а, 5); 19, 7(прип. 1, 2); 20, 8:5; 26, 9:13; 26, 9:19; 27, 9:25; 37, 14:2; 42, 16:17; 47, 18:1; 49, 19:3; 54, 24:20; 81, 39:1; 70, 32:5
 Василий Исаврийский 26, 9:17
 Виссарион, иеромонах 81, 38 (прип.)
 Георгий 85, фрагм.
 Георгий Мерчул 6 (примеч. 3)
 Георгий Никомидийский 25, 9:3; 29, 9:49; 49, 18 (зап. 2); 53, 24:12; 48, 18:16; 70, 32:14
 Георгий Победоносный, муч. 16, 7:IX; 71, 32:25
 Георгий Святогорец 53, 24:13
 Георгий, хранитель книг 70, 32 :24
 Георгий царь-царей 63, 23 (примеч. 3)
 Герман Зармский 63, 25 (прип. 5)
 Герман Константинопольский 34, 13:4; 70, 32:19
 Григорий Богослов 15, 7:1; 20, 8:1 :3:7; 21, 8:15; 22, 8:18; 31, 10: :2:3; 38, 15:1; 45, 17:5:7; 48, 18:18:19; 49, 19:1-7; 53, 24:5-6; 54, 24:14-15:17; 77, 34:3:5; 77, 34:3:5
 Григорий Неокесарийский 27, 9:28
 Григорий Нисский 15, 7:1; 16, 7 (зап. 1); 26, 9:16:18; 27, 9:26; 69, 32 :3; 50, 19:7; 81, 39:2.
 Григорий, св. 83, 48:1
 Григорий Хандзтийский 6 (примеч. 3)
 Григорий Чудотворец 39, 15:20; 47, 18:5
 Грузия 6

* В указателе первая цифра обозначает страницу книги; вторая — номер рукописи; от второй цифры двумя точками выделены статьи рукописи; в скобках помещены указания на записи, приписки и примечания.

- Дамриан** 46, 17:15
Даниил Раифский 37, 14:1; 52, 23:1-2.
Джавахов, И. А. 5 (примеч. 1)
Дионисий Ареопагит 40, 16:4
Дмитрий, муч. 71, 32:25
Евагр 39, 15:24
Евстафий, св. 40, 16:3; 46, 17:12
Евфимий [Святогорец] 15, 7:II; 15, 7:18; 66, 29; 67, 30; 83, 48:6; 83, 48:7; 86 фрагм.
Египет 82, 39:7
Екатерина, св. 38, 15:5
Елисей, епископ 81, 38 (прип.).
Епифаний Кипрский 29, 9:50; 48, 18:17; 53, 24:4:13; 70, 32:15.
Ефрем 39, 15:16
Ефрем Малый 9, 1; 21, 8:16; 27, 9:35; 28, 9:39; 31, 9:3; 38, 15:9; 38, 15:4; 52, 24:1; 53, 24:8-10:12; 55 (примеч. 3); 61 (примеч. 2); 85, фрагм.
Ефрем Сирии 27, 9:27:35-36; 29, 9:57; 30, 9:63; 69, 32:2.
Жордания, Ф. 10 (примеч. 1); 16 (примеч. 1); 21 (примеч. 1), 26 (примеч. 1), 38 (примеч. 1); 54 (примеч. 4).
Захарий, патриарх 63, 26:2;
Захария, пр. 14, 20
Иаков 42, 16:15
Иаков, ап. 66, 28:1
Иаков Думбадзе Шемокмедский 63, 25 (прип. 5).
Иверский монастырь 5
Иеремиа, пр. 14, 20
Иерусалим 5 (примеч. 1); 6; 6 (примеч. 4); 7; 7 (примеч. 2); 28, 9:45; 42, 16:15; 63, 26:2; 64, 26:2; 65 (примеч. 1); 81, 39; 6
Иоанн, переписчик 37, 14
Иоанн 46, 17:19
Иоанн Богослов, евангелист 15, 7:11; 39, 15:17; 39, 15:21; 46, 17:13; 62, 25; 67, 30
Иоанн Дамаскин 25, 9:2:4:6; 26, 9:15; 27, 9:34:46; 30, 9:62:64; 38, 15:2:11; 39, 15:23; 48, 18:9; 53, 24:10; 54, 24:19; 70, 72:11:21
Иоанн Златоуст 25, 9:7; 26, 9:10:11; 27, 9:29:31:32; 28, 9:44; 29, 9:47; 48:51:52:56; 30, 9:58:60:61; 32, 11; 34, 13:1; 38, 15:9:10; 39, 15:18:22; 45, 17:6; 47, 18:4:6:14:15; 53, 24:2; 54, 24:16:17:18:21:22; 62, 25; 66, 29; 67, 30; 68, 31; 69, 32:2; 70, 32:8; 70, 32:12:13:16:18; 81, 39:3; 86, фрагм.
Иоанн Константинопольский 48:18:12:13
Иоанн Креститель (Предтеча) 30, 9:58; 39, 15:18; 66, 28:1; 69, 32:4
Иоанн Раифский 52, 23:3:4:5
Иоанн [Святогорец] в мире Абул) ерит 32, 11; 33, 11; (запись); 34, 13:1; 66, 29; 67, 30; 83, 48:7; 86, фрагм.
Иоанн Синайский 37, 14:1; 52, 23:1-4
Иоиля, пр. 13, 6
Иона, пр. 14, 20
Ипполит 82, 39:9; 82 (примеч. 1)
Ипполит, папа римский 83, 48:3
Иосиф 29, 9:50; 48, 18:17
Иосиф 37, 14
Иосиф 24, 8 (прип. 3)
Иосиф Аримафейский 53, 24:13
Исаия, диакон 81, 38 (прип.)
Исаяя, пр. 14, 20
Исусе Христос 28, 9:45; 31, 10:1; 38, 15:2:9; 40, 16:5; 19 (прип. 1)

- Иуда 29, 9:47:48; 48, 18:15; 62, 25, 66, 28:1; 70, 32:12
- Кирилл 51, 21
- Кирилл Александрийский 38, 15:13; 29, 9:54; 70, 32:17
- Киприан 22, 8 (зап. 1); 77, 34:3
- Киприан, муч. 21, 8:14
- Климент, римский папа 39, 15:26
- Климент, св. 42, 16:15:16
- Козьма, св. 46, 17:15
- Коста, царь 38, 15:5
- Крестный монастырь 86, фрагм.; 7 (примеч. 2); 65 (примеч.)
- Ксения, св. 46, 17:20
- Лазарь 28, 9:43; 45, 17:3; 47, 18:3:8
- Лаврентий, монах 81, 38 (прип.)
- Леон, сын царя Георгия 63, 25 (прип. 3)
- Леонтий 39, 15:27
- Лука, еванг. 15, 7:3; 34, 12
- Макарий 14, 20 (прип.)
- Макарий, в мире Манасэ 31, 38 (примеч.)
- Макарий Египетский 4С, 15:29
- Макарий Римский 42, 16 (прип. 2); 42, 16:11
- Малакия, пр. 14, 20
- Манандян 76 (примеч. 1)
- Манасэ, см. Макарий в мире Манасэ
- Мамант, св. 46, 17:9
- Мария Египетская 28, 9:41; 40, 16:6; 70, 32:6
- Марк, еванг. 34, 12
- Марр, Н. 5 (примеч. 1-2); 6 (примеч. 1); 7 (примеч. 7); 65 (примеч. 2); 69 (примеч. 1); 75 (примеч. 1); 82 (примеч. 2)
- Матфей Джаносдзе 63, 25 (примеч. 2)
- Матфей, еванг. 34, 13:1; 32:11
- Матфей, неромон. 81, 38 (прип.)
- Миха, пр. 14, 20
- Мелания из Рима 42, 16:14
- Мефодий 27, 9:22
- Мефедий, епископ 53, 24:7; 69, 32:1
- Моисей, пр. 16, 7:XII
- Нектарий Константинопольский 28, 9:37
- Никита, муч. 46, 17:11
- Никодим 29, 9:50; 48, 18:17; 53, 24:13
- Николай, св. 38, 15:7-8; 42, 16:12:13; 63, 25:1
- Николай, писец 68, 31
- Нина, просветительница 83, 48:2
- Нумериан 46, 17:10
- Онуфрий, св. 42, 16:18
- Павел, ап. 30, 9:60; 54, 24:21
- Павел Фивейский 46, 17:18
- Передняя Азия 6
- Петр, ап. 30, 9:60; 39, 15:25; 42, 16:15; 54, 24:21; 62, 25; 66, 28:1
- Петр, епископ 81, 39:2
- Прокопий, св. 41, 16:8; 64, 26:3
- Прохоре 85, фрагм.
- Птоломей 82, 39:7
- Савва, неромонах 37, 14 (прип.)
- Севастия 27, 9:27; 45, 17:2
- Серапион 40, 15:29
- Серапион Кумурдоели 63, 25:2
- Сильвестр, св. 40, 16:1
- Сильвестр, папа 85 (фрагм.)
- Симеон 39, 15:27
- Симеон 53, 24:7; 69, 32:1
- Симеон Дивнегорец, Столпник 64, 26:5, (зап. 2); 42, 16:19
- Синай, гора 5 (прим. 1); 6; 26 (примеч. 1)

- Софоний, пр. 14,20
 Софроний Иерусалимский 21, 8:15;
 23, 8 (зап. 2); 26, 9:20; 28, 9:
 :41; 38, 15:3-4
 Стратиг, А. 65 (прим. 1)
- Тарасий, архиманд. 10 (прип. 1)
 Тбилели 24, 8 (прип. 3)
 Тимофей, ап. 66, 28:1
 Тит 66, 28:1
- Февда 44, 16 (прип. 4)
 Федор Исповедник 27, 9:24
 Феодор Стратилат 39, 15:19
 Феодер Тирон 69, 32:3
- Феодорит Кипрский 29, 9:55
 Феофил, переводчик 38, 15:12;
 38 (примеч. 1)
 Феофиста, св. 46, 17:12
 Фивей 39, 15:26
 Филипп, ап. 46, 17:16
 Филофей, св. 37, 14:2 b
 Фома 64, 26:2
- Харламний, св. 37:14:2 d
- Цагарели. А. 7 (прим. 3); 12, 6;
 13, 6; 20, 14 (прип.); 38, 15
 (примеч. 1) 55 (примеч. 3)
- Чубинов, Н. 7 (примеч. 2)

დაიბეჭდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის
სარედ.-საგამომც. საბჭოს დადგენილებით

*

რედაქტორი ილ. აბულაძე
ტიპოგრაფი ნ. ჯაფარიძე
კორექტორი ე. ბათიაშვილი

გადაეცა წარმოებას 16.3.55. ხელმოწ. დასაბეჭდად 21.5.55. ქალაქდ.
ზომა 60×92^{1/16}. ქალაქდ. ფურც. 3.0. საბეჭდ. ფურც 6.0.
სააგრო 4.8. სააღრ.-საგამომც. ფურც. 5.0.
შეკვ. 565. უე 03082. ტირაჟი 1000.
ფასი 3 მან. 20 კაპ.

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობის სტამბა
თბილისი, ა. წერეთლის ქ. 3/5.

211/123
ფასი 3 შან. 20 კაპ.

